

Keskkonnateabe Keskus
Estonian Environment Information Centre

**ULUKIASURKONDADE SEISUND JA
KÜTTIMISSOOVITUS 2010**
*Status of Game populations in Estonia and proposal
for hunting in 2010*

Koostajad: Peep Männil
Rauno Veeroja

Tartu 2010

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	2
MATERJAL JA METOODIKA	4
SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI	7
PÕDER (ALCES ALCES)	7
METSSIGA (SUS SCROFA)	11
PUNAHIRV (CERVUS ELAPHUS)	15
METSKITS (CAPREOLUS CAPREOLUS)	18
KARU (URSUS ARCTOS)	21
HUNT (CANIS LUPUS).....	25
ILVES (LYNX LYNX).....	29
REBANE (VULPES VULPES)	33
KÄHRIK (NYCTEREUTES PROCYONOIDES).....	36
KOBRA (CASTOR FIBER).....	39
HALLJÄNES (LEPUS EUROPÆUS).....	41
VALGEJÄNES (LEPUS TIMIDUS)	43
METSNUGIS (MARTES MARTES).....	46
MINK (NEVISON VISON)	49
TUHKUR (MUSTELA PUTORIUS)	51
MÄGER (MELES MELES)	53
JAHILINNUD	55
KOKKUVÕTE	59
SUMMARY.....	60

SISSEJUHATUS

Vastavalt jahinduses toimivatele arengutele muutub ulukiasurkondade kasutamise korraldamisel väikesemaks riigi ja suuremaks jahimeeste roll. See puudutab ka enamuse ulukite küttimehahtude määramist, mis tulevikus jääb jahimaa kasutaja otsustada. See annab jahimehele suurema otsustusõiguse, suurendades samas ka tema vastutust asurkondade hea käekäigu eest. Riigi ülesandeks jääb olukorra jälgimine ja jahimaa kasutajate regulaarne nõustamine ulukite kasutuse osas, ennetamiseks võimalikke ebasoovitavaid tagajärgi.

Keskkonnateabe Keskuse ulukiseireosakonna üheks riiklikuks põhiülesandeks on jahilulukite asurkondade seisundi jälgimine ja ettepanekute tegemine asurkondade soodsa seisundi säilitamiseks ja tasakaalustatud arenguks. Ulukiseireosakond koondab jahimeeste kogutavaid seireandmeid ning teeb nende analüüsil saadud tulemuste põhjal iga-aastaselt soovitusi ulukite küttimehahtude ja –struktuuri määramiseks.

Enamuse meie jahilulukiliikide puhul ei saa hinnata nende absoluutarvukust, vaid suhtelise arvukuse muutusi ehk trende. Arvamuspõhiselt saadud absoluutarvukuse numbrilise (siiani nn ametlik loendus) võimalik viga on selgelt liiga suur kasutamaks seda jahinduslike otsuste tegemisel. Jahimeeste poolt antavat hinnangut saab aga kasutada ühe näitajana arvukuse muutuste jälgimisel. Erinevate meetoditega (küttimehahtude statistika, ruutloendus, jahimeeste hinnang arvukusele, ulukivaatlused, kütitud isendite info) kogutud andmete võrdleva analüüsi tulemusel saab erinevate parameetrite (levik, arvukus, sooline-vanuseline struktuur) jälgimise kaudu anda hinnangu asurkonna seisundi muutustele ning teha ka vastavaid küttimehahtude ettepanekuid. Seetõttu ei ole enamuse liikide kohta tehtavad küttimehahtude ettepanekud numbrilised, vaid näitavad vajalike muudatuste suunda võrreldes varasemate aastatega.

Jahipiirkondadele koostatud jahimaakorralduskavade peatükid, mis puudutavad ulukite kasutamise korraldamist, sisaldavad mitteusaldusväärset informatsiooni, mistõttu ei tohiks neid võtta aluseks jahipidamise praktilisel korraldamisel jahipiirkonnas. Mitmete punktide otsene järgimine jahipiirkonna kasutaja poolt viiks ulukiasurkonna seisundi kahjustumiseni. Detailse usaldusväärse informatsiooni puudumise (riiklikul tasemel puudub selleks ka vajadus) tõttu ei tee ulukiseireosakond ettepanekuid mitte jahipiirkondade tasemel, vaid puudutab väikseima üksusena maakondi. Maakonnasisene küttimehahtude ja –struktuuri

jaotus peaks aga saama korraldatud jahimaa kasutajate poolt koostöös Keskkonnaametiga vastavalt olemasolevale kohalikule informatsioonile ja eelnenud praktikale.

Käesolev aruanne on kokkuvõte erinevatest ulukite 2009. aasta seirearuannetest, sisaldades osaliselt ka 2010. aastal kogutud seireandmete esmaseid analüüse. Küttemisettepanekud on liigiti erinevad ning sõltuvad vastava liigi kohta kogutava informatsiooni hulgast ja vajadusest. Suurkiskjate kohta käesolevas aruandes jahimeestele küttemisettepanekuid ei tehta, kuna erinevalt teistest liikidest korraldab nende küttemist jätkuvalt riik. Aruandes antakse jahimeestele vaid esmast informatsiooni hundi, ilvese ja karu asurkondades toimunud muutuste kohta ning viidatakse eeldatavale küttemismahu muutmise suunale.

Põhjalikumad liigirühma- või meetodikaspetsiifilised aruanded on kättesaadavad Keskkonnateabe Keskuse kodulehelt:

Ulukite 2010. Ruutloenduse andmete analüüs

http://www.keskkonnainfo.ee/failid/Ulukite_ruutloendus_2010.pdf

Uluksõraliste asurkondade seisund Eestis 2009

http://www.keskkonnainfo.ee/failid/Soraliste_%20asurkondade_seisund%20Eestis_2009.pdf

Suurkiskjate asurkondade seisund 2009. aasta aruanne

http://www.keskkonnainfo.ee/failid/Suurkiskjate_asurkondade_seisund_2009.pdf

Kormorani levik ja arvukus Eestis

http://www.keskkonnainfo.ee/failid/Kormorani_levik_ja_arvukus%20Eestis.pdf

Jahilindude arvukus ja taastootmine

http://www.keskkonnainfo.ee/failid/Jahilindude_arvukus_%20ja_taastootmine.pdf

Varasemad seirearuanded ja rakenduslike uuringute aruanded on kättesaadavad

Keskkonnateabe Keskuse kodulehe ulukiseirerubriigis:

<http://www.keskkonnainfo.ee/index.php?lan=EE&sid=916&tid=837&l2=463&l1=29>

Ulukiseireosakond tänab käesolevaga kõiki seireandmete kogumisega seotud jahimehi ja Keskkonnaameti töötajaid.

MATERJAL JA METOODIKA

Seirearuande koostamisel on kasutatud erinevate ulukiliikide küttime, ruutloenduse, tehtud vaatluste ja jahimeeste hinnangupõhise loenduse andmeid. Sõraliste ja suurkiskjate puhul on kasutatud ka kogutud bioproovide vahendusel kogunenud informatsiooni.

Küttime mahu muutus – kütitud isendite arvu suhteline muutus (KM) protsentides võrreldes eelneva jahihooajaga. $KM = 100 * (K_{(A)} - K_{(A-1)}) / K_{(A-1)}$, kus A on aasta. Käesolevas aruandes esitatud 2009. aasta küttime muutus võrreldes 2008. a jahihooajaga.

Pesakondade arv – kasutatakse suurkiskjate karu, hundi ja ilvese puhul. Välja on toodud vaatlusandmete analüüsi käigus saadud eraldi pesakonnad maakonniti. Kui pesakondade territooriumid asuvad mitme maakonna piires, on pesakond pandud maakonda, kuhu jäi suurem osa pesakonna territooriumist (kus oli tehtud suurem hulk vaatlusi). Karu puhul on välja toodud vaid sama-aastaste poegade pesakonnad.

Pesakondade arvu muutus – väljendatakse märkidega +, - või =. Muutuste hindamisel arvestatakse hundi puhul kahte viimast aastat, ilvese puhul aga kolme viimast aastat ning muutus märgitakse juhul, kui arvu tõus on väljendunud kahel järjestikusel aastal. Karu puhul on võrdluses kasutatud kahe järjestikuse aasta pesakondade arvu keskmist $K = (P_{(A)} + P_{(A-1)}) / 2$, kuna sama emaste põlvkond sigib reeglina iga kahe aasta tagant.

Siinkohal tuleb arvestada sellega, et pesakondade arvu muutus väljendab olukorda enne jahihooaega, jäljeindeksi muutus ja jahimeeste hinnang arvukuse muutusele aga jahihooaja järgset olukorda.

Jäljeindeks (JI) – ruutloenduse käigus loendatud keskmine jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Jäljeindeksi muutus – Erinevate ulukiliikide jäljeindeksite suhteline muutus protsentides (JM). $JM = 100 * (JI_{(A)} - JI_{(A-1)}) / JI_{(A-1)}$, kus A on aasta. Käesolevas aruandes on esitatud 2010. aasta jäljeindeksi muutus võrreldes 2009. aasta omaga..

Rohkuse indeks – on vaadeldava aasta jäljeindeksi kõrvalekalle eelneva nelja aasta indeksite keskvärtusest, millele on antud väärtus 100. Rohkuse indeks = $100 * JI_{(A)} / JK$, kus JK on aastate 2006 – 2009 jäljeindeksite keskvärtus. Rohkuse indeksi väärtus alla 100 (punaselt) näitab vähenemist, üle 100 (roheliselt) suurenemist.

Loendus – jahimeeste poolt antud hinnanguline isendite arv. Maakondlik loendusarv näitab jahipiirkondlike loenduste summat.

Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele – suurulukite puhul saadud jahimeeste 2010. aasta loenduse andmete võrdlemisel eelneva 2009. aasta omaga, väikeulukite puhul väljendab jahimeeste otsesest hinnangut arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga.

Suurulukid

- + arvukus suurenenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;
- arvukus langenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;
- = arvukus jäänud samaks. Muutus eelmise aasta loendusega võrreldes on olnud väiksem kui 5%.

Väikeulukid

Jahipiirkondlike hinnangute summana saadud näidu alusel iseloomustatakse arvukuse muutuse trendi järgnevalt:

- + arvukus suurenenud. Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- ++ arvukus oluliselt suurenenud. Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- = arvukus jäänud samaks. Maakondliku loenduse summaarne tõus või langus on olnud väiksem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- arvukus vähenenud. Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- - arvukus oluliselt vähenenud. Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust.

Küttimissoovitus

↑ - küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga suurendada;

↑↑ - küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga oluliselt suurendada;

→ - küttida eelmise jahihooajaga sarnaselt (pole põhjust muuta varasemat küttimisstrateegiat);

→ / ↑ - küttida samas mahus või veidi enam;

→ / ↓ - küttida samas mahus või veidi vähem;

↓ - küttimismahtu vähendada;

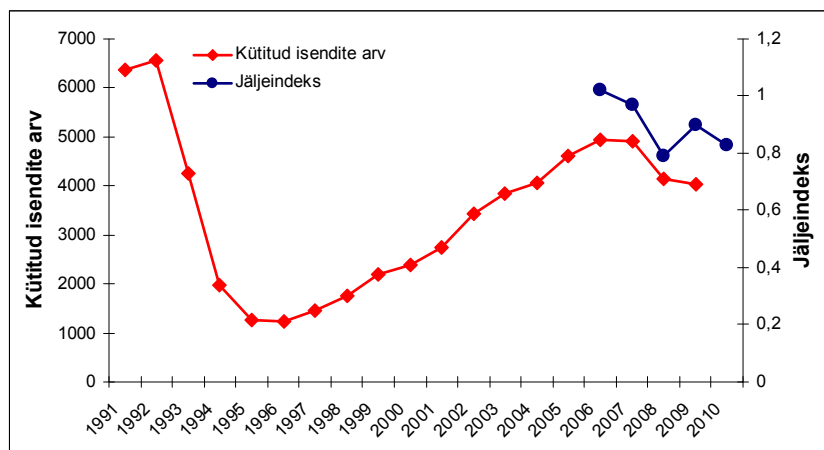
↓↓ - küttimist oluliselt vähendada.

Iga käsitletava liigi juures on hallis kastis esitatud kokkuvõttev hinnang liigi arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga ja kollases kastis üldistatud soovitus liigi küttimiseks järgneval jahihooajal.

Aruandes esitatud küttimise ja ruutloenduste jäljeindeksite tiheduskaardid on loodud Mapinfo Professional tarkvara abil.

SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI

PÕDER (*Alces alces*)

Põdra küttimine aastatel 1991 – 2009 ja ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

The number of Moose hunted in 1991 – 2009 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2010.

Tabel 1. Põdra arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (küttimine, ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja üldloenduse andmetel) viimastel aastatel ning nende suhteline muutus 2009. a. jahihooajal võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Loendus Hunters estimation (n)			Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in hunters estimation (%)
	2007	2008	2009		2008	2009	2010			2008	2009	2010	
Harjumaa	682	584	581	-0,5	0,88	1,25	0,89	-28,7	78,0	1313	1351	1360	0,7
Hiiumaa	96	115	121	5,2	1,19	1,26	1,10	-13,1	93,9	331	323	341	5,6
Ida-Virumaa	223	176	179	1,7	0,91	0,86	0,84	-2,3	80,1	785	787	812	3,2
Jõgevamaa	225	159	125	-21,4	0,74	0,57	0,34	-39,3	50,3	568	504	569	12,9
Järvamaa	297	240	211	-12,1	0,68	0,78	1,01	28,9	129,8	528	566	593	4,8
Läänemaa	502	408	333	-18,4	1,33	1,09	1,45	32,8	108,4	779	698	791	13,3
Lääne-Virumaa	319	226	242	7,1	0,53	0,80	0,82	3,1	132,1	707	720	857	19,0
Põlvamaa	94	75	99	32,0	0,27	0,43	0,36	-16,7	87,3	377	440	469	6,6
Pänumaa	748	674	632	-6,2	0,63	0,82	0,85	3,9	93,8	1593	1563	1580	1,1
Raplamaa	388	293	286	-2,4	1,33	1,84	1,49	-19,2	95,1	790	784	951	21,3
Saaremaa	369	336	300	-10,7	1,14	1,08	0,78	-27,8	67,2	859	815	777	-4,7
Tartumaa	250	229	244	6,6	0,41	0,59	0,52	-12,5	89,8	611	606	610	0,7
Valgamaa	165	141	168	19,1	0,54	0,48	0,48	-10,2	91,4	504	553	582	5,2
Viljandimaa	395	323	343	6,2	0,52	0,75	0,91	22,1	109,1	870	960	930	-3,1
Võrumaa	158	154	167	8,4	0,82	0,71	0,55	-22,9	61,4	489	511	519	1,6
Kokku (Total)	4911	4133	4031	-2,5	0,79	0,90	0,83	-7,7	90,2	11104	11181	11741	5,0

Põdraasurkonna seisund Eestis on jätkuvalt hea. Jahimeeste hinnangul oli põdra arvukus 2010. a kevadeks võrreldes eelneva aastaga isegi 5% võrra suurenenud. Ruutloenduse jäljeindeks oli pisut madalam, kuid üldjoontes samal tasemel mis eelmiselgi aastal. 2009 a. kütitud loomadelt kogutud alalõualuude pikkused, põdrালেহmade sigimiselundkondade analüüsil leitud viljakusnäitajad ja pullide sarvede mõõdud andsid tunnistust headest toitumistingimustest 2009 a. suvel (vt ka Uluksõraliste asurkondade seisund Eestis 2009 http://www.keskkonnainfo.ee/failid/Soraliste_%20asurkondade_seisund%20Eestis_2009.pdf)

Kui 2009 a. maakondlikud küttemismahud läksid enamuses maakondades Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskuse ulukiseireosakonna soovitatuga kokku, siis mitmes maakonnas oli tegelik küttemismaht soovitatust oluliselt madalam, osutades nt põtrade vähesusele (Jõgevamaa) või lünkadele küttemise korraldamises (Harjumaa, seoses kaitsealadel arvukuse reguleerimise lünkadega) jne.

Küttemisstruktuuris on aga kõrvalekaldeid soovitatust juba omajagu. Näitena võiks siinkohal tuua Järva-, Põlva- ja Lääne-Virumaa. Kipub olema nii, et pullide osa kvoodis kütitakse täis ka olukordades kui loomi on raskem kätte saada. Samas muule Eestile juba varemgi vastandlikule Saaremaale omane lehmade ülekaalus küttemise trend kandus 2009. a. jahihooajaks üle ka teistele KKA Lääne regiooni maakondadele (Hiiumaa, Läänemaa). Lehmade teadlik ülekaalus kütmine oleks õigustatud a) olukorras, kui asurkonna soolises koosseisus valitseb suur emasloomade ülekaal, mida aga nimetatud maakondades ei esine, b) lisameetmena arvukuse kiireks vähendamiseks nt talumatute metsakahjustuste korral. Struktuurimuutuses kajastub tn pigem soov liikuda Euroopa punahirvekogemuste najal trofeemajanduse suunas, mille mõju põdraasurkonnale vajab sügavamalt analüüsi. Näiteks lehmade osa vähenedes võib asurkond hakata tootma rohkem lehmvasikaid, peale selle väheneb ka juurdekasv saja vanalooma kohta. Jahimajanduslikke plaane pidades tuleks ikkagi esiplaanile seada asurkonna enda elujõulisus.

Tabel 2. Põdra küttemisstruktuur maakonniti 2009. a. jahihooajal, 2009. a. jahiaegsed vaatlusandmed ja KTK ulukiseireosakonna soovituslik küttemiskvoot 2010. aastaks. Punasega esitatud olulised kõrvalekalded 2009. a. soovitatud küttemisstruktuurist.

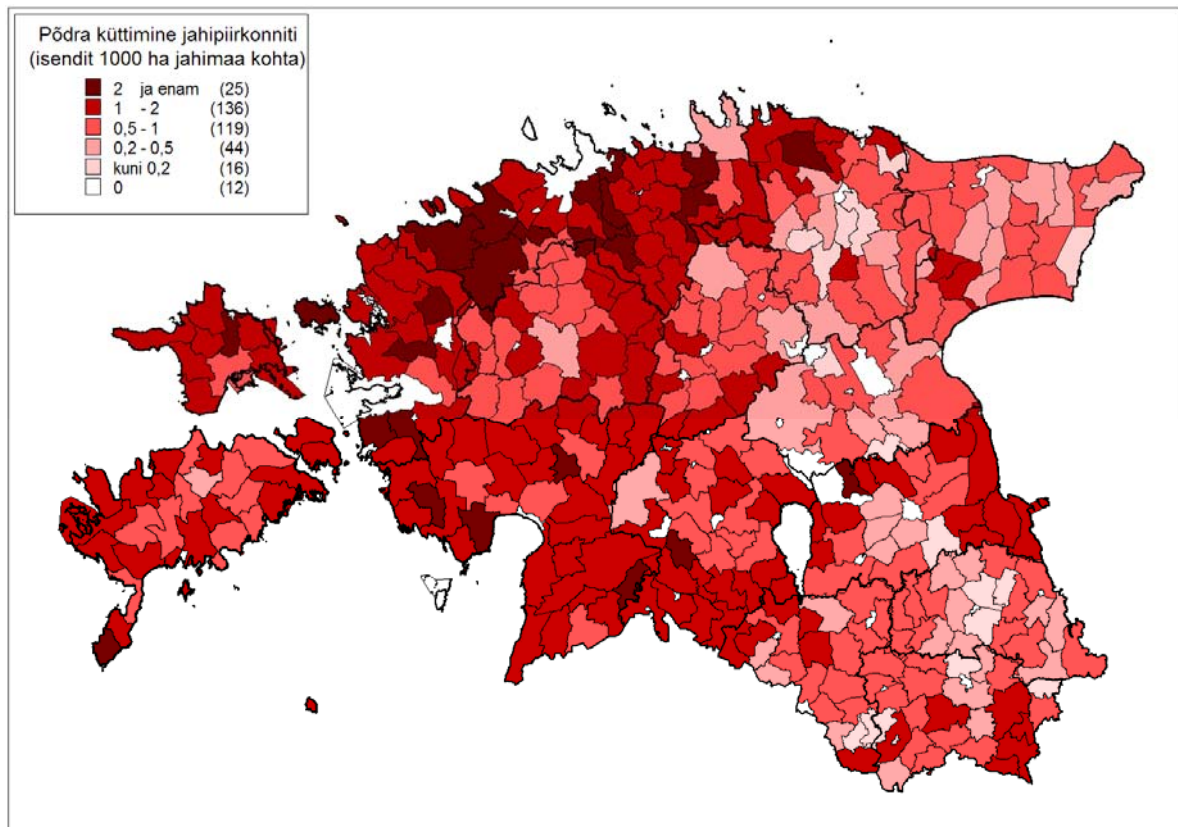
Maakond	Kütmine 2009			Vaatlused 2009		Soovitatav küttemiskvoot 2010			
	Content of Hunting bag in 2009			Observations in 2009		Suggestion for quota in 2010			
	pulla (%)	lehmi (%)	vasikaid (%)	♀/♂	vasikate %	pulla (%)	lehmi (%)	vasikaid (%)	Küttemismaht (is)
<i>bulls</i>	<i>cows</i>	<i>calves</i>		<i>calves</i>	<i>bulls</i>	<i>cows</i>	<i>calves</i>	<i>No of individuals</i>	
Harjumaa	39,4	28,6	32,0	1,18	28,8	34	30	36	640
Hiiumaa	27,3	33,1	39,7	1,10	27,3	33	30	37	150
Ida-Virumaa	40,8	25,7	33,5	1,18	28,3	37	26	37	230
Jõgevamaa	40,0	32,8	27,2	1,07	26,7	37	26	37	120
Järvamaa	42,7	27,5	29,9	1,24	32,5	34	28	38	240
Läänemaa	33,9	34,8	31,2	1,21	29,7	33	30	37	330
Lääne-Virumaa	41,3	27,7	31,0	1,29	29,2	35	28	37	290
Põlvamaa	43,4	24,2	32,3	1,15	32,1	36	27	37	120
Pärnumaa	40,3	30,7	29,0	1,26	28,0	34	30	36	730
Raplamaa	39,2	28,0	32,9	1,42	34,6	33	30	37	390
Saaremaa	31,7	32,7	35,7	1,32	30,5	31	31	38	280
Tartumaa	36,5	26,6	36,9	1,28	32,2	35	27	38	230
Valgamaa	38,7	24,4	36,9	1,41	35,6	33	28	39	200
Viljandimaa	36,2	28,9	35,0	1,46	35,7	32	30	38	380
Võrumaa	37,1	25,7	37,1	1,41	35,9	35	28	37	170
Kokku (Total)	38,0	29,2	32,7	1,27	30,9	35	28	37	4500

2010 a. jahihooajal tuleks põtru kütida Eestis vähemalt 4500 isendit. See on vajalik, et arvukuse tõus peatada, siinjuures maakondade põdraasurkondade eripära õiglaselt arvestades. Keskmist tihedust on soovitatav hoida 4-5 isendi piires 1000 ha elupaikade kohta,

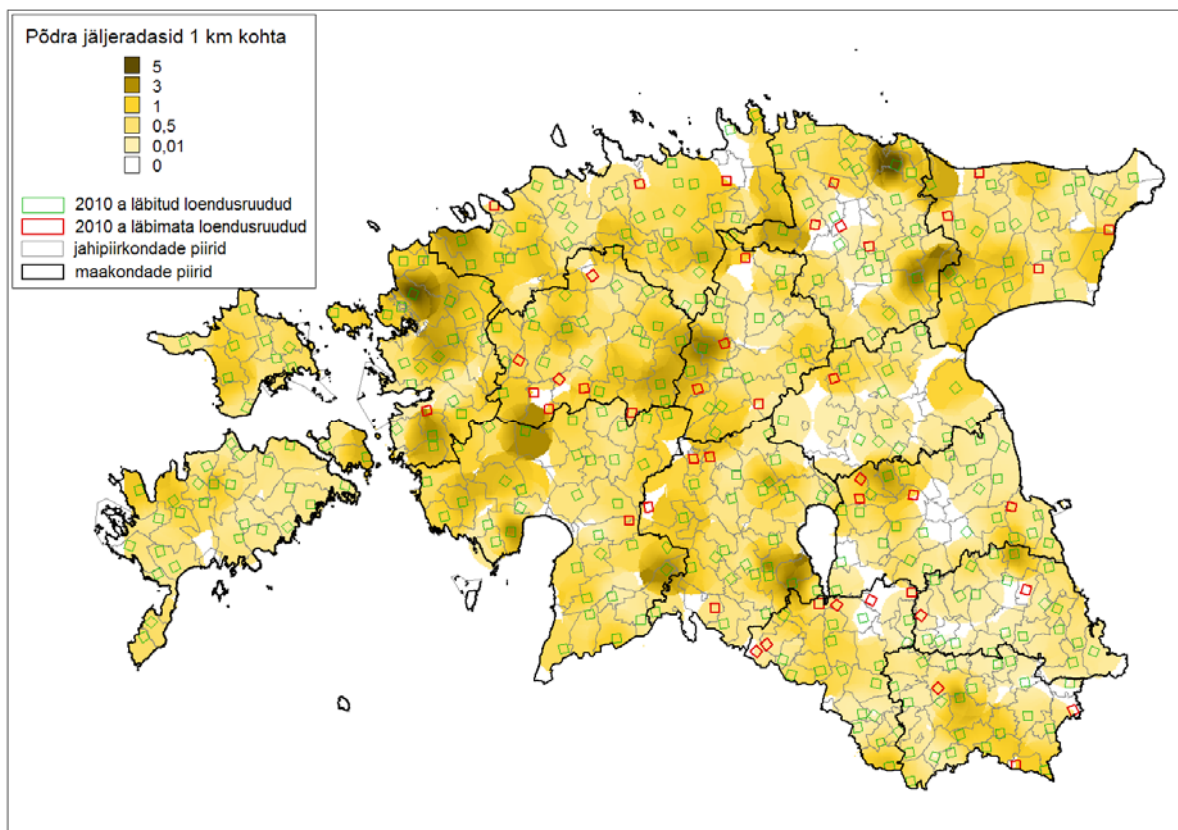
mis senise kogemuse põhjal on üldjuhul taganud metsa kasvatamiseks talutava tausta. Kohaliku taseme ohjamise ülesandeks on tagada selline kvoodi jaotumine, mis põtrade kuhjumist ja vaakumit ära hoida aitab. Põdra kui suure liikuvusega uluki arvukuse reguleerimine erirežiimialadel on samuti vajalik sobitada looduskaitse ja metsa majandamise huvidega senisest paremini. Arvestagem siinjuures, et looduskaitsealade juhtfunktsiooniks on looduskaitse. Ulukite arvukuse reguleerimine saab seega olla vahendiks selle eesmärgi täitmiseks, kuid tasakaalus looduskaitseala lähiümbrusega. Küttimisstruktuuri soovitus eesmärgiks on tasakaaluka soojaotumuse läbi geneetilise mitmekesisuse, kohanemis- ja taastootmisvõime hoid juurdekasvule lähedase küttimise intensiivsuse puhul. Pullide jaotumuse analüüsist tuleneb soovitus küttida piik- ja harksarvedega pulle kuni 75%, keskmisi 20-25%, vanemaid ja meetrise sarvede laiusega pulle mitte üle 5% pullidest. Põdralehmade küttimisel tuleb juhinduda vasikate esinemisest, eelistades vasikata lehmi.

Vaata ka:

Eesti põdraasurkonna uurimisest ja seisundist. Küttimisettepanek 2010. aastaks.
www.keskkonnainfo.ee

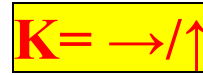
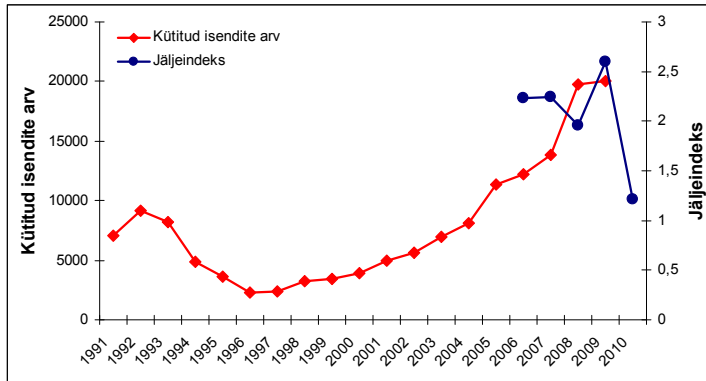

Hunting of Moose (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Relative population density of Moose (winter-time track index) in 2010.

METSSIGA (*Sus scrofa*)

Metssea küttimine aastatel 1991 – 2009 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

The number of Wild Boar hunted in 1991 – 2009 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 – 2010.

Tabel 3. Metssea arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (küttimine, ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnanguline loendus) viimastel aastatel ning nende suhteline muutus 2009. aasta jahihooajal võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Loendus Hunters estimation (n)		Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in hunters estimation (%)
	2007	2008	2009		2008	2009	2010			2009	2010	
Harjumaa	1047	1553	1515	-2,4	1,13	2,55	0,99	-61,3	56,1	2281	2093	-8,2
Hiiumaa	605	962	1013	5,3	1,46	2,95	1,03	-65,0	35,4	760	678	-10,8
Ida-Virumaa	200	266	262	-1,5	1,73	1,39	0,44	-68,6	30,9	1245	1280	2,8
Jõgevamaa	503	792	744	-6,1	1,94	2,07	0,98	-52,4	53,2	1374	1426	3,8
Järvamaa	1500	1743	1700	-2,5	2,99	3,55	1,59	-55,1	55,5	1514	1577	4,2
Läänemaa	1420	2061	2033	-1,4	2,18	3,27	1,51	-53,9	54,1	1290	1410	9,3
Lääne-Virumaa	757	930	1086	16,8	1,56	1,53	0,87	-42,8	61,5	1792	1879	4,9
Põlvamaa	579	860	944	9,8	1,40	2,40	1,67	-30,3	93,4	1261	1294	2,6
Pärnumaa	1356	1888	1825	-3,3	1,42	2,63	0,87	-66,9	49,3	2618	2540	-3,0
Raplamaa	1358	1866	1617	-13,3	2,89	4,60	1,81	-60,7	58,1	2291	1917	-16,3
Saaremaa	1962	2840	3482	22,6	2,22	2,57	1,12	-56,4	46,3	1271	1196	-5,9
Tartumaa	571	832	874	5,0	2,27	3,01	1,79	-40,5	57,7	1438	1319	-8,3
Valgamaa	512	821	869	5,8	1,84	1,45	1,45	-21,3	86,2	896	922	2,9
Viljandimaa	798	1414	1348	-4,7	1,57	2,42	1,19	-50,8	74,6	2300	2140	-7,0
Võrumaa	650	929	760	-18,2	2,08	2,23	1,21	-45,8	45,6	1120	971	-13,3
Kokku	13818	19757	20072	1,6	1,95	2,60	1,21	-53,5	53,5	23451	22642	-3,4

Tabel 4. Metssea küttimisstruktuur maakonniti 2009. aasta jahihooajal, sügisesed (september-detsember) vaatlusandmed ja KTK ulukiseire-osakonna poolne soovituslik küttimiskvoot 2010. aastaks.

Maakond County	Küttimine 2009 Content of hunting bag in 2009						Sügisesed vaatlused 2009 Observations in autumn 2009			Soovitav küttimiskvoot 2010 jahihooajaks Suggestion for quota in 2010			
	Kuldid % adult males	Emised % adult females	Kesik- % kult % yearling males	Kesik- % emis % yearling females	Pörsad % piglets	Sugude suhe (kult /emis) sex ratio (male / female)	Üksikud % single males	Karjalised ad. % adults and yearlings in sounders	Pörsad % piglets	Adulte ja kesikuid adults and yearlings	Sugude suhe (kult /emis) sex ratio (male / female)	Küttimis- maht (is) No of individuals	% eelmise aasta küttimisest % of bag 2009
Harjumaa	10,5	3,3	24,8	16,4	45,0	1,79	4,6	34,1	61,2	~50%	~1 : 1	1600	106
Hiiumaa	12,4	6,9	19,0	13,7	48,0	1,52	4,7	37,8	57,6	~50%	~1 : 1	1020	101
Ida-Virumaa	9,5	5,3	22,9	7,6	54,6	2,50	5,9	35,6	58,5	~50%	~1 : 1	350	134
Jõgevamaa	4,7	2,0	43,5	22,6	27,2	1,96	2,7	45,8	51,5	~50%	~1 : 1	960	129
Järvamaa	9,4	4,4	30,3	22,6	33,3	1,47	2,7	38,3	59,0	~50%	~1 : 1	2100	124
Läänemaa	17,4	13,9	15,6	10,8	42,4	1,34	5,7	34,8	59,5	~50%	~1 : 1	2400	118
Lääne-Virumaa	12,6	6,0	17,4	13,8	50,2	1,52	4,0	43,2	52,8	~50%	~1 : 1	1400	129
Põlvamaa	3,8	1,5	17,1	11,9	65,8	1,56	4,3	35,3	60,4	~50%	~1 : 1	1170	124
Pärnumaa	19,0	7,7	16,2	11,9	45,3	1,80	5,2	34,6	60,3	~50%	~1 : 1	2100	115
Raplamaa	11,9	5,9	19,3	19,5	43,4	1,23	4,3	35,9	59,8	~50%	~1 : 1	2000	124
Saaremaa	12,9	7,9	21,7	17,2	40,3	1,38	5,0	36,0	59,0	~50%	~1 : 1	3100	89
Tartumaa	9,4	4,3	22,4	16,2	47,6	1,54	4,1	37,4	58,5	~50%	~1 : 1	900	103
Valgamaa	19,7	5,5	11,3	7,8	55,7	2,32	3,5	33,8	62,7	~50%	~1 : 1	1070	123
Viljandimaa	18,9	11,4	10,7	8,5	50,4	1,48	4,2	32,1	63,7	~50%	~1 : 1	1500	111
Võrumaa	9,2	4,5	23,0	13,0	50,3	1,84	4,4	40,2	55,4	~50%	~1 : 1	850	112
Kokku (Total)	12,9	6,8	20,5	14,9	44,8	1,54	4,4	36,8	58,8	~50%	~1 : 1	22520	112

Nagu paljudes teisteski Euroopa riikides on Eesti metsseasurkond olnud juba pikka aega pidevas suurenemises. Paralleelselt arvukuse suurenemisega on aasta-aastalt kasvanud ka kütmine, mis 2009 a. jahihooajal jõudis juba 20072 isendini. 2010 a. kevadine jahimeeste hinnang arvukusele viitab asurkonna arvukuse püsima jäämisele või isegi väikesele langusele võrreldes eelmise aastaga. Ruutloenduse jäljeindeks näitab aga metskitsega sarnast järsku kukkumist. Ilmselt tuleb jäljeindeks metssea puhul 2010 aasta küttemisotsuste tegemisel kõrvale jätta, sest suur langus selles on eeskätt seotud 2009/2010 a. talve erakordse lumerohkusega, mistõttu metssead (ka mitmed teised liigid) liikusid oluliselt vähem, passisid söödakohtade vahetus läheduses ning kui ka liikusid, siis kasutasid enamasti samu sisse tallatud radu. Tõsi, kindlasti suurendas selline raskete lumeoludega talv ka metssigade talvis suremust, kuid seda eeskätt nendes jahipiirkondades, kus lisasöötmine on tavapärasest tagasihoidlikum. Erinevaid populatsiooni parameetreid arvesse võttes võib oletada, et kui metssea asurkonna suurus on osades maakondades ka veidi langenud, siis seda suuresti läbi suurenenud loodusliku suremuse viimasel talvel.

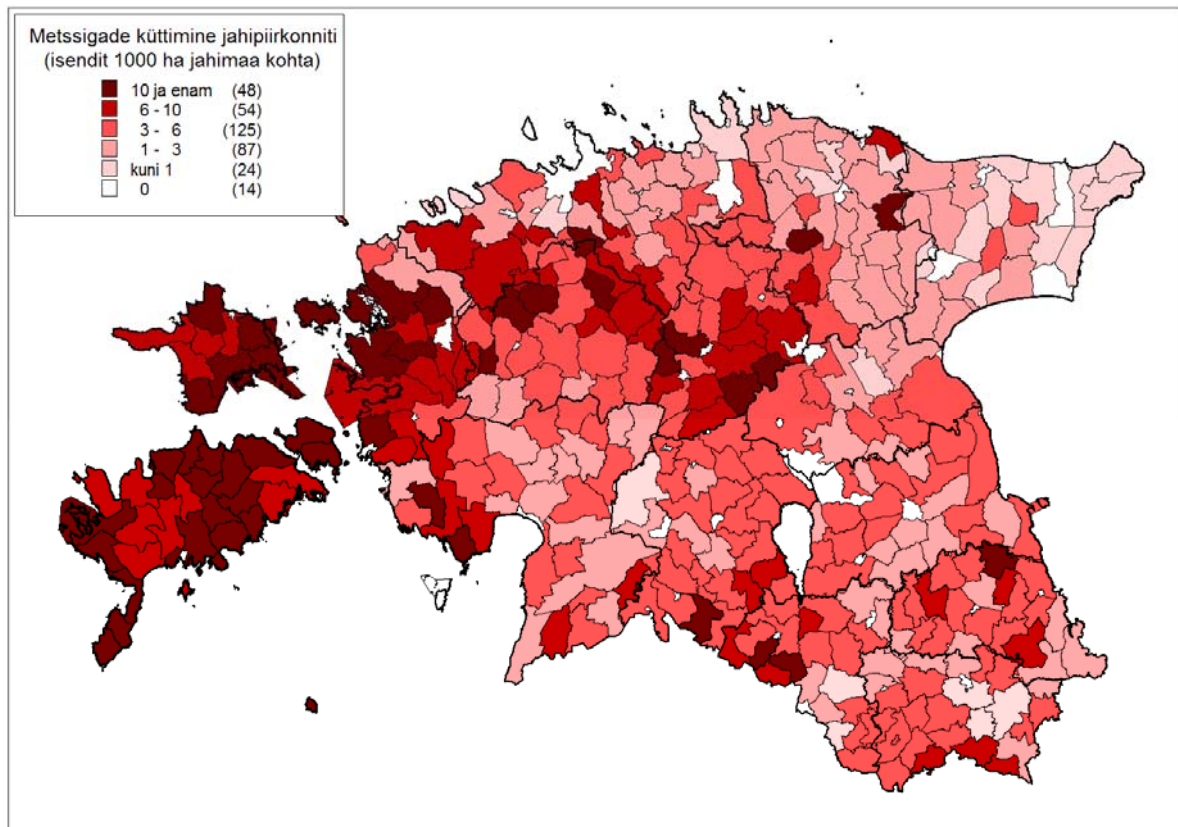
Vaatamata arvukuse kasvu hetkelisele pidurdumisele, on 2010 a. jahihooajal vajalik küttemismahte paljudes maakondades veelgi suurendada ning vähendamaks juba niigi suureks paisunud metssigade tekitatavat kahju, tuleks küttemise eesmärgiks järgnevatel aastatel seada arvukuse vähendamine. Kuna surve kultide küttemisele on olnud aastaid (sh ka 2009 aastal) oluliselt suurem, kui emistele, on paljudes piirkondades täiskasvanud kultide osakaal asurkonnas jäänud väga väikseks. Paraku suhtutakse endiselt paljudes jahipiirkondades täiskasvanud emiste või kohati isegi kesikemiste küttemisse väga taunivalt. 2009. a. küttemisandmetest paistavad maakondade lõikes sellistena silma Jõgeva-, Põlva- ja ka Harjumaa.

2010. a tuleks koos küttemise suurendamisega ühe meetmena suurendada kütitava emiste (nii kesikute kui ka täiskasvanud) osakaalu kütitavaist isenditest. Üksikuid kulte seevastu võiks pigem hoida, eriti Järva- ja Jõgevamaal, kus nende osa vaadeldud isenditest oli väga tagasihoidlik.

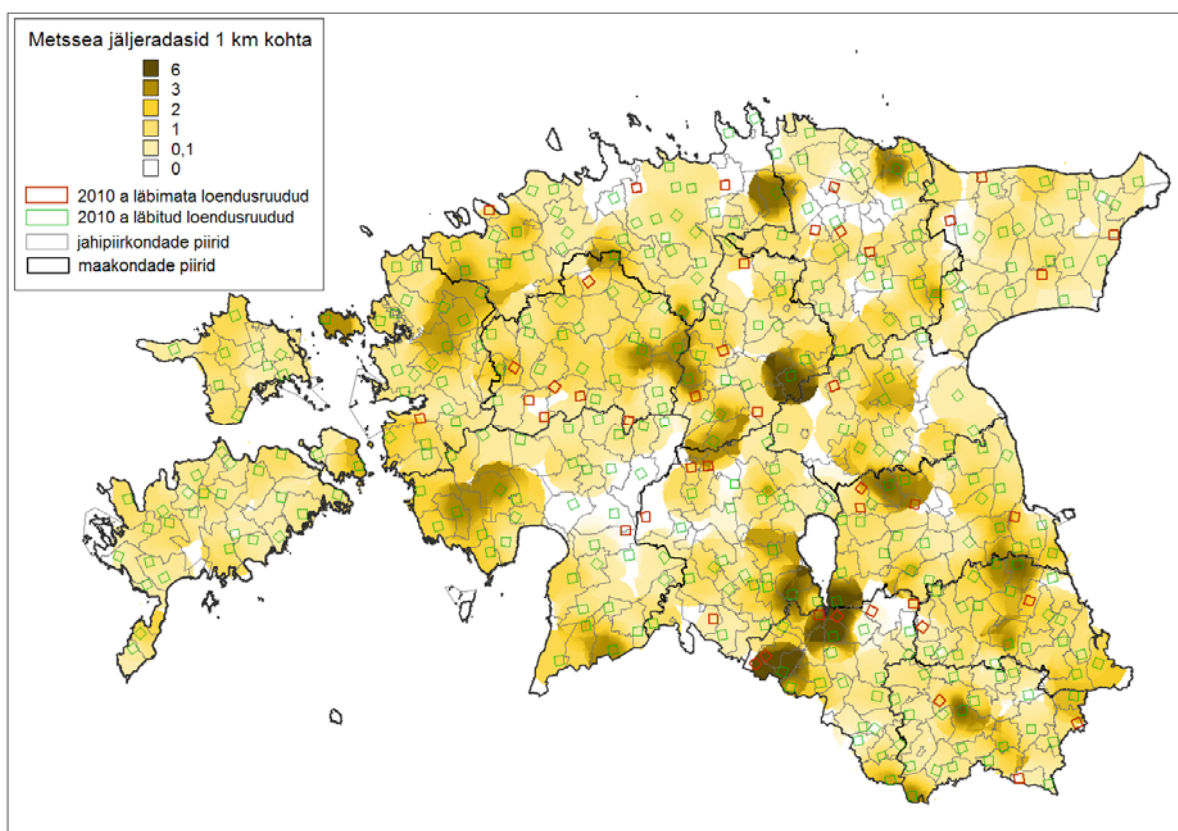
2010. aastal võiks kogu küttemisest ~50% moodustada kesikud ja aduldid, kelle seas peaksid vähemalt pooled olema emised. Täiskasvanud emiseid on aga võimalik ka säilitada, küttes enam kesikemiseid. Kesikemiste valikulise laskmisega oleks mõistlik hakata pihta juba suvel,

Eelpool esitatud soovitatavad küttemiskvoodid peaksid eeskätt tagama asurkonna arvukuse püsima jäämise 2010. aasta kevadisele tasemele. Juhul kui järgnev talv peaks olema

sarnane eelnenud aasta omaga, võib soovitatud küttemahuharu rakendamisel oodata ka arvukuse vähenemist.

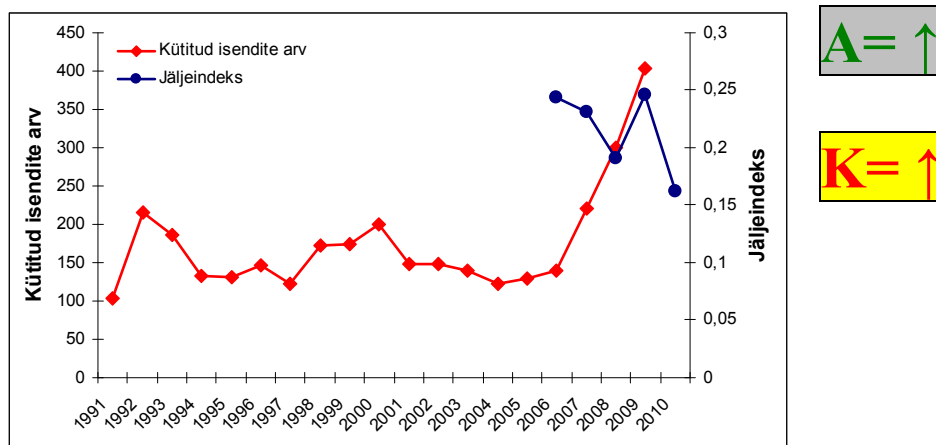

Hunting of Wild Boar (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Relative population density of wildboar (winter-time track index) in 2010.

PUNAHIRV (*Cervus elaphus*)

Punahirve küttimine aastatel 1991 – 2009 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

The number of Red Deer hunted in 1991 – 2009 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2010.

Tabel 5. Punahirve arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (küttimine, ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnanguline loendus) viimastel aastatel ning nende suhteline muutus 2009. aasta jahihooajal võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>			Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Rohkuse indeks <i>Index of abundance</i>	Loendus <i>Hunters estimation (n)</i>			Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in hunters estimation (%)</i>
	2007	2008	2009		2008	2009	2010			2008	2009	2010	
Harjumaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Hiumaa	54	74	91	23,0	0,48	1,89	1,19	-37,0	63,5	540	602	755	11,5
Ida-Virumaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Jõgevamaa	0	0	0		0,00	0,14	0,05	-66,2	105,0	24	37	34	54,2
Järvamaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Läänemaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Lääne-Virumaa	3	2	2	0,0	0,00	0,00	0,02		111,2	31	45	78	45,2
Põlvamaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Pärnumaa	9	11	19	72,7	0,02	0,05	0,08	71,6	261,2	114	147	180	28,9
Raplamaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Saaremaa	128	184	257	39,7	2,12	2,23	1,37	-38,3	75,9	1307	1473	1500	12,7
Tartumaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Valgamaa	2	7	7	0,0		0,01	0,00			84	88	113	4,8
Viljandimaa	24	21	27	28,6	0,06	0,09	0,04	-61,9	91,5	120	150	150	25,0
Võrumaa	0	1	0		0,05	0,02	0,01	-58,1	19,4	22	22	21	0,0
Kokku (Total)	220	300	403	34,3	0,19	0,25	0,16	-34,3	71,0	2242	2564	2831	14,4

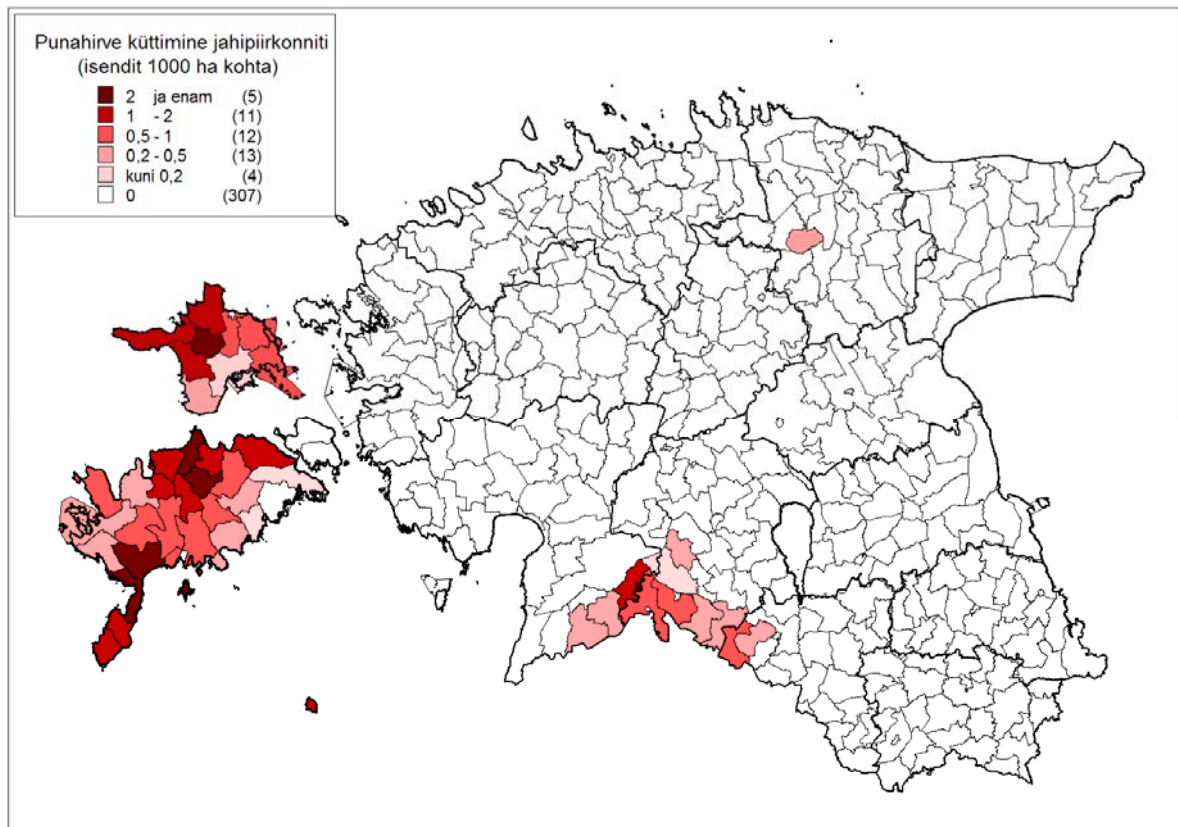
Tabel 6. Punahirve küttimisstruktuur maakonniti 2009. aasta jahihooajal, 2009. aasta jahiaegsete vaatluskaartide andmed ja KTK ulukiseiresakonna poolne soovitus küttimiseks 2010. aasta jahihooajal.

Maakond <i>County</i>	Küttimine 2009 <i>Content of hunting bag in 2009</i>			Vaatlused 2009 <i>Observations in autumn 2009</i>		Soovitav küttimiskvoot 2010 jahihooajaks <i>Suggestion for quota in 2010</i>			
	pulla (%) <i>bulls</i>	lehmi (%) <i>cows</i>	vasikaid (%) <i>calves</i>	♀/♂	vasikate % calves	pulla (%) <i>bulls</i>	lehmi (%) <i>cows</i>	vasikaid (%) <i>calves</i>	Küttimismahu muutus <i>Change in quota</i>
Saaremaa	29,6	40,5	30,0	1,41	26,3	30-35	35-40	30	↑
Hiumaa	39,6	29,7	30,8	0,95	22,9	30-35	30-35	30-35	↑
Pärnumaa	94,7	0,0	5,3	0,29	8,2	↑
Viljandimaa	70,4	22,2	7,4	0,64	24,3	↑
Valgamaa	100,0	0,0	0,0	0,58	36,7	↑
Võrumaa	0,0	0,0	0,0	1,75	26,7	↑
Lääne-Virumaa	100,0	0,0	0,0	2,50	36,4	↑
Kokku (Total)	39,2	34,0	26,8	1,15	24,9				↑

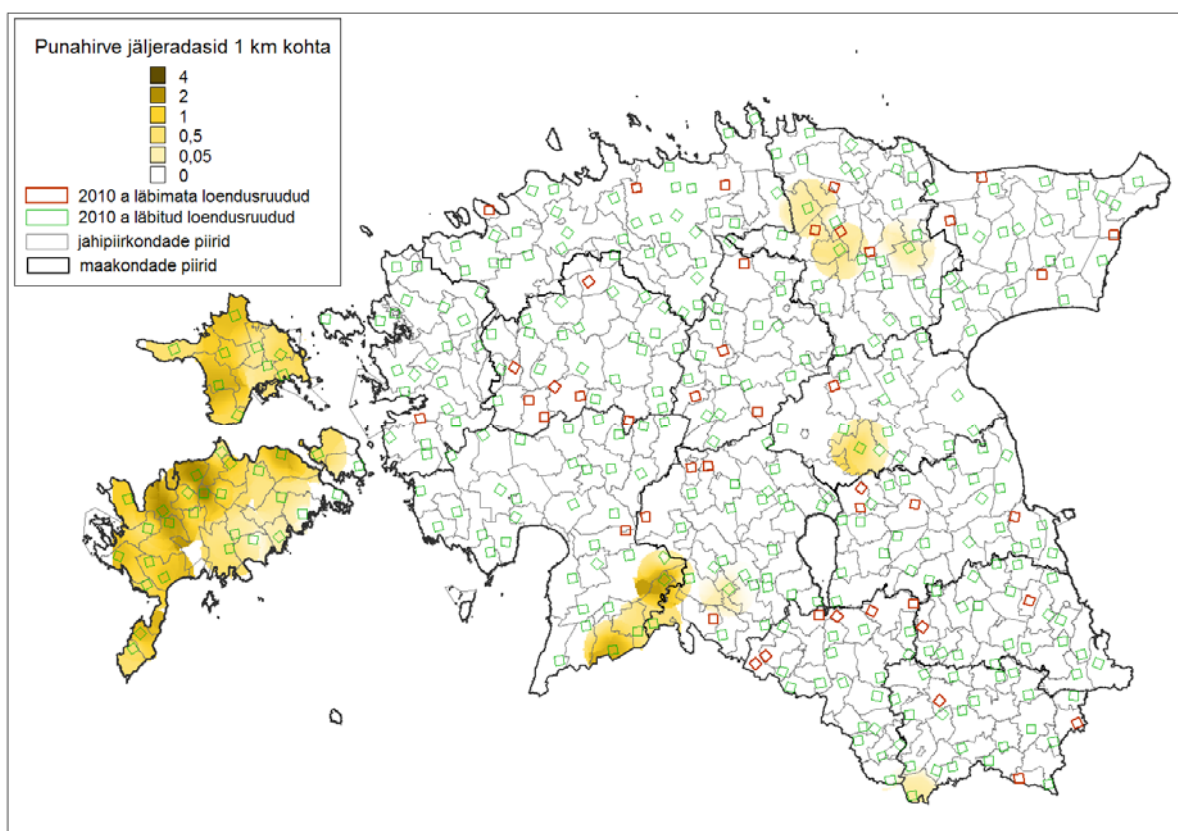
Punahirve, kelle enamus Eestis elavatest isenditest on Saaremaal ja Hiiumaal, arvukus on viimasel kümnendil olnud pidevas suurenemises. Koos arvukuse kasvuga on jõudsalt suurenenud ka küttimine. Kui 2008 aastal kütiti rekordiliselt 300 hirve, siis 2009 aasta kasvas küttimismaht veelgi – 403 isendini.

Hirve asurkonna soolisest ja vanuselisest struktuurist ning selle suunamisest saame rääkida endiselt tihedama asustusega Saaremaa ja Hiiumaa puhul. Nagu vaatlusandmed näitavad, oli 2009 a. sügisel Saaremaa hirve asurkonnas emasloomade ülekaal (sugude suhe 1,4 hirvelehma ühe pulli kohta) ja Hiiumaal pulle ja lehmi pea võrdselt. Sellest tulenevalt võiks 2010 a. jahihooajal Saaremaal küttida pisut enam hirvelehmasid, Hiiumaal aga küttida lehmi ja pulle võrdselt või pulle pisut rohkem.

Mandri-Eesti asurkond on aga levila äärealadele iseloomulikult ebakorrapärane, koosnedes peamiselt hirvepullidest (2009 a. jahiaegsed vaatlused). Hirve küttimisel võiks Eesti mandriosas üldjuhul lähtuda piirkondlikest asurkonna proportsioonidest – küttida vastavalt sellele jaotusele, kuidas loomi tegelikult looduses kohatakse. Küttimismaht võiks olla jätkuvalt jahipiirkondade endi määrata. Siinjuures tuleks aga arvestada asjaoluga, et punahirv on oluliseks toidu- ja elupaiga konkurendiks mandri-Eesti kõige olulisemale jahilukile – põdrale. Hirveasurkonna asustustiheduse märgatav tõus mandril tooks paratamatult kaasa metsakahjustuste suurenemise ning vajaduse hirverohketes piirkondades langetada ka põdra asustustihedust.

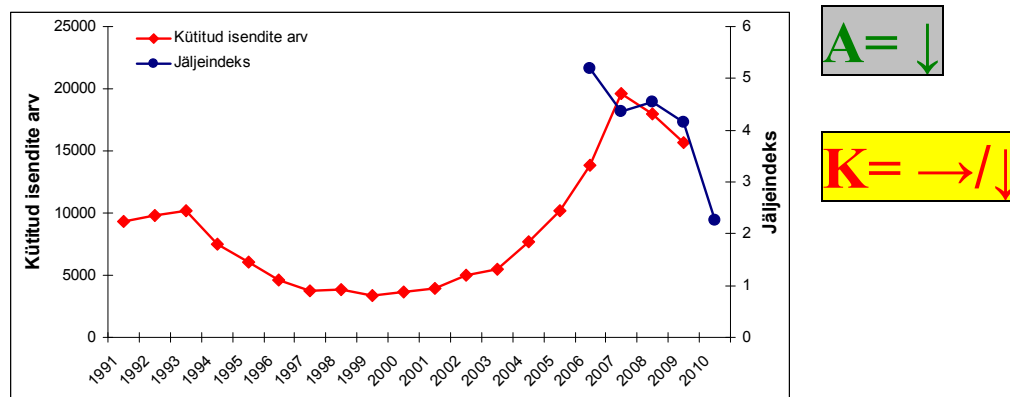

Hunting of Red Deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Relative population density of Red Deer (winter-time track index in 2010).

METSKITS (*Capreolus capreolus*)

Metskitse küttimine aastatel 1991 – 2009 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

The number of Roe Deer hunted in 1991 – 2009 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2010.

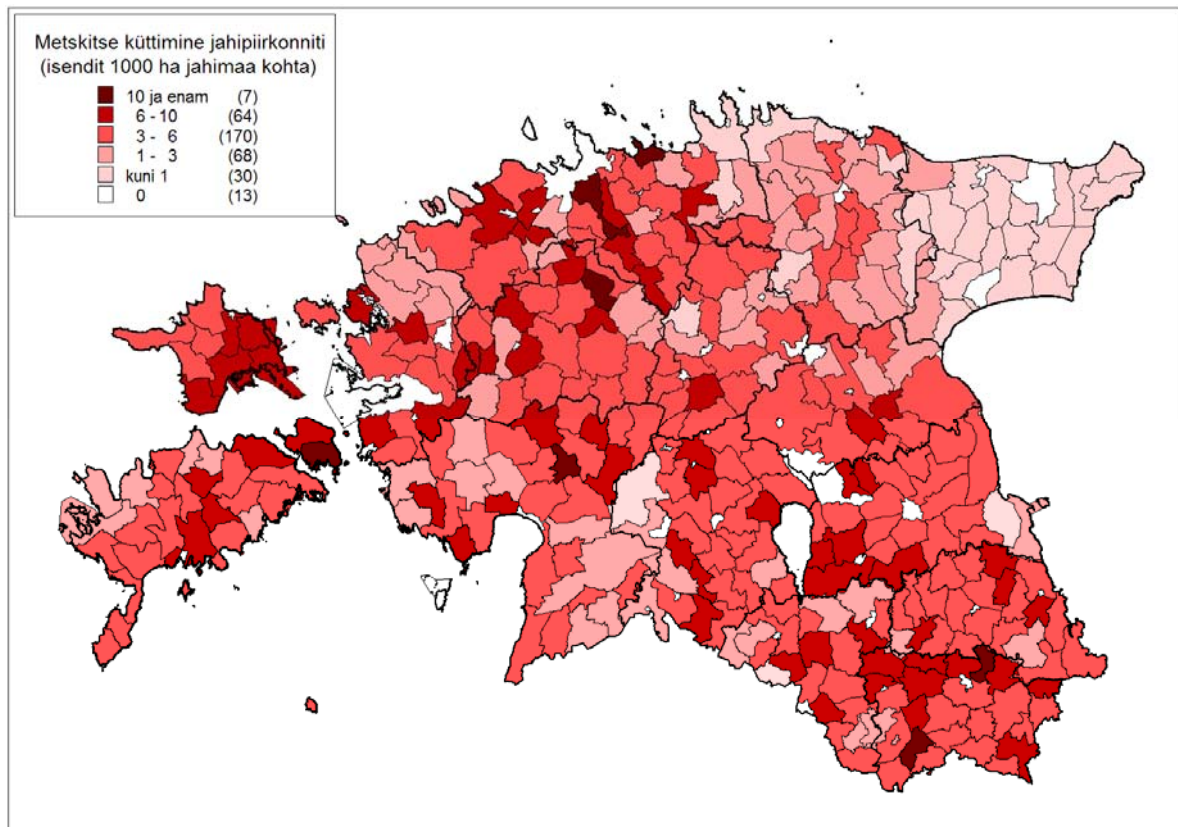
Tabel 7. Metskitse arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (küttimine ja ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnang arvukuse muutustele) viimasel kolmel aastal ning nende suhteline muutus 2009. aasta jahihooajal võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (%) (hunters est)
	2007	2008	2009		2008	2009	2010			
Harjumaa	1626	1570	1529	-2,6	4,88	4,26	2,30	-46,0	60,5	-21,4
Hiumaa	476	548	507	-7,5	2,51	2,84	1,81	-36,0	53,2	-27,9
Ida-Virumaa	137	157	150	-4,5	2,18	1,26	0,65	-48,1	52,2	-12,6
Jõgevamaa	1045	1084	949	-12,5	3,54	3,32	2,51	-24,3	80,6	-9,0
Järvamaa	1111	1021	866	-15,2	3,41	3,45	2,09	-39,3	53,7	-14,9
Läänemaa	1448	1219	914	-25,0	6,09	4,94	2,34	-52,6	39,4	-8,3
Lääne-Virumaa	765	655	752	14,8	2,03	2,28	1,45	-36,6	86,6	-10,5
Põlvamaa	1116	1083	905	-16,4	4,98	5,71	2,41	-57,9	42,9	-18,4
Pärnumaa	2600	2341	1771	-24,3	3,74	4,90	2,94	-40,0	68,7	-26,2
Raplamaa	1948	1725	1299	-24,7	6,31	5,64	2,97	-47,3	48,6	-27,3
Saaremaa	1293	1235	1315	6,5	4,82	5,46	2,08	-61,9	40,6	-27,9
Tartumaa	1267	1348	1281	-5,0	5,75	4,88	2,33	-52,4	38,1	-24,6
Valgamaa	1378	923	849	-8,0		2,43	1,40	-42,6	46,9	-22,2
Viljandimaa	1687	1472	1344	-8,7	2,84	3,15	2,17	-31,0	74,4	-29,0
Võrumaa	1746	1625	1285	-20,9	8,14	6,64	4,15	-37,5	49,2	-23,0
Kokku (Total)	19643	18006	15716	-12,7	4,54	4,15	2,27	-45,4	49,7	-21,7

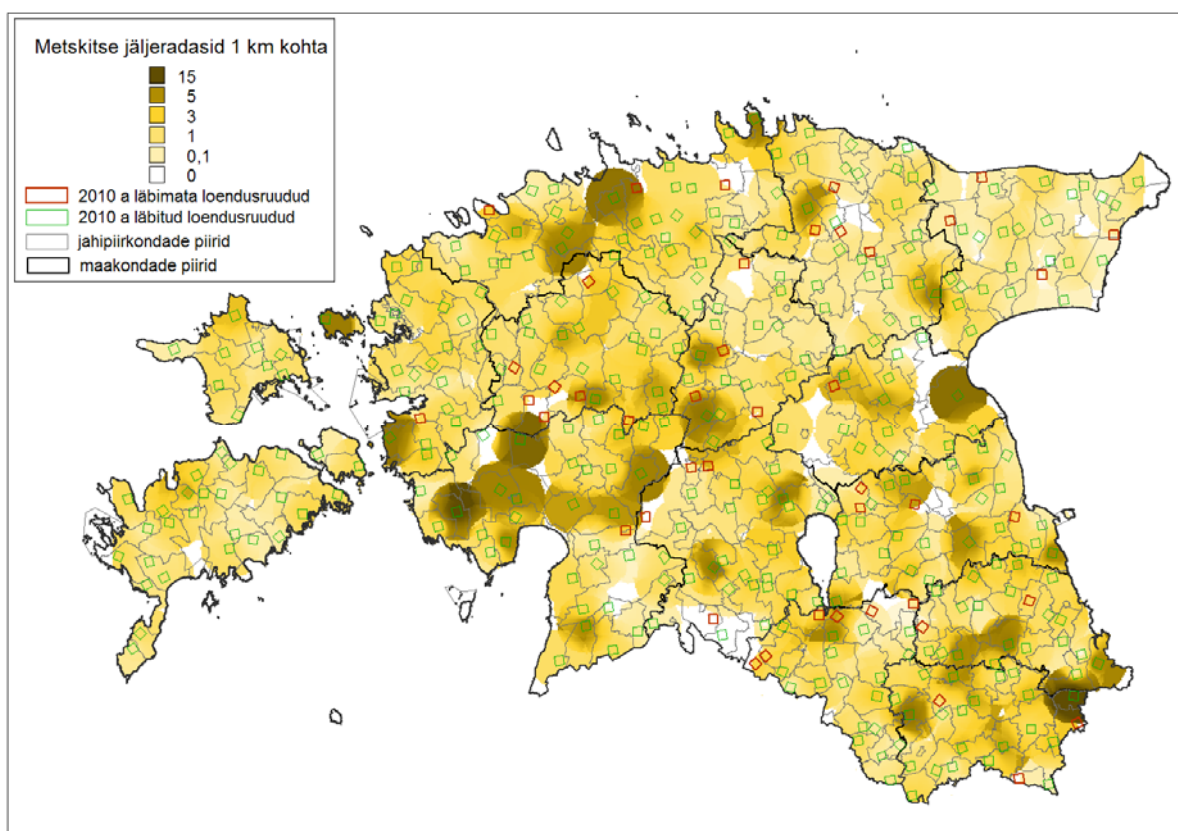
Tabel 8. Metskitse küttimisstruktuur maakonniti 2009. aasta jahihooajal, vaatluskaartide andmed (september) ja KTK ulukiseireosakonna poolne soovitus küttimiseks 2010. aastaks. Punasega esitatud olulised kõrvalekalded soovitatavast küttimisstruktuurist.

Maakond County	Küttimine 2009 Content of hunting bag in 2009			Vaatlused 2009 Observations in 2009		Soovitus küttimiseks 2010 aastal Suggestion for hunting in 2010			
	sokud (%) adult males	kitsed (%) adult females	talled (%) fawns	♀/♂	tallede % fawns	sokud (%) adult males	kitsed (%) adult females	talled (%) fawns	Maht amount compared to 2009
Harjumaa	31,7	34,4	33,9	1,9	42,4	30-35	30-35	30-40	↓
Hiumaa	24,3	41,8	33,9	1,9	40,9	30-35	30-35	30-40	↓
Ida-Virumaa	45,3	23,3	31,3	2,1	45,4	30-35	30-35	30-40	↓
Jõgevamaa	43,7	30,6	25,7	1,9	44,1	30-35	30-35	30-40	↓
Järvamaa	44,1	31,8	24,1	1,8	40,8	30-35	30-35	30-40	↓
Läänemaa	30,2	35,2	34,6	1,6	39,0	30-35	30-35	30-40	↓
Lääne-Virumaa	30,5	32,2	37,4	2,0	42,5	30-35	30-35	30-40	↓
Põlvamaa	25,3	32,9	41,8	1,8	39,5	30-35	30-35	30-40	↓
Pärnumaa	39,4	30,6	30,0	2,1	42,6	30-35	30-35	30-40	↓
Raplamaa	28,6	30,3	41,0	1,9	41,4	30-35	30-35	30-40	↓
Saaremaa	32,1	37,0	31,0	1,7	41,2	30-35	30-35	30-40	↓
Tartumaa	30,1	30,4	39,4	2,0	43,9	30-35	30-35	30-40	↓
Valgamaa	33,5	27,9	38,6	2,1	30,3	30-35	30-35	30-40	↓
Viljandimaa	28,8	40,3	31,0	1,9	34,0	30-35	30-35	30-40	↓
Võrumaa	35,1	28,8	36,1	2,2	41,0	30-35	30-35	30-40	↓
Kokku (Total)	33,1	32,8	34,0	1,9	40,9	30-35	30-35	30-40	↓

Metskitse arvukus on näidanud aeglast, kuid püsivat langust alates aastast 2007. Selle põhjuseid võib olla mitu, kuid neist kaheks peamiseks ja selgelt väljendunuks võib pidada ilvese arvukuse ja sellest tulenenud kisklussurve suurenemist samaaegselt küttimise intensiivistamisega. Möödunud talv lisas juurde veel ühe olulise suremusteguri, mistõttu hukkus talve teises pooles metskitsi märgatavalt rohkem, kui eelnevatel aastatel. Harjumatult madalast temperatuurist ja sügavast lumest tingitud raskendatud ligipääs looduslikule toidule samaaegselt suurenenud energiavajadusega kutsusid esile organismi nõrgenemise ja vastupanuvõime vähenemise haigustele. Metskitsede massiline kogunemine lisasöödakohtade juurde tõenäoliselt suurendas omakorda viirushaiguste levikut ning kiskjate poolset kisklusmäära. Metskitsede talvise suremuse tippaeg jäi märtsi teise poolde. Seetõttu on väga keeruline hinnata suremuse ulatust, kuna erinevad loendusmeetodid (jahimeeste hinnang ja ruutloendus, aga ka kevadine pabulaloendus seirealadel) annavad tulemuse pigem sellele eelneva aja kohta (seoses paksust lumest tingitud vähese liikuvusega ei anna möödunud talve ruutloendus metskitse kohta niikuinii adekvaatset teavet). Samuti on teadmata raske talve kaudne mõju, mis võib avalduda väikesemas järelkasvus. Möödunud talve mõju saab niisiis adekvaatsemalt hinnata tagantjärele alles aasta pärast. Seetõttu on soovitus metskitse küttimisse suhtuda suure ettevaatlikkusega ning jahimaa kasutajatel teha otsused küttimismahu suuruse kohta alles peale suvisele seisule omapoolse hinnangu andmist. See tähendaks küttimise alustamist peale metskitse jooksupäeva. Välistada ei tohiks ka selleks hooajaks küttimisest loobumist, kui arvukus tundub väga oluliselt (kordades) langenud olevat. Asurkonna arvukuse kahanemisega seoses tuleb aga veelgi enam hoida selle loomulikku soolist-vanuselist struktuuri, ehk siis sokuja planeerimisel tuleb arvestada proportsionaalselt samas koguses ka emaste ja tallede laskmise vajadusega.

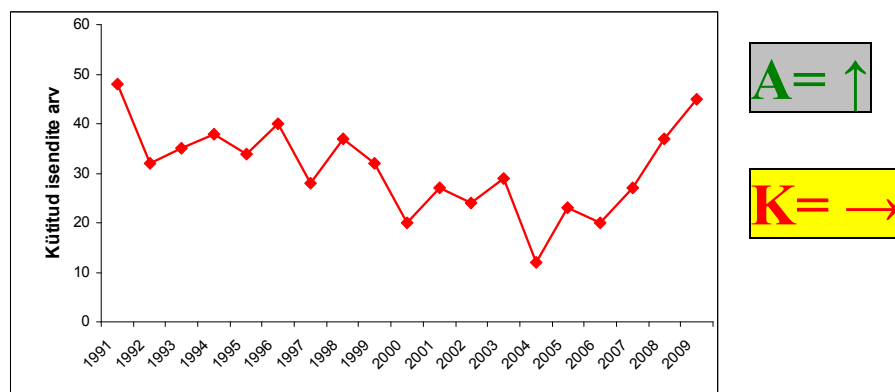

Hunting of Roe Deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Relative population density of Roe Deer (winter-time track index in 2010).

KARU (*Ursus arctos*)

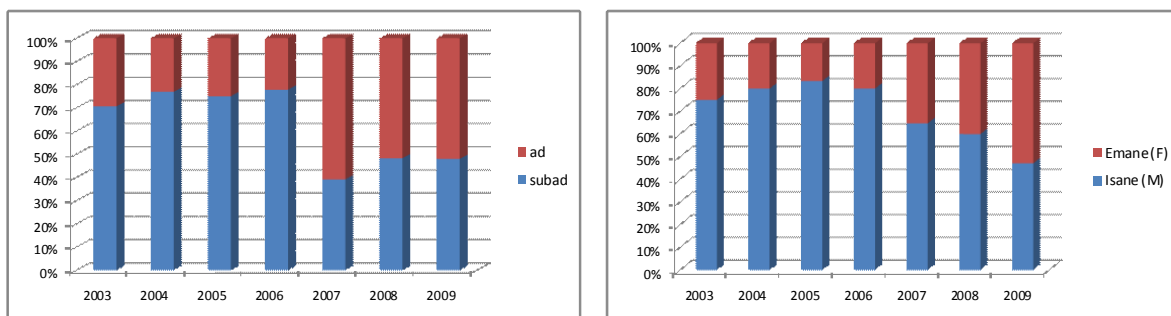
Karu küttimine aastatel 1991 – 2009.
The number of Brown Bear hunted in 1991 – 2009.

Tabel 9. Pruunkaru arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (pesakondade arv, küttimine ja jahimeeste hinnang arvukuse muutustele) viimasel kolmel aastal ning nende suhteline muutus 2009. aasta jahihooajal võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Pesakondade arv No. of females with cubs-of-the-year				Pesakondade arvu muutus Change of females with cubs-of-the-year	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)
	2006	2007	2008	2009		2007	2008	2009		
Harjumaa	4	1	2	4	=		2	2	0,0	+
Hiiumaa	0	0	0	0	=					=
Ida-Virumaa	7	9	13	5	=	6	7	9	28,6	=
Jõgevamaa	9	7	14	9	+	5	4	5	25,0	+
Järvamaa	7	11	8	11	=	2	5	8	60,0	+
Läänemaa	0	1	0	2	=			1	0,0	-
Lääne-Virumaa	10	10	8	12	=	7	6	6	0,0	=
Põlvamaa	5	5	6	3	=	1	3	3	0,0	=
Pärnumaa	3	7	6	5	=		2	3	50,0	+
Raplamaa	5	3	5	8	+	3	3	2	-33,3	=
Saaremaa	0	0	0	0	=			0	0,0	=
Tartumaa	6	4	7	4	=	2	3	4	33,3	+
Valgamaa	0	0	1	0	=	1		0		-
Viljandimaa	1	4	6	2	+		2	2	0,0	+
Võrumaa	0	0	0	0	=			0	0,0	-
Kokku Total	57	62	76	65	+	27	37	45	21,6	+

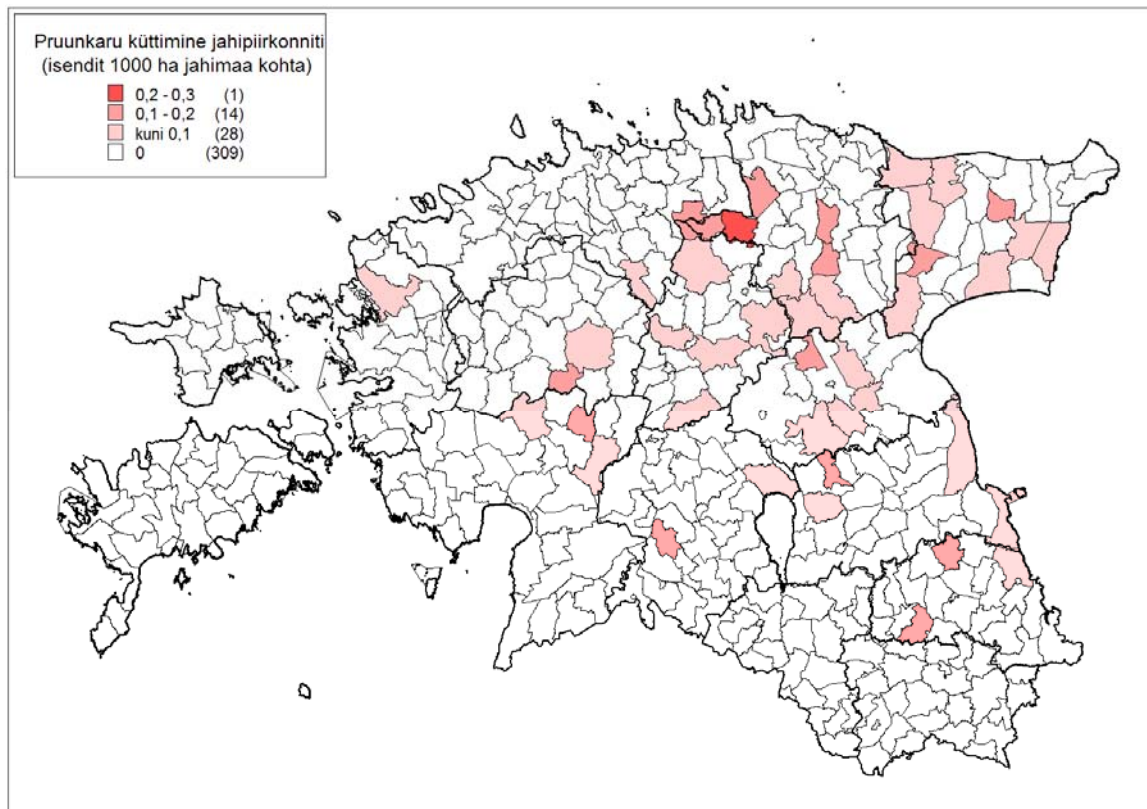
Karu arvukus on aasta-aastalt suurenenud ning seda väljendab kõige ilmekamalt pesakondade arvu kasv ja nende levikuala laienemine Lääne suunas. Nii on viimastel aastatel vaadeldud esimesi pesakondi Läänemaal ja Pärnumaa lääneosas. Asurkonna laienemist Lõuna-Eestis on takistanud asjaolu, et siiani on kõik Valgamaale asunud sigivad emakarud enesekaitse põhjendusega maha lastud. Kütitud isendite vanuselise-soolise struktuuri analüüsi põhjal on kolmel viimasel aastal märgata asurkonna keskmise vanuse suurenemist ning seda peamiselt emaste isendite näol, keda on varasemalt kütitud suhteliselt vähe. Tegelikult võib täiskasvanud emaste osakaal küttimisvalimis olla aga veelgi suurem. Nii näitas 2008 aastal kütitud kolme jahimeeste poolt isasteks määratud täiskasvanud isendi DNA analüüs, et tegu oli hoopis emastega. Kas oli siin põhjuseks soo vale määramine,

tegeliku soo varjamise vajadus või miski muu, ei oska öelda. Valede andmete kasutamine võib aga viia valede otsusteni, mis võib kokkuvõttes ohustada meie karuasurkonna soodsat seisundit.

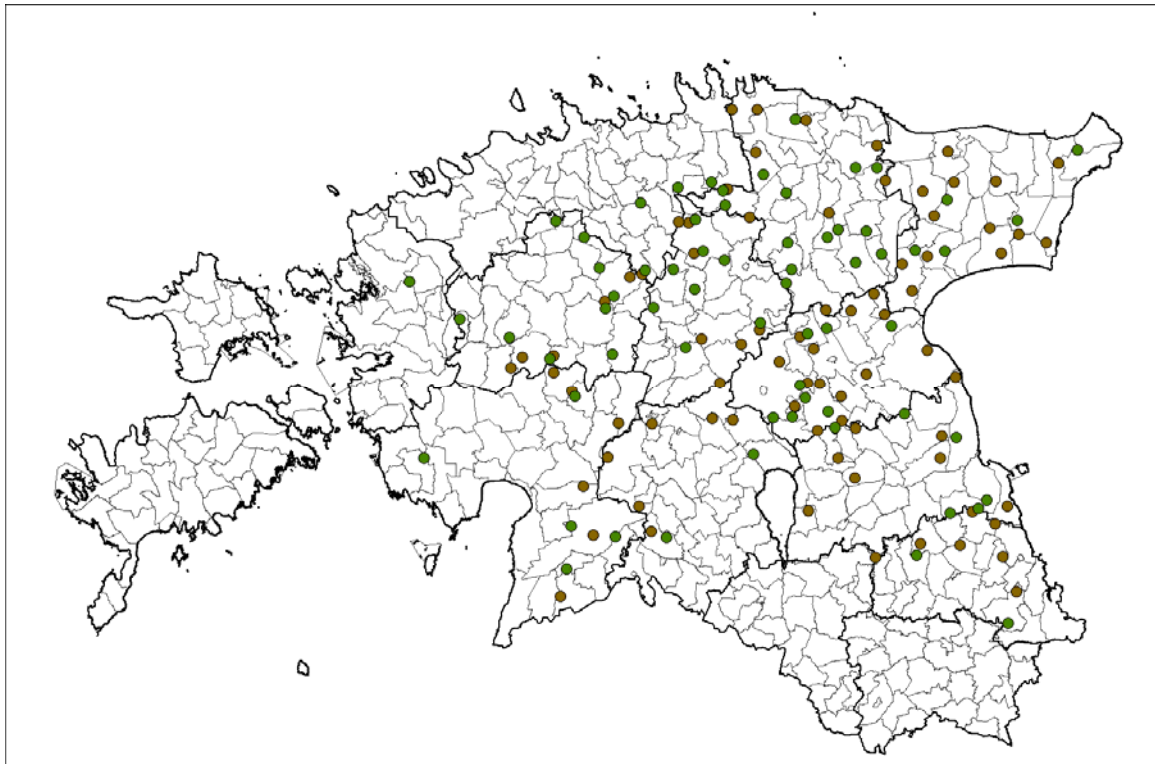

Karu vanuseline ja täiskasvanud isendite sooline struktuur kütimisvalimis aastatel 2003-2009.
Age structure of Brown Bear and gender structure of the adults hunted in 2003-2009.

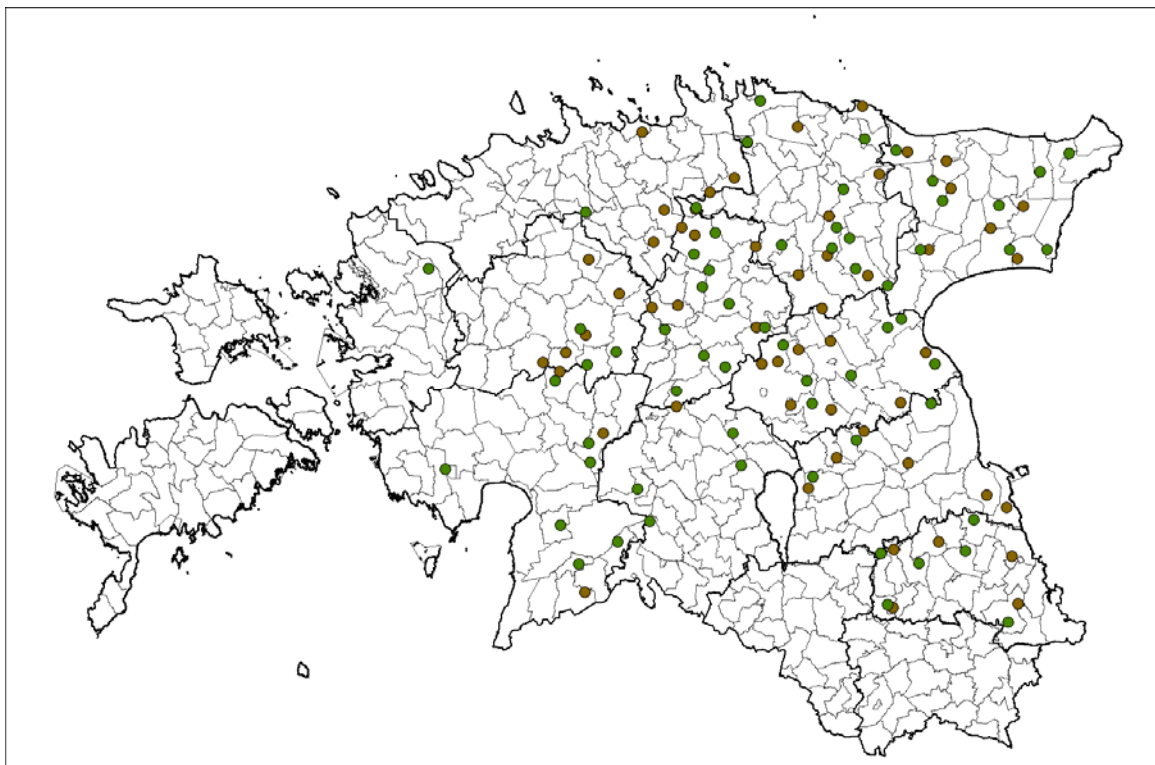
Koos arvukuse kasvuga on igal aastal suurendatud ka maksimaalselt lubatavat küttimismahtu. Siiski on lubatud küttimismaht igal aastal täidetud vaid osaliselt, keskmiselt 70 % ulatuses. Möödunud aastal kütiti karusid kokku 45 (maksimaalselt lubatud küttimismaht oli 60), mis on viimase 10 aasta kõrgeim näitaja. Praeguses olukorras ei ole põhjust sellist mahtu ei vähendada ega ka suurendada. Karu tekitatud kahjustused on praegu pigem langustendentsis, karu arvukuse jätkuv suurenemine soodustab aga tema levikuala laienemist lõuna suunas (sh Lätti). Oluline on ka, et soolis-vanuseline kütimisstruktuur järgib enam-vähem soo- ja vanusegruppide osakaalu asurkonnas. Seetõttu on oluline, et kütitaks vähemalt 50% ulatuses noori, 1,5-2,5 aastaseid isendeid, vastasel korral tuleb tulevikus hakata määrama eraldi kvoote soo ja vanusegrupi lõikes, milleks hetkel veel põhjust pole. Täiskasvanud isendite (eriti just suurte isaste trofeeloomade) ulatuslik valikuline kütimine viiks asurkonna seisundi halvenemisele, sealhulgas mõjutaks see negatiivselt ka asurkonna juurdekasvumäära.

Hunting of Brown Bear (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

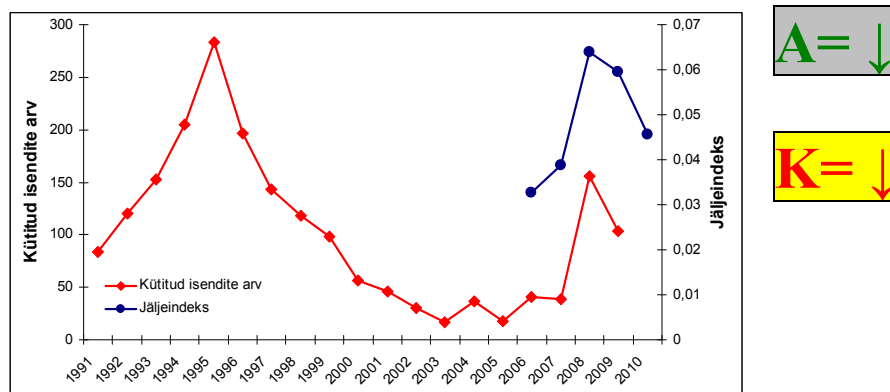

Karu pesakonnad 2008 (pruunid) ja 2009 (rohelistes) aastal.
Female Brown Bears with cubs-of-the-year in 2008(brown) and 2009 (green).

Karu pesakonnad 2006 (pruunid) ja 2007 (rohelistes) aastal.
Female Brown Bears with cubs-of-the-year in 2008(brown) and 2009 (green).

HUNT (*Canis lupus*)

Hundi küttimine aastatel 1991 – 2009 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

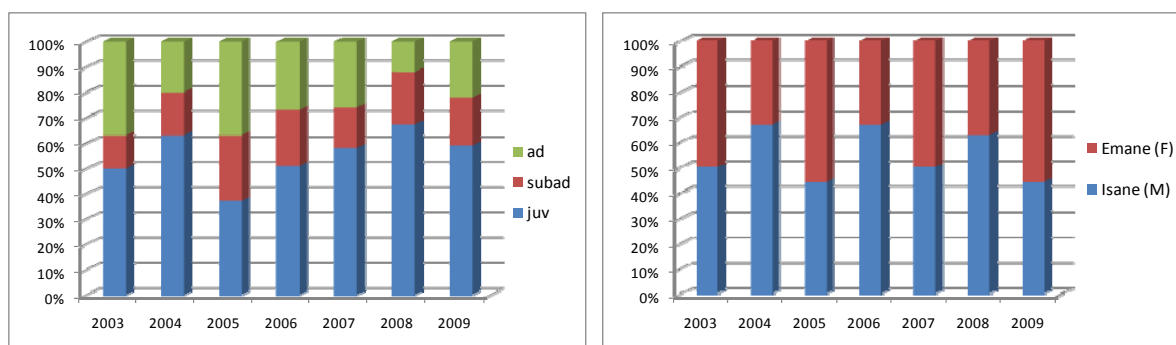
The number of Wolf hunted in 1991 – 2009 and winter track index (traks per 1 km) in 2006 - 2010.

Tabel 10. Hundi arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (pesakondade arv, küttimine ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnang arvukuse muutustele) viimasel kolmel aastal ning nende suhteline muutus 2009. aasta jahihooajal võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond <i>County</i>	Pesakondade arv <i>No. of reproductive packs</i>			Pesakondade arvu muutus <i>Change in no. of reproductive packs</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimis- mahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>			Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Rohkuse indeks <i>Index of abundance</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>
	2007	2008	2009		2007	2008	2009		2008	2009	2010			
Harjumaa	0	2	1	-	9	4	-55,6	0,00	0,01	0,02	352,8	105,6	-	
Hiiumaa	0	0	0	=	0	0	0,00	0,00	0,01	0,00	-100,0	0,0	=	
Ida-Virumaa	3	3	2	-	10	18	-88,9	0,09	0,08	0,05	-45,5	68,4	-	
Jõgevamaa	2	2	1	-	7	10	-40,0	0,55	0,19	0,15	-22,4	56,8	-	
Järvamaa	1	4	3	-	1	18	-16,7	0,12	0,06	0,01	-76,0	22,2	+	
Läänemaa	1	4	3	-	2	25	-16,0	0,07	0,13	0,05	-57,7	83,7	+	
Lääne-Virumaa	0	1	2	+	2	18	-72,2	0,12	0,05	0,02	-66,4	26,4	-	
Põlvamaa	0	1	2	+	1	5	60,0	0,04	0,04	0,04	12,8	82,8	=	
Pärnumaa	5	7	4	-	8	29	-27,6	0,05	0,13	0,09	-30,3	158,2	=	
Raplamaa	0	1	3	+	1	5	40,0	0,05	0,09	0,11	23,6	227,2	+	
Saaremaa	0	0	0	=				0,00	0,00	0,00			=	
Tartumaa	2	3	2	-	2	11	-63,6	0,09	0,06	0,06	-1,7	93,5	=	
Valgamaa	1	1	1	=	2	2	-50,0	0,01	0,01	0,02	311,3	267,6	+	
Vijandimaa	1	0	2	+	3	1	400,0	0,03	0,05	0,04	-32,0	128,9	+	
Võrumaa	0	2	1	-		5	80,0	0,00	0,03	0,02	-9,4	105,2	=	
Kokku (Total)	17	32	26	-	39	156	108	-30,8	0,06	0,06	0,05	-23,6	93,3	=

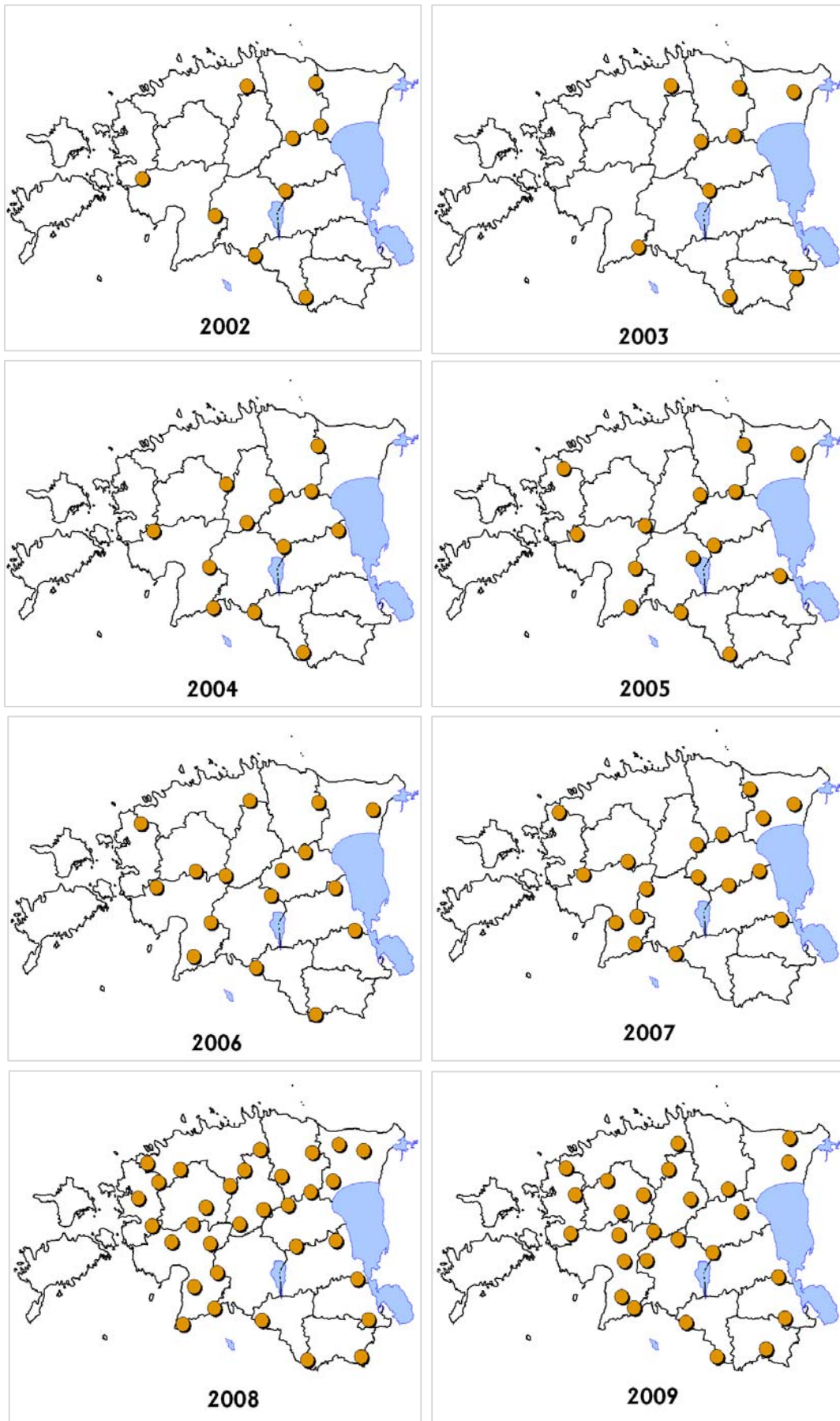
2009 aastal oli huntide arvukus võrreldes aastaga 2008 märgatavalt langenud. Kui aasta 2008 oli hundile erakordselt hea sigimisaasta ning erinevate pesakondade (karjad, kus sündisid kutsikad) arvu hinnati kuni 32-ni, siis aastal 2009 hinnati pesakondade arvukuseks 26. Arvukuse vähendamine oli taotluslik, kuna aastal 2008 oli kahjustuste hulk kasvanud võrreldes varasemate aastatega ligi kolmekordseks. Peamine põhjus oli siin just selles, et kõrge arvukuse tõttu olid hundid asustanud ka suurema kultuurmaastiku osakaaluga elupaiku, kus lambakasvatus intevsiivsem, kui suuremate loodusmaastikega aladel. Ka on uute elupaikade hõivajad just noored hundid, kes reeglina tekitavadki ulatuslikemaid kahjustusi, kui vanade loomade juhivad karjad.

2009 jahiaastal kütitati hunte koos märtsis kahjustuspiirkondades välja antud lisalubadega kokku 108, aasta varem oli see arv 157. Peale 2009 küttimishooaega võib esialgsete tulemuste põhjal öelda, et arvukus on eelmise kevadega võrreldes väikesem, ehk siis suurem oli aastasest asurkonna juurdekasvust suurem (seda juba teist aastat järjest). Üheks viimasel aastal lisandunud võimalikuks uueks suuremusteguriks (lisaks küttimisele, jahipraagile, hukkamisele liikluses jne) on kärntõbi, mille tunnustega isendeid kütitati kokku 17 kuuest erinevast pesakonnast (aastal 2008 oli vastavaid juhtumeid teadaolevalt vaid 1).

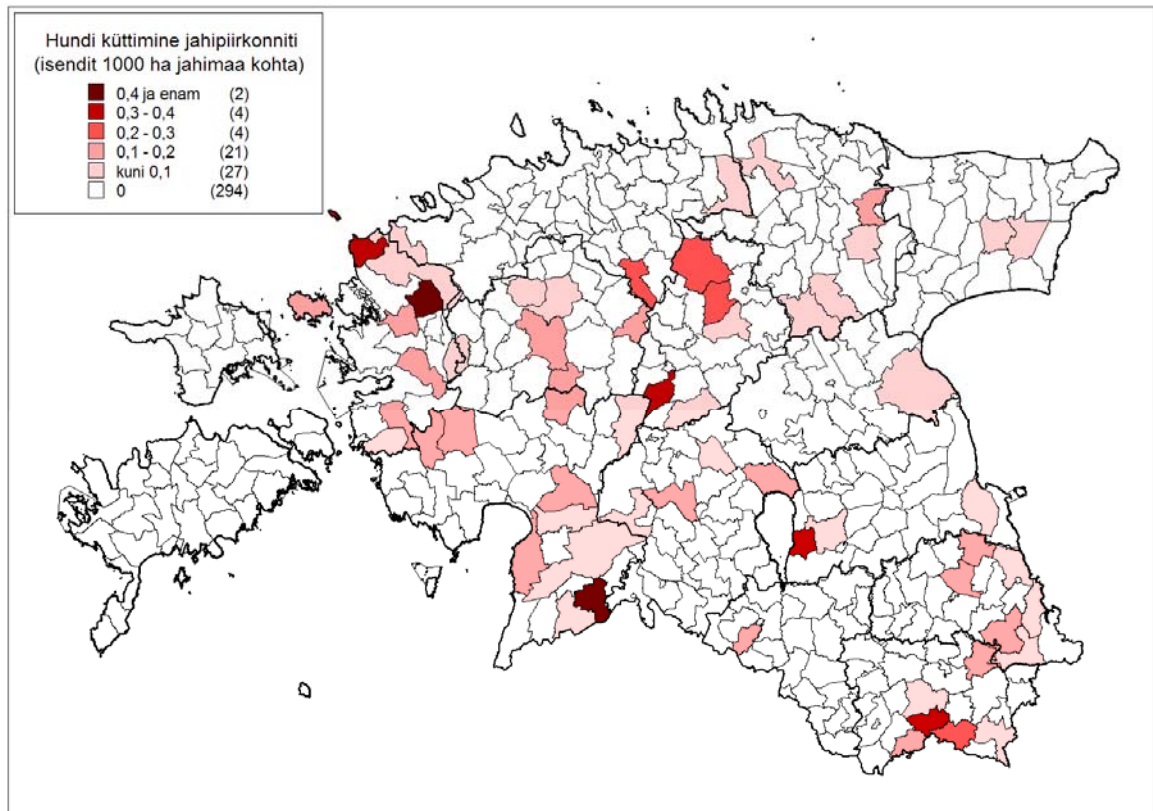

Hundi vanuseline ja täiskasvanud isendite (subad+ad) sooline struktuur küttimisvalimis aastatel 2003-2009.
Age structure of Wolf and gender structure of the adults (subad+ad) hunted in 2003-2009.

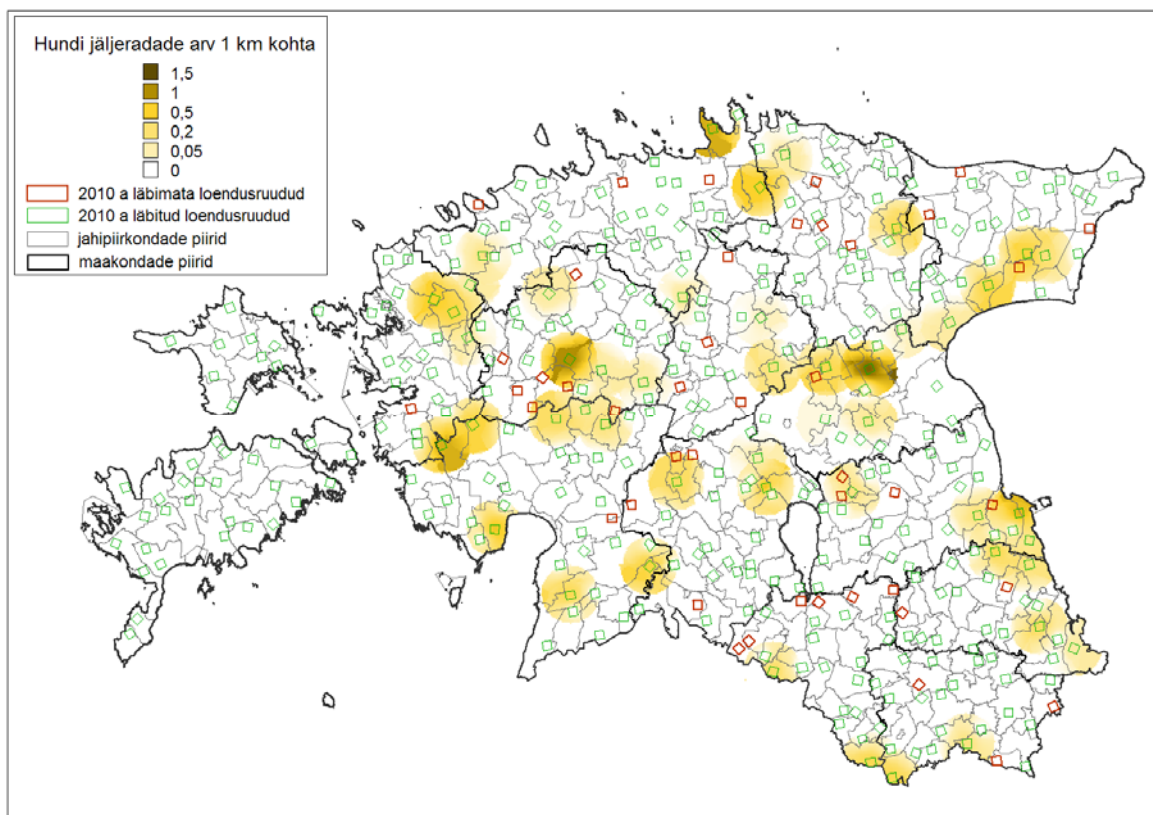
Kui võrrelda 2009 aastal kütitud isendite soolist-vanuselist struktuuri 2008 aastaga, paistab silma täiskasvanud isendite ja eriti just vanemate emaste osakaalu suurenemine. Kuna hundi sigimisedukust mõjutab suurel määral täiskasvanud emaste osakaal populatsioonis, on 2010 aastal oodata juurdekasvu jätkuvat vähenemist. Hundi tänavukevadine arvukus on tõenäoliselt lubatava miinimumi (100) piirile küllaltki lähedal, mistõttu ei saa järgmisel hooajal enam küttida üle populatsiooni juurdekasvu määra ning limiit tuleb praeguste prognooside kohaselt väikesem, kui oli möödunud hooaja küttimismaht. Kuna hunt on meil vähearvukas, kuid samas kõrge sigimispotentsiaaliga liik, mõjutab vaid paari sigiva emahunti olemasolu jahihooaja eelset arvukust ligi 10 % võrra. Seetõttu mängib siin juhuslikkus väga suurt rolli ning täpseid prognoose on kevadiste andmete põhjal võimatu teha. Seda eriti praeguses olukorras, kus kütitud isenditelt kogutavad andmed (hambajuure lõikude ja sigimiselundkondade hulk ja kvaliteet) on ikka veel selgelt puudulikud. Seetõttu saab täpsema hinnangu hundiasurkonna jahihooaja eelse seisundi kohta anda alles pärast tänavuse tegeliku juurdekasvu kohta suve ja sügise jooksul kogunenud teabe lisandumist. Hundi arvukuse vähenedes tuleb senisest suuremat tähelepanu pöörata jahipidamise suunamisele kahjustuspiirkondadesse, säilitades samal ajal suuremaid loodusmaastikke asustavaid hunte. Nii on võimalik säilitada hundiasurkonna soodne seisund ja tema ökoloogiline funktsioon, hoidudes samal ajal ülemäärastest kahjustest lambakasvatusele.

Hundi pesakonnad aastatel 2002-2009. *Reproductive Wolf packs in 2002-2009.*

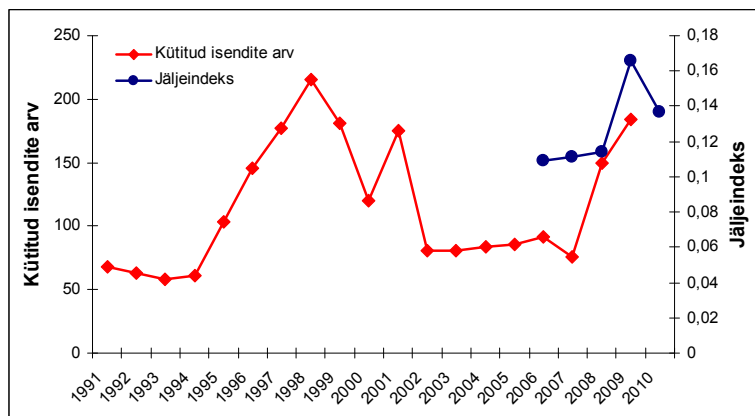

Hunting of Wolf (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Relative population density of Wolf (winter-time track index) in 2010.

ILVES (*Lynx lynx*)

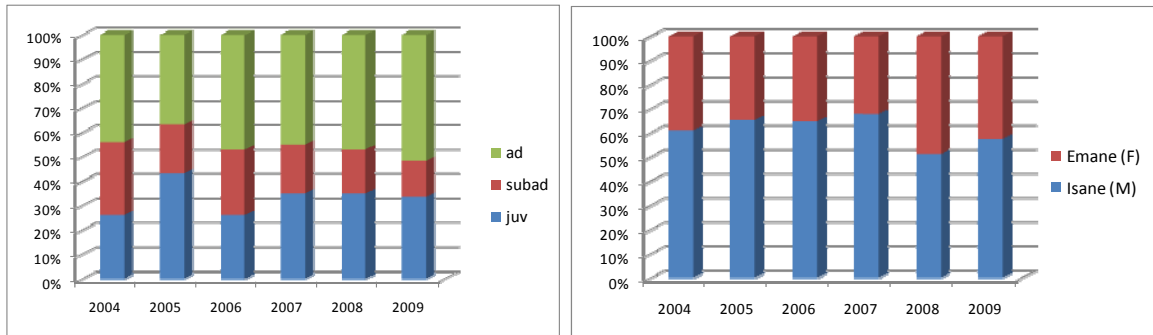
Ilvese küttimine aastatel 1991 – 2009 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

The number of *Lynx* hunted in 1991 – 2009 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2010.

Tabel 11. Ilvese arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (pesakondade arv, küttimine ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnang arvukuse muutustele) viimasel kolmel aastal ning nende suhteline muutus 2009. aasta jahihooajal võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Pesakondade arv No. of reproductive females			Pesakondade arvu muutus Change in no. of reproductive females	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)
	2007	2008	2009		2007	2008	2009		2008	2009	2010			
Harjumaa	7	12	13	+	7	13	14	7,7	0,10	0,15	0,16	9,4	151,4	+
Hiiumaa	1	1	1	=	0	0	0		0,00	0,04	0,10	176,2	542,5	+
Ida-Virumaa	6	8	5	-	6	4	9	125,0	0,06	0,08	0,05	-31,1	58,9	-
Jõgevamaa	10	8	6	-	4	9	12	33,3	0,14	0,22	0,15	-31,5	98,9	=
Järvamaa	8	10	8	=	8	14	10	-28,6	0,20	0,21	0,27	27,7	162,0	+
Läänemaa	7	8	9	+	4	10	22	120,0	0,17	0,36	0,22	-38,1	115,0	=
Lääne-Virumaa	6	8	7	=	2	7	13	85,7	0,13	0,10	0,14	34,5	139,8	+
Põlvamaa	7	8	8	=	5	10	8	-20,0	0,07	0,17	0,07	-59,8	68,3	+
Pärnumaa	14	19	21	+	8	22	40	81,8	0,07	0,24	0,23	-1,3	176,0	+
Raplamaa	9	10	11	+	3	13	12	-7,7	0,15	0,26	0,14	-47,3	88,5	+
Saaremaa	0	0	0	=	0	0	0		0,00	0,00	0,00			=
Tartumaa	9	8	8	=	6	13	7	-46,2	0,18	0,16	0,12	-22,0	98,1	=
Valgamaa	11	10	9	-	8	10	10	0,0	0,10	0,10	0,05	-54,3	32,9	+
Viljandimaa	7	7	10	+	7	10	12	20,0	0,10	0,16	0,16	0,3	131,1	+
Võrumaa	11	11	10	=	8	15	15	0,0	0,17	0,23	0,15	-33,7	67,3	=
Kokku (Total)	113	128	126	=	76	150	184	22,7	0,11	0,17	0,14	-17,3	109,4	+

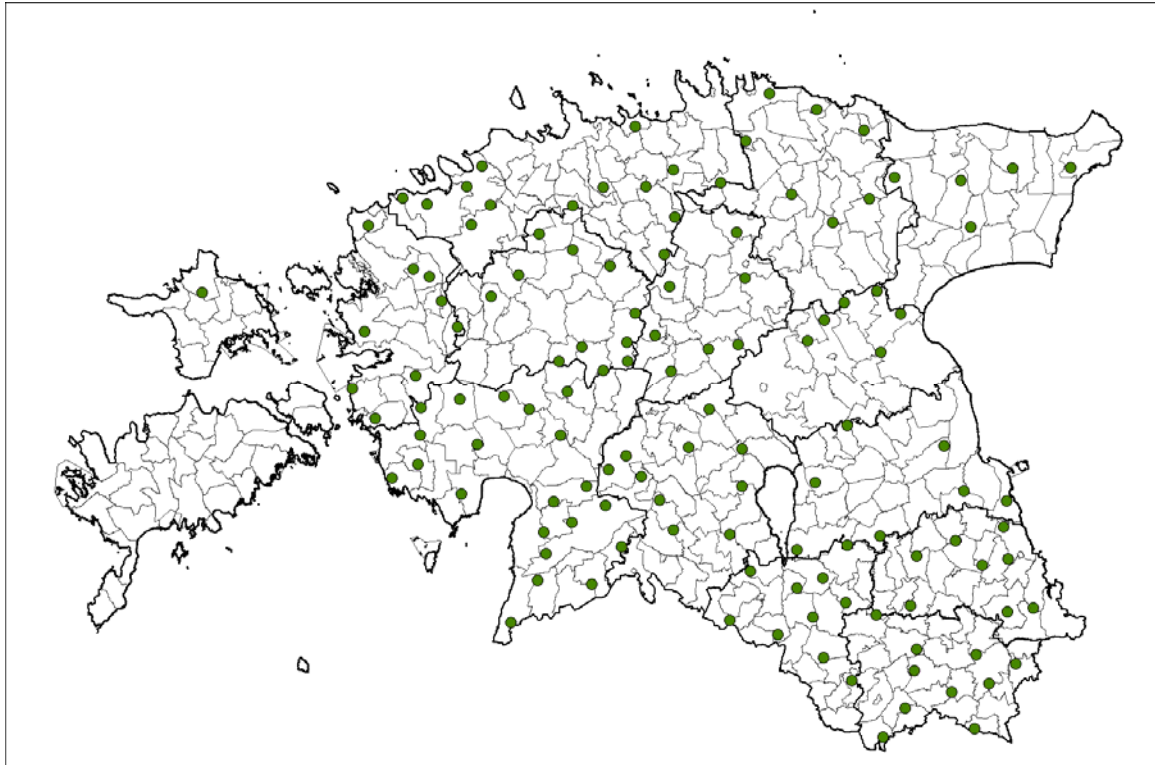
Kui aastatel 2003 - 2008 võis jälgida ilvese arvukuse püsivat tõusu, siis tundub see aastal 2009 stabiliseerunud olevat ning peale viimast jahihooaega, mil kütitati kokku 184 isendit (viimase 10 aasta kõrgeim näitaja), võib oodata teatavat langustendentsi. Ilvese arvukuse tõusu pidurdamine oli vajalik eeskätt seetõttu, et metskitse, kui ilvesele eluliselt tähtsa saaklooma, arvukus oli viimasel paaril aastal näidanud langust. Küttimisvalimi vanuseline struktuur on viimasel paaril aastal näidanud asurkonna keskmise vanuse suurenemist, mille üheks põhjuseks võib olla juurdekasvu vähenemine seoses arvukuse lähenemisega keskkonna kandevõime piirile. Täiskasvanud emaste osakaalu suurenemine järelkasvu arvelt väljendab suurenenud poegadeta emaste hulka ja/või pesakonna keskmise suuruse vähenemist.

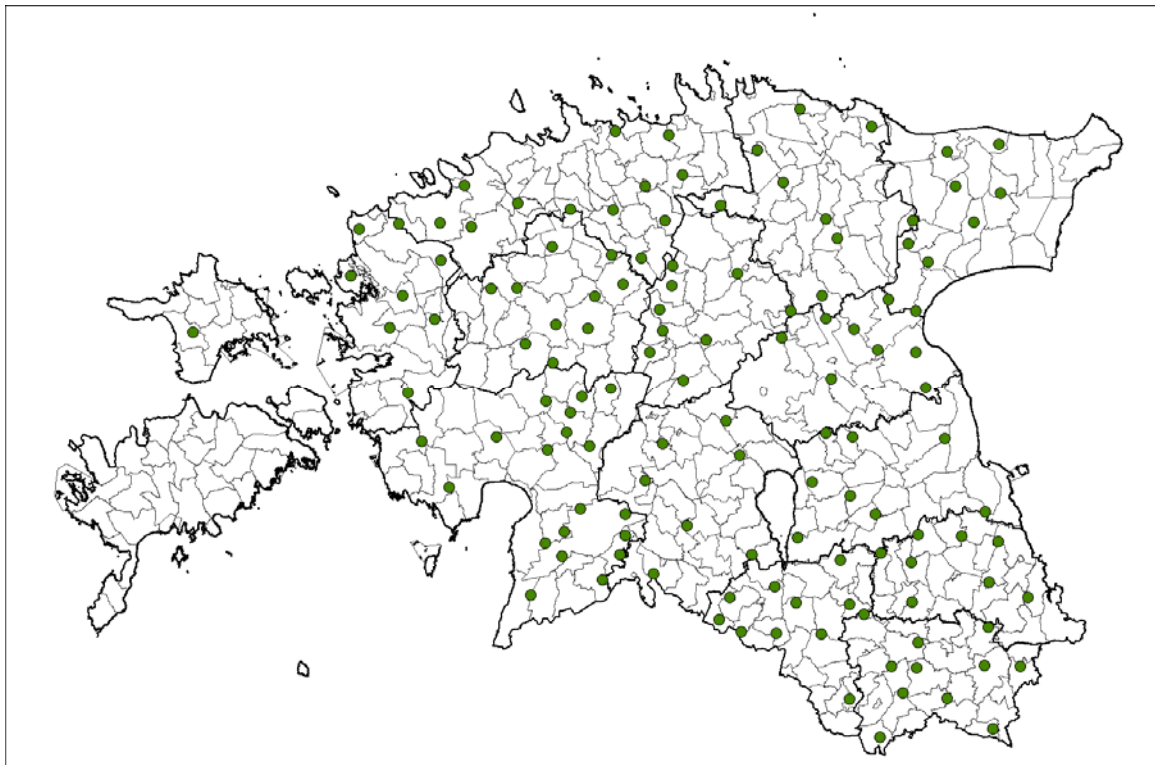
Ilvese vanuseline ja täiskasvanute isendite (subad+ad) sooline struktuur küttimisvalimis aastatel 2003-2009.
Age structure of Lynx and gender structure of the adults (subad+ad) hunted in 2003-2009.

Möödunud talv oli metskitsele aga erakordselt raske ning tema looduslik suremus oli, sealhulgas ka kiskluse läbi, varasemate aastatega võrreldes märgatavalt suurem. Metskitse arvukuse tänavune järsk langus mõjutab kindlasti negatiivselt ilveseasurkonna juurdekasvu lähiaastatel ning seda tuleb küttimise planeerimise juures kindlasti arvestada. Ilves hakkab tõenäoliselt lähiaastatel enam kasutusele võtma alternatiivseid saakliike, kelleks on teiste hulgas ka kobras, rebane ja kährik. Viimaste murdmine peaksid kompenseerima ka suureneva otsese kiskluse mõju jänestele ja ulukkanalistele. See oleks kindlasti asja positiivne külg. Negatiivne külg on siinjuures see, et väikekiskjatelt võib näiteks kärntõbi ilvesele üle kanduda ja omakorda ilvese suremust suurendada. Möödunud aastal avastasimegi juba kaks esimest teadaolevat ilvese kärntõve juhtumit Eestis (Lätis avastati ka esimene juhtum).

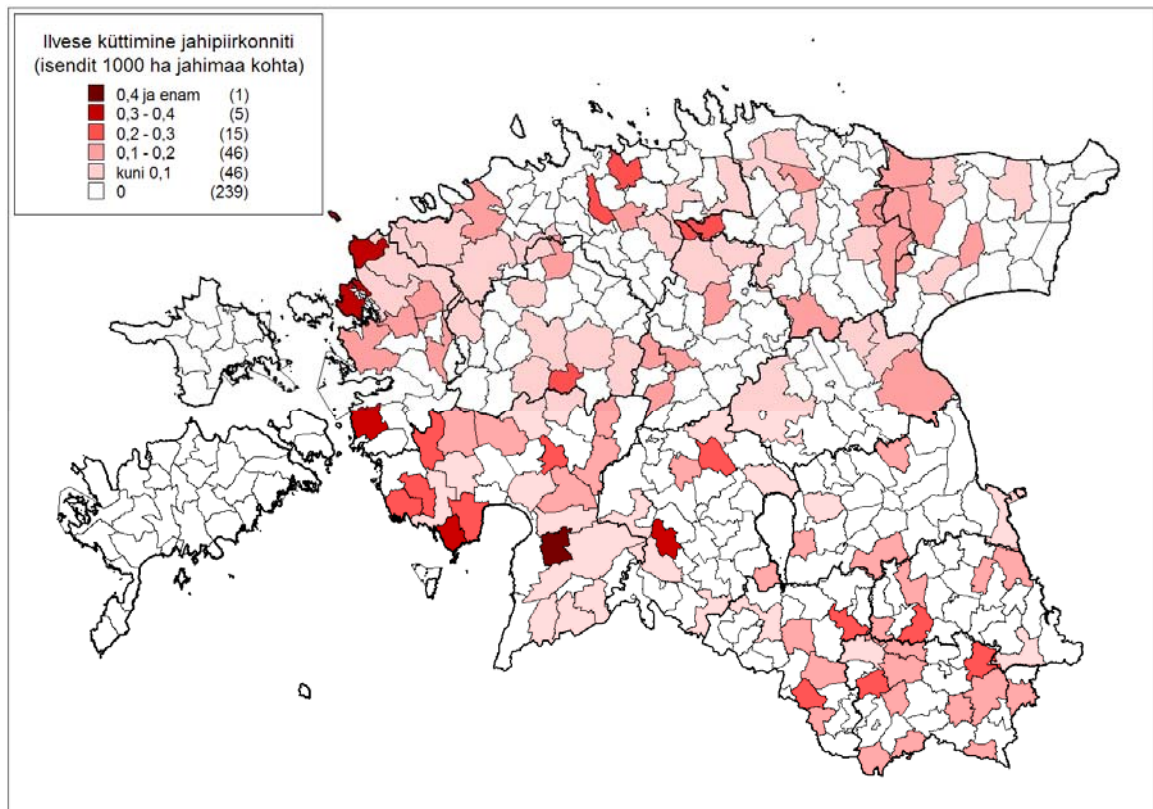
Arvestades märgatavalt kahanenud peamise toidubaasiga (metskits), oleks siiski vajalik ilvese asustustihedust veel mõnevõrra vähendada, ennetamaks osaliselt loodusliku suremuse suurenemist ja toetamaks metskitse asurkonna kiiremat taastumist. Seetõttu võiks esialgsete hinnangute põhjal küttida ilvest eeloleval jahihooajal umbes samas suurusjärgus, kui seda eelnenud hooajal tehti.

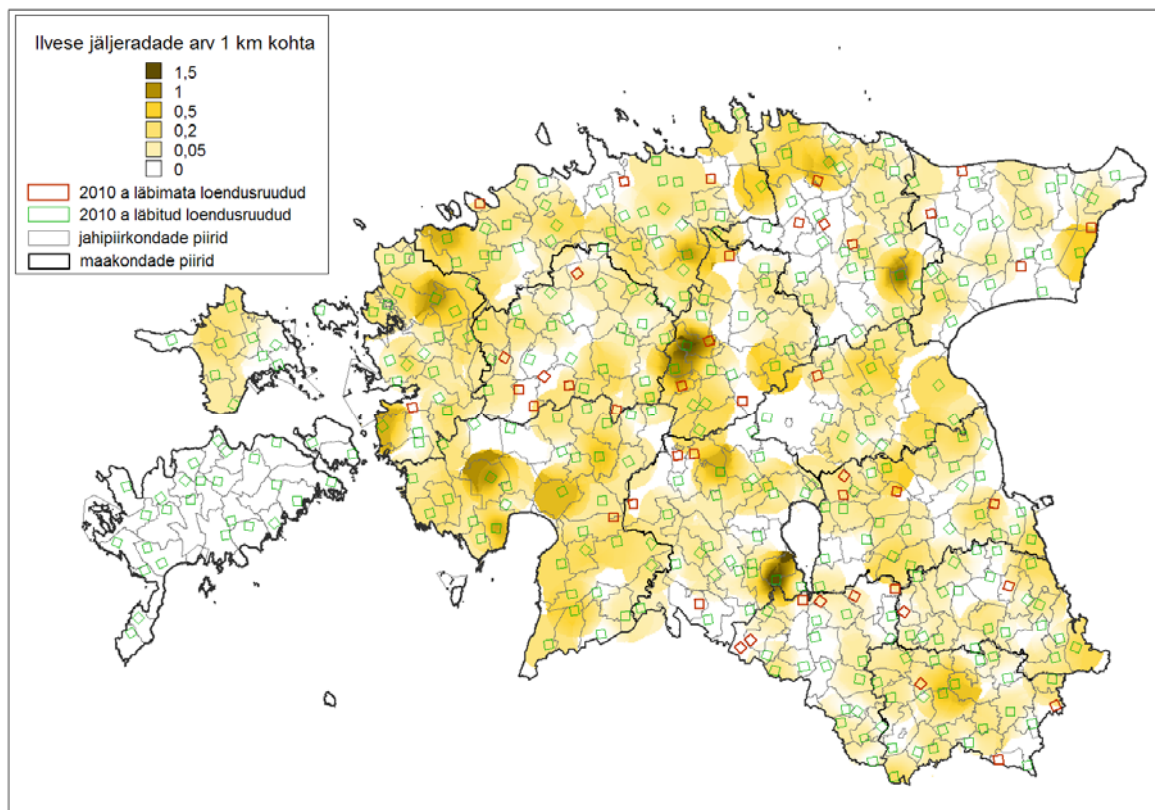
Ilvese pesakonnad 2009 a. *Lynx reproductions in 2009.*

Ilvese pesakonnad 2008 aastal. *Lynx reproductions in 2008.*

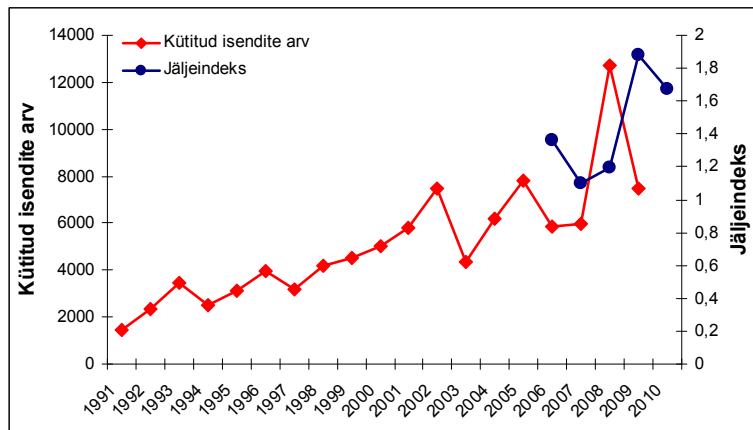

Hunting of Lynx (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Relative population density of Lynx (winter-time track index in 2009).

REBANE (*Vulpes vulpes*)

Rebase küttimine aastatel 1991 – 2009 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

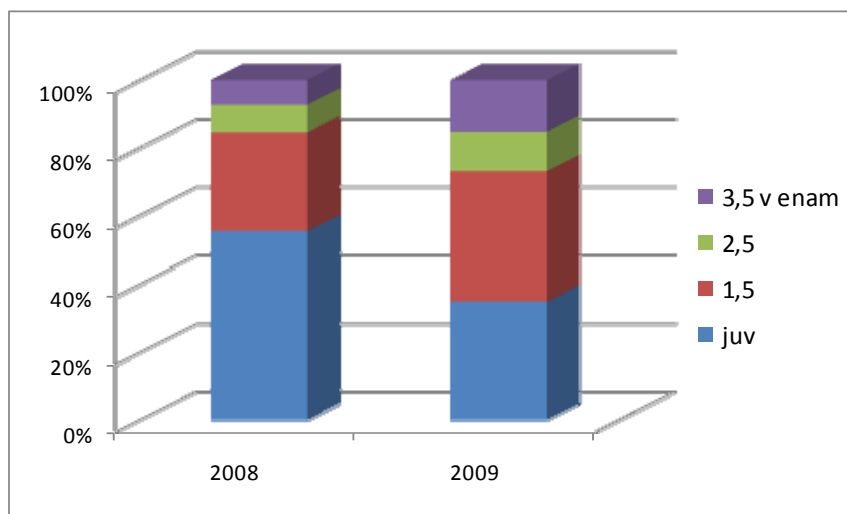
The number of Red Fox hunted in 1991 – 2009 and winter track index (traks per 1 km) in 2006 - 2010.

Tabel 12. Rebase küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2010 aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning küttimissoovitus 2010 aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2010
	2007	2008	2009		2008	2009	2010				
Harjumaa	505	1231	652	-47,0	0,81	2,57	1,68	-34,5	129,2	-	→ / ↑
Hiiumaa	129	180	149	-17,2	1,00	1,28	0,95	-25,9	84,1	=	→
Ida-Virumaa	273	554	300	-45,8	0,56	0,60	0,56	-6,8	85,1	-	→
Jõgevamaa	320	677	354	-47,7	0,76	1,48	2,07	40,0	209,0	-	↑
Järvamaa	410	915	446	-51,3	0,89	1,60	1,62	1,3	148,1	=	↑
Läänemaa	290	669	386	-42,3	1,18	2,72	1,64	-39,8	95,4	-	↑
Lääne-Virumaa	356	939	554	-41,0	0,86	1,56	1,36	-13,1	138,6	-	→
Põlvamaa	455	781	505	-35,3	1,26	1,95	1,76	-9,8	113,9	=	↑
Pärnumaa	538	1064	549	-48,4	0,69	2,03	2,17	6,9	175,0	=	↑
Raplamaa	318	877	384	-56,2	1,36	2,64	2,12	-19,4	113,2	-	↑
Saaremaa	888	1222	1188	-2,8	2,48	2,15	1,45	-32,3	72,5	=	→
Tartumaa	351	953	554	-41,9	1,94	2,52	1,68	-33,2	93,7	-	↑
Valgamaa	258	649	417	-35,7	0,91	0,77	0,79	2,1	104,3	-	→ / ↑
Viljandimaa	541	1154	558	-51,6	0,91	1,54	2,23	44,7	228,8	=	↑
Võrumaa	354	847	476	-43,8	1,59	2,21	2,42	9,3	124,2	=	↑
Kokku (Total)	5986	12712	7472	-41,2	1,20	1,88	1,68	-10,9	121,0	-	↑

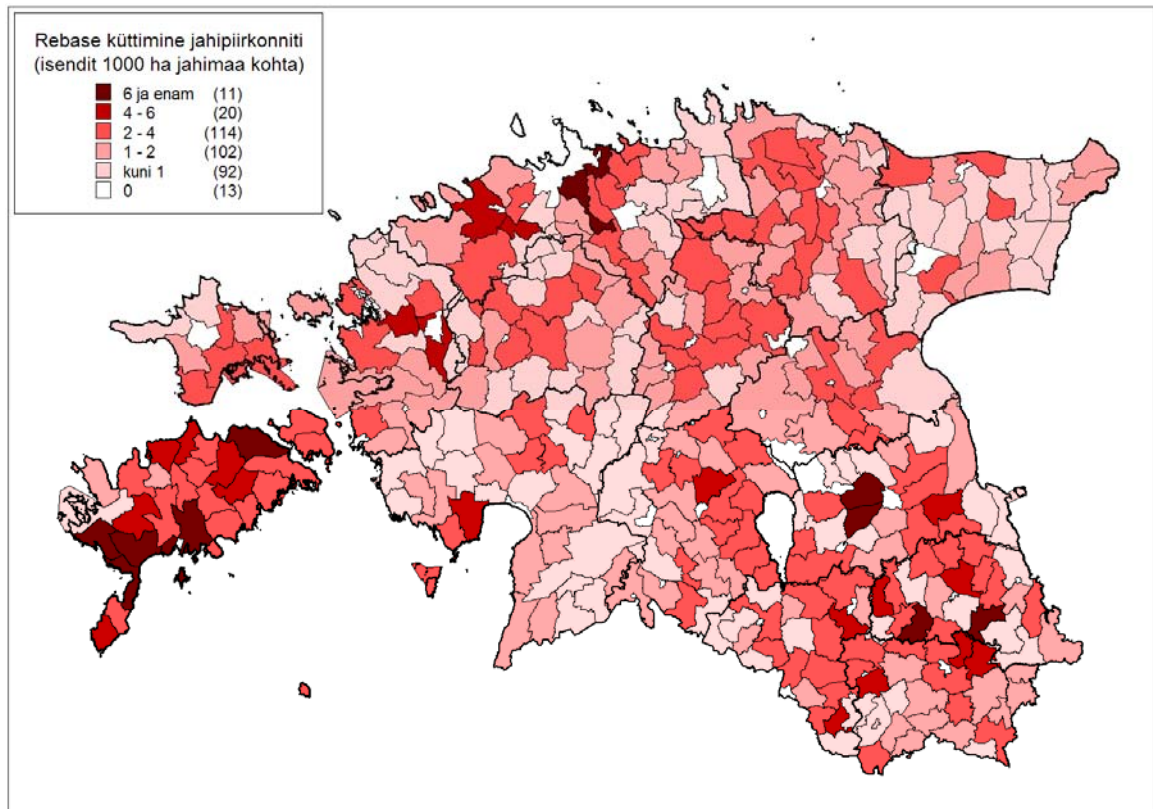
Ruutloenduse järgi näitas rebase arvukus 2010 aastal kerget langust võrreldes aastaga 2009, kuid võrreldes sellele eelnevate aastatega on asustustihedus jätkuvalt kõrge. Küttimise ja jahimeeste hinnangu alusel võiks arvata, et rebase arvukus langes oluliselt suuremal määral, kuid see võib olla siiski vaid näiline. Üks põhjendus nii vähesele küttimisele kui ka arvukuse hinnangule võib olla see, et talvel oli lagedatel aladel rebaseid lihtsalt vähe näha, kuna neil polnud seal võimalik liikuda ja toituda. Samuti võib põhjuseks olla ka see, et aasta 2008 oli rebasele ülimalt soodne juurdekasvuaasta, mis noorendas asurkonda märgatavalt. Nii oli asurkonnas 2009 aastal suhteliselt vähem produktiivseid loomi ja järelkasv oli väike, mistõttu oli rebaseid suhteliselt vähe näha ka juba 2009 aasta suvel-

sügisel. 2008 aastal sündinud tugev põlvkond paistab hästi silma nii 2008 (juveniilid) kui ka 2009 aasta (1,5 aastased) küttemisvalimis.

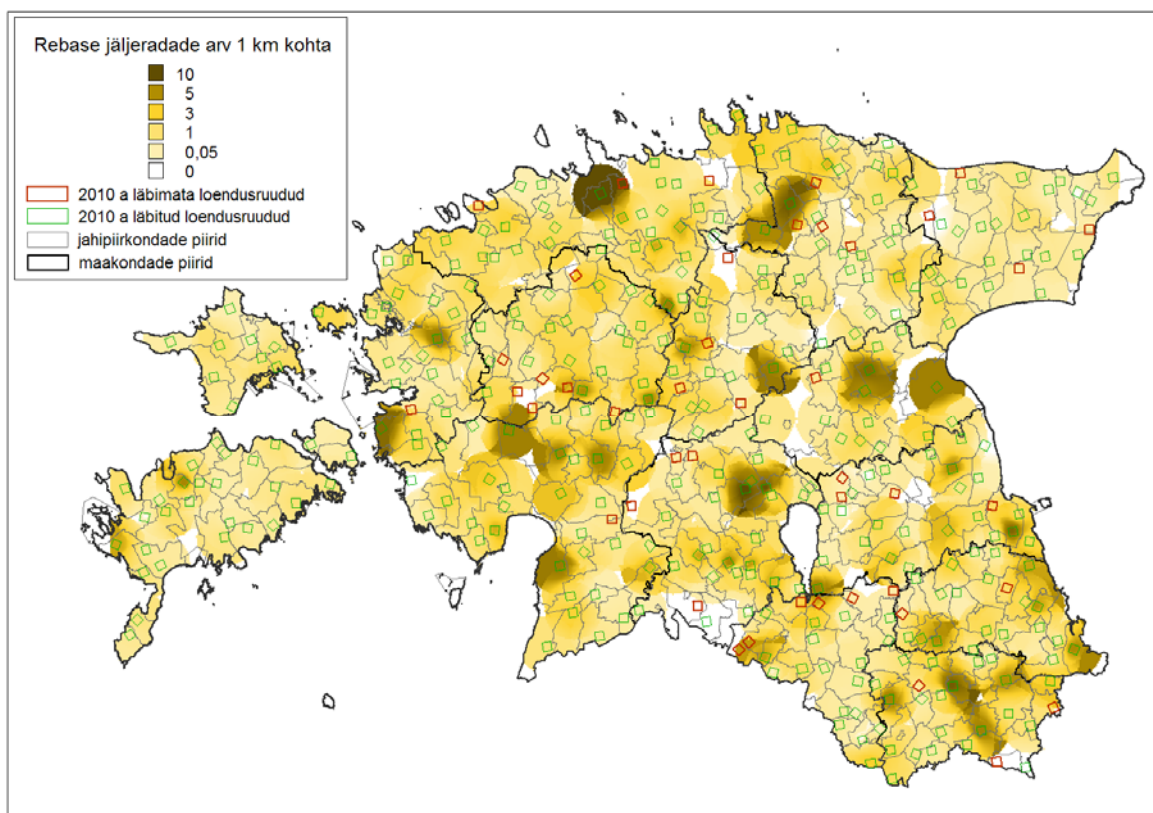

Kütitud rebaste vanuseline struktuur aastatel 2008 ja 2009 (Andmed: Veterinaar- ja Toiduamet)
Age structure of hunted Red Fox in 2008 and 2009

Tänavune talv oli ka rebastele raske, kuna nende peamised toiduobjektid - hiired, toimetasid kaitsva lumevaiba all. Seda kompenseeris aga kindlasti raibete (peamiselt metskitsed, piirkonniti ka metssead) suurem hulk. Rebaste suremust võib lähiaastatel suurendada ka suurenenud kisklussurve ilvese poolt, kes on tõenäoliselt sunnitud seoses metskitse kahanenud asustustihedusega kasutusele võtma enam alternatiivseid saakliike, kelleks rebane teiste seas kahtlemata on. Siiski ei ole praegu piisavat alust arvata, et rebase arvukus märgatavalt vähenenud oleks. Samuti on tänavu suveks 2008 aastal sündinud tugev põlvkond saanud produktiivsesse ikka, mistõttu võib oodata taas suuremat järelkasvu. Seetõttu tuleks rebase intensiivset küttemist jätkata ning üritada seda kindlasti teha suuremas mahus, kui 2009 aasta jahihooajal.

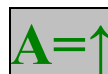
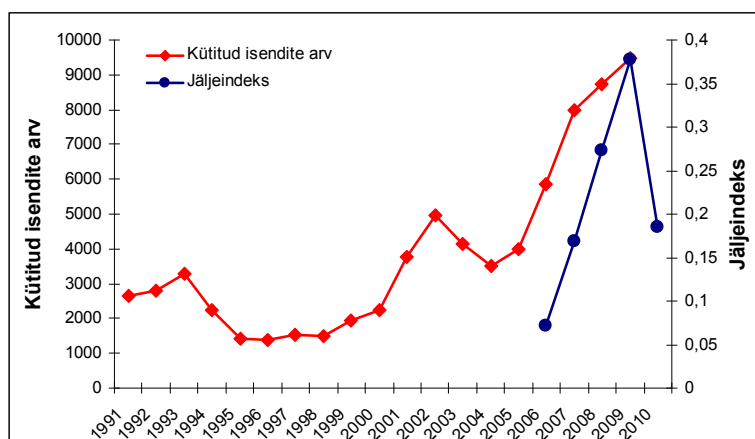

Hunting of Red Fox (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Relative population density of Red Fox (winter-time track index) in 2010.

KÄHRIK (*Nyctereutes procyonoides*)

Kähriku küttimine aastatel 1991 – 2009 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

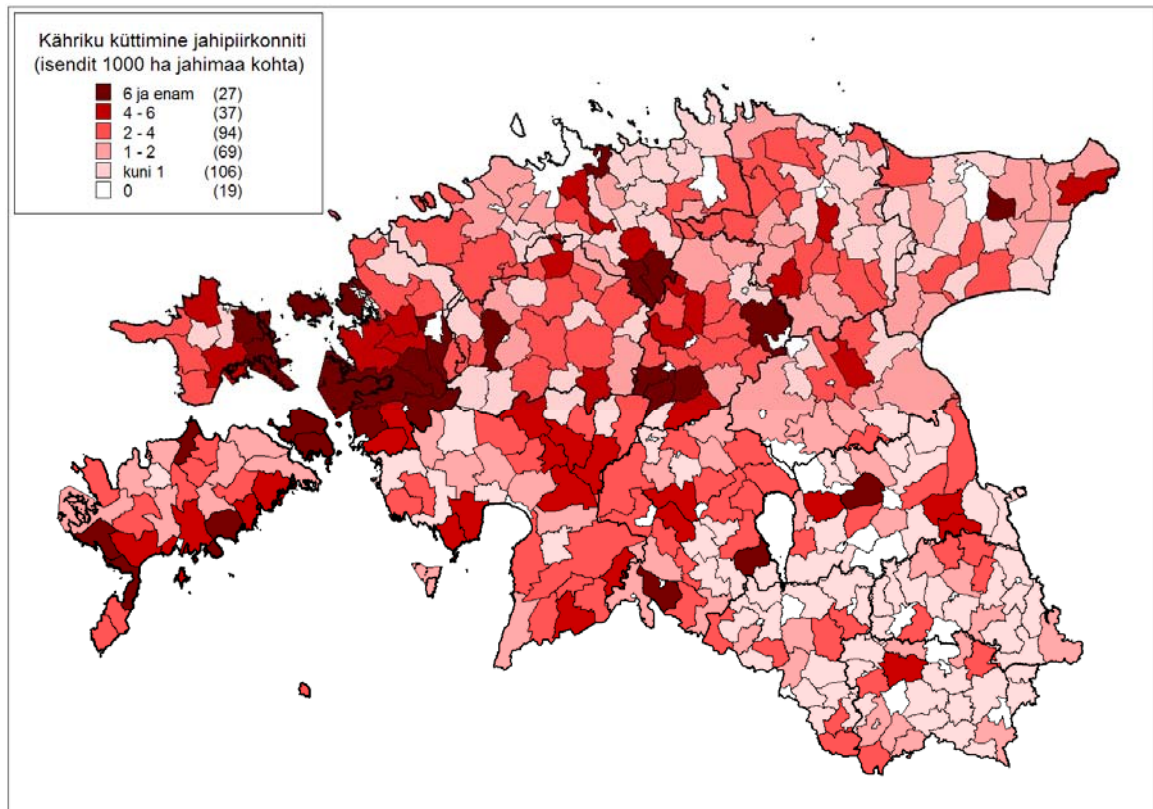
The number of Raccoon Dog hunted in 1991 – 2009 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2010.

Tabel 13. Kähriku küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2010. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning küttimissoovitus 2010. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

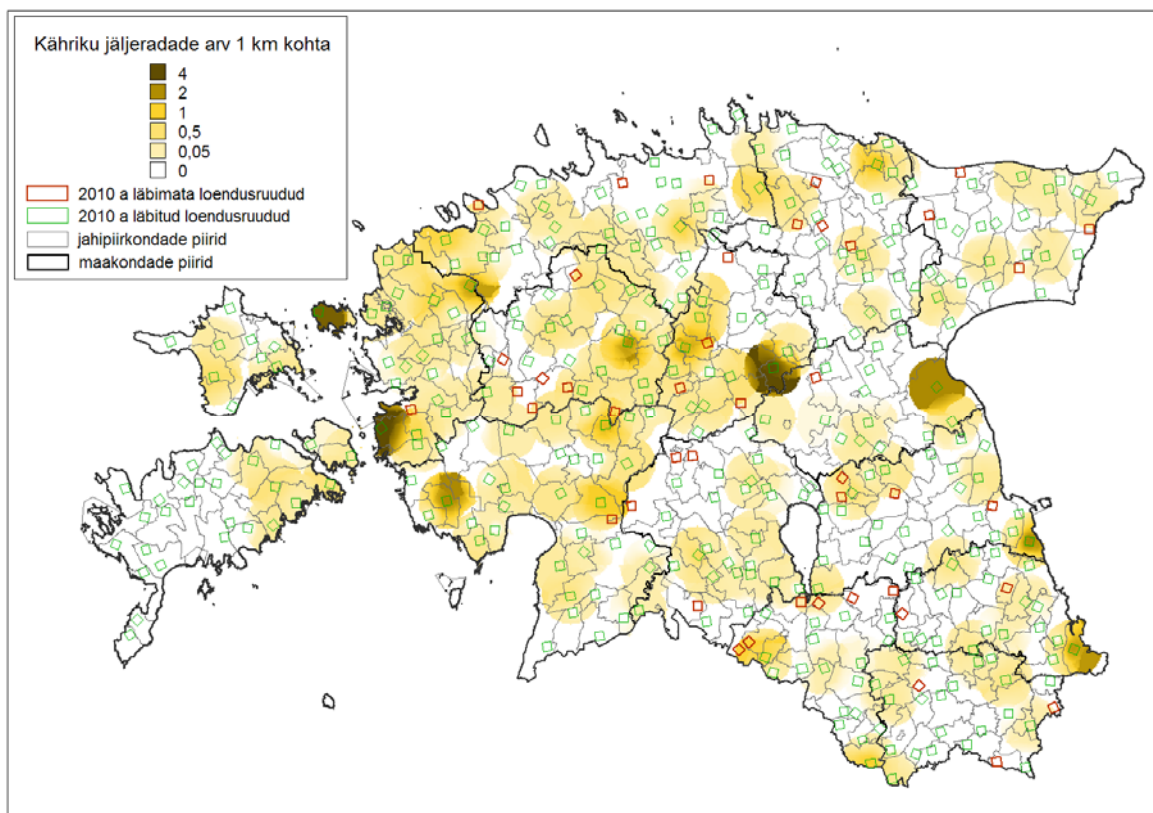
Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>			Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Rohkuse indeks <i>Index of abundance</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>	Küttimissoovitus <i>Suggestion for quota in 2010</i>
	2007	2008	2009		2008	2009	2010				
Harjumaa	557	752	784	4,3	0,05	0,19	0,11	-43,1	124,8	+	↑↑
Hiiumaa	360	459	368	-19,8	0,10	0,30	0,23	-21,4	140,0	=	↑↑
Ida-Virumaa	276	357	429	20,2	0,12	0,16	0,06	-65,0	55,3	+	↑↑
Jõgevamaa	306	436	396	-9,2	0,23	0,47	0,21	-54,1	83,7	=	↑↑
Järvamaa	811	808	877	8,5	0,66	1,26	0,50	-60,4	83,2	+	↑↑
Läänemaa	795	803	1114	38,7	0,36	0,91	0,66	-27,6	148,5	=	↑↑
Lääne-Virumaa	394	429	640	49,2	0,21	0,05	0,10	102,5	107,5	+	↑↑
Põlvamaa	199	168	190	13,1	0,08	0,12	0,14	13,4	218,7	=	↑↑
Pärnumaa	1055	1016	1177	15,8	0,29	0,57	0,20	-65,2	77,3	+	↑↑
Raplamaa	710	726	679	-6,5	0,59	0,56	0,33	-40,2	90,2	+	↑↑
Saaremaa	1049	1128	1020	-9,6	0,12	0,11	0,06	-41,7	34,8	=	↑↑
Tartumaa	419	406	460	13,3	0,34	0,19	0,16	-17,5	95,4	++	↑↑
Valgamaa	123	203	252	24,1		0,02	0,09	427,5	177,9	+	↑↑
Viljandimaa	770	837	852	1,8	0,27	0,68	0,08	-88,7	27,2	++	↑↑
Võrumaa	170	200	257	28,5	0,07	0,27	0,08	-70,4	54,7	++	↑↑
Kokku (Total)	7994	8728	9495	8,8	0,27	0,38	0,19	-50,9	83,3	+	↑↑

Kähriku arvukus on olnud alates aastast 2005 pidevas tõus, seda näitavad selgelt nii küttimisandmed kui ka jahimeeste hinnangud. 2010 aasta ruutloenduse indeks ei väljenda erinevalt varasematest aastatest kindlasti tegelikku trendi, kuna kährikute aktiivne liikumine algas tänavu seoses ilmastikuoludega märgatavalt hiljem. Kuigi kährikute küttimine on aasta-aastalt suurenenud, on see olnud siiski pidevalt madalam asurkonna juurdekasvuvõimest, mis selle liigi puhul väga suur. Tänavune paljudele liikidele raske talv oli kährikule pigem soodne, seda vähemalt madala kisklussurve tõttu. Niisiis tuleks küttimist veelgi intensiivistada pidurdamaks arvukuse jätkuvat kasvu. Oluline on küttida just kevad-talvel, mil looduslik suremus on oma põhitöö juba teinud ja talve üle elanud

isendid hakkavad peagi sigima. Kährrik on Eestis ebasoovitatav võõrliik, mistõttu olenemata asurkonna seisundist mingeid kaitsemeetmeid tema puhul rakendada ei hakata.

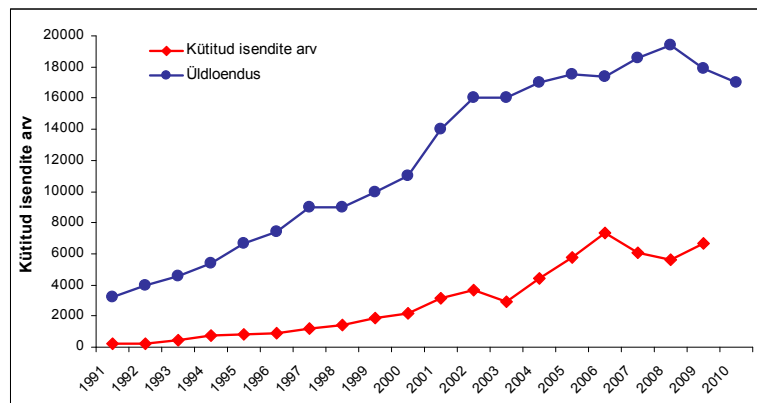

Hunting of Racoon Dog (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Relative population density of Racoon Dog (winter-time track index) in 2010.

KOBRAS (*Castor fiber*)

A = →

K = →

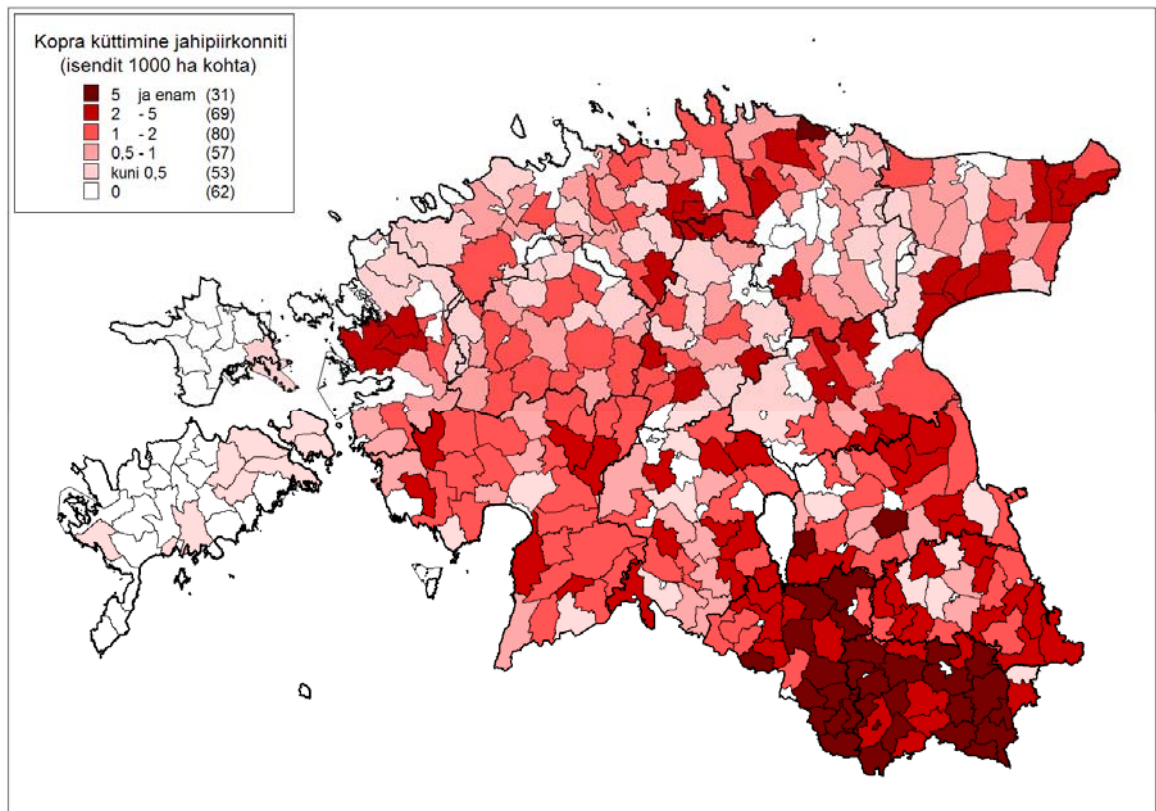
Kopra küttimine aastatel 1991 – 2009 ning arvukus üldloenduse andmetel ajavahemikus 1991– 2010.

The number of Beaver hunted in 1991 – 2009 and number of Beavers by hunters estimation 1991 - 2010.

Tabel 14. Kopra küttimise ja loenduse andmed ning jahimeeste poolt antud 2010. aasta arvukuse muutus maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning küttimissoovitus 2010. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja arvukuse muutus üldloenduse järgi on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

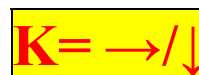
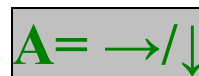
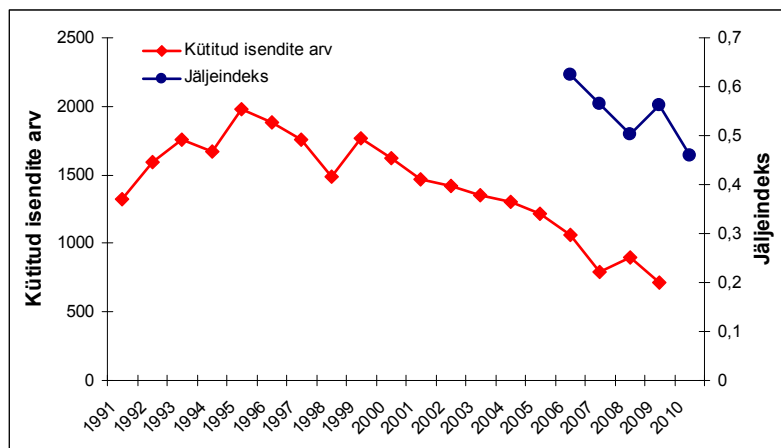
Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Loendus Hunters estimation (n)			Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in hunters estimation (%)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2010
	2007	2008	2009		2008	2009	2010		
Harjumaa	317	360	314	-12,8	1301	1204	1144	-5,0	→
Hiiumaa		0	1	0,0	4	5	12	140,0	→
Ida-Virumaa	416	340	389	14,4	1490	1336	1389	4,0	→
Jõgevamaa	490	427	305	-28,6	1464	1392	1390	-0,1	→
Järvamaa	265	250	241	-3,6	606	629	684	8,7	→
Läänemaa	147	160	163	1,9	789	836	852	1,9	→
Lääne-Virumaa	327	265	270	1,9	1211	1134	1019	-10,1	→
Põlvamaa	619	492	432	-12,2	1109	1047	830	-20,7	→
Pärnumaa	492	456	675	48,0	1889	2249	2090	-7,1	→
Raplamaa	283	228	273	19,7	1043	1014	1115	10,0	→
Saaremaa	1	8	21	162,5	77	59	44	-25,4	→
Tartumaa	426	423	533	26,0	3150	1613	1440	-10,7	→
Valgamaa	847	912	1299	42,4	1447	1319	1186	-10,1	→
Viljandimaa	461	368	429	16,6	1660	1600	1400	-12,5	→
Võrumaa	992	942	1312	39,3	2185	2423	2403	-0,8	→
Kokku (Total)	6083	5631	6657	18,2	19425	17860	16998	-4,8	→

Kobras on põdra kõrval teine liik, kelle absoluutarvukust hindavad jahimehed suhteliselt täpselt, mis võimaldab üldloenduse andmeid kasutada asurkonna seisundi hindamisel. Pärast arvukuse kõrgseisu aastatel 2006-2008 paistab see mõnevõrra madalamal tasemel stabiliseerunud olevat. Arvestades kopra suhteliselt kõrget arvukust ning vähendamaks tema tekitatud kahjustusi, tuleks küttimist jätkata möödunud aastaga samas mahus. Seoses metskitse arvukuse kahanemisega võib koprale kiskluse kaudu lähiaastatel enam mõju avaldama hakata nii ilves kui ka hunt.

Hunting of Eurasian Beaver (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

HALLJÄNES (*Lepus europaeus*)

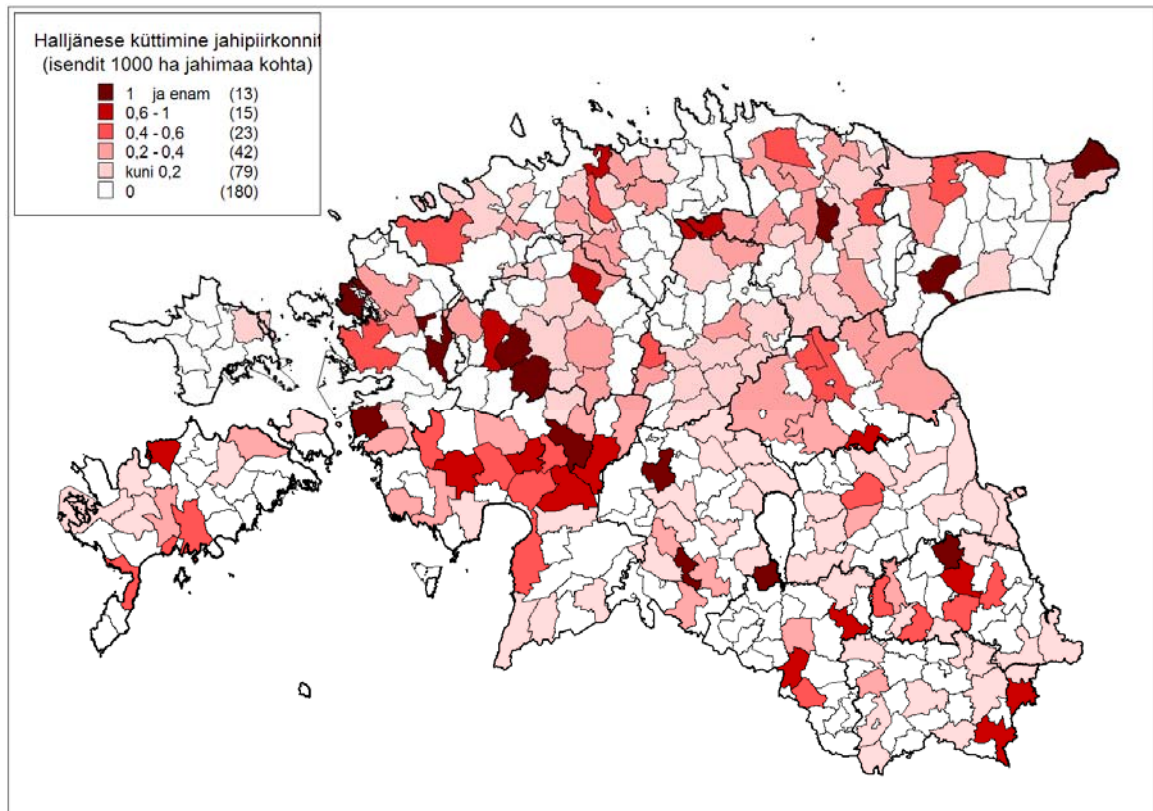
Halljänes kütmine aastatel 1991 – 2009 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

The number of Brown Hare hunted in 1991 – 2009 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2010.

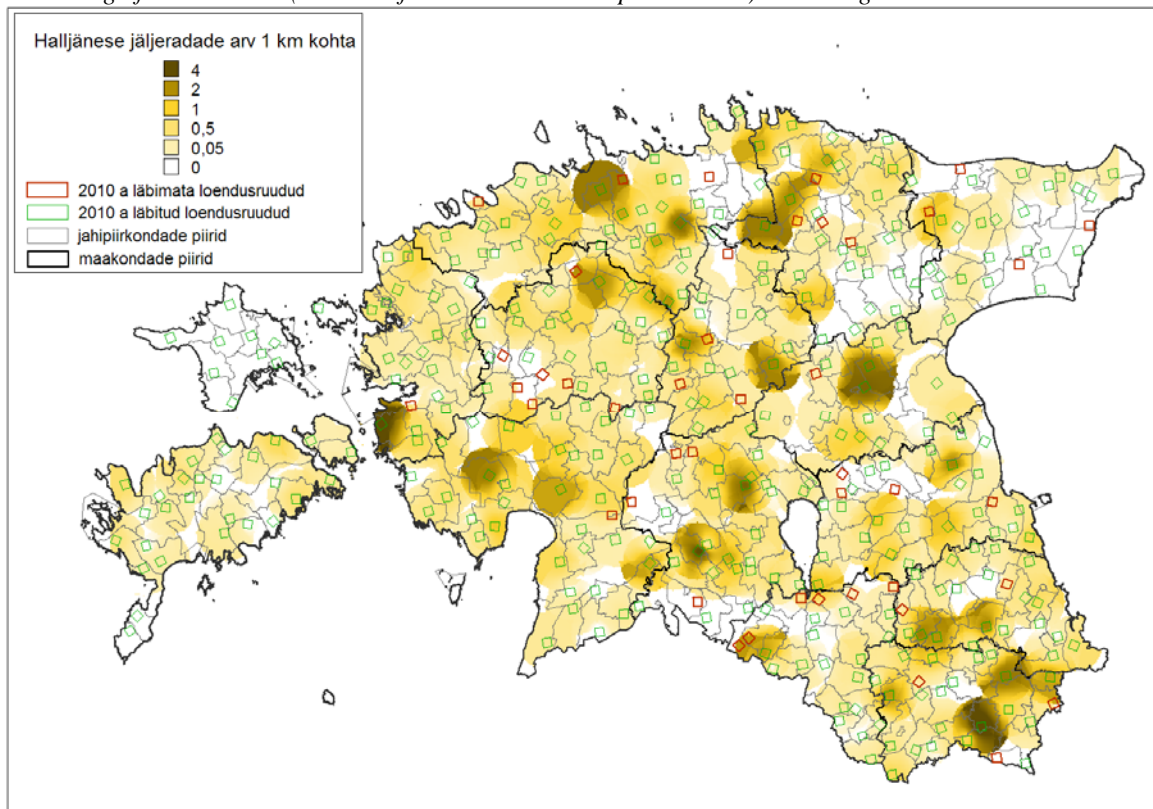
Tabel 15. Halljänes kütamise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2010. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga. KTK poolne kütmissoovitus 2010 aasta jahihooajaks. Küttemismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond County	Kütmine Hunting bag			Küttemismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2010
	2007	2008	2009		2008	2009	2010				
Harjumaa	78	53	41	-22,6	0,39	0,72	0,50	-30,5	111,3	=	→
Hiumaa	0	0	1	0,0	0,02	0,01	0,00	-100,0	0,0	=	→
Ida-Virumaa	45	70	68	-2,9	0,22	0,13	0,10	-23,0	58,7	=	→
Jõgevamaa	73	49	50	2,0	0,43	0,50	0,60	20,2	107,9	=	→
Järvamaa	19	35	34	-2,9	0,30	0,37	0,59	59,9	167,7	=	→
Läänemaa	46	41	71	73,2	0,69	1,01	0,50	-50,7	57,6	=	→
Lääne-Virumaa	64	82	51	-37,8	0,48	0,49	0,43	-11,4	119,3	+	→
Põlvamaa	75	66	43	-34,8	0,57	0,92	0,48	-48,1	62,2	-	→ / ↓
Pärnumaa	135	165	116	-29,7	0,29	0,54	0,47	-13,7	94,8	-	→ / ↓
Raplamaa	49	67	81	20,9	0,71	0,46	0,53	13,6	73,1	=	→
Saaremaa	17	37	30	-18,9	0,46	0,48	0,27	-44,4	63,5	=	→
Tartumaa	26	52	20	-61,5	0,91	0,80	0,39	-51,9	52,1	-	→ / ↓
Valgamaa	33	36	24	-33,3		0,29	0,22	-22,1	59,1	-	→ / ↓
Viljandimaa	92	95	51	-46,3	0,45	0,60	0,68	13,9	146,4	-	→ / ↓
Võrumaa	39	49	30	-38,8	0,76	0,93	0,97	4,5	80,6	-	→ / ↓
Kokku (Total)	791	897	711	-20,7	0,50	0,56	0,46	-18,2	81,6	-	→ / ↓

Kõik seirenäitajad viitavad arvukuse jätkuvale, püsivale ja üldisele langusele, vaid mõnes maakonnas näitavad need vastupidist tendentsi. Siiski võib ka halljänes puhul nii kütamise kui ka ruutloenduse juures olulist rolli mängida erakorralised lumeolud, mille tõttu olid loomad talvel vähem liikuvad ja kasutasid pigem metsasemaid elupaiku. Kuna halljänes kütmine omab tema suremuses marginaalset tähtsust, võis seda jätkata samamoodi, nagu seda varasematel aastatel tehtud on. Halljänes kaitseks tuleks aga pigem suurendada tema ühe oluliseima vaenlase – rebase, küttemist.

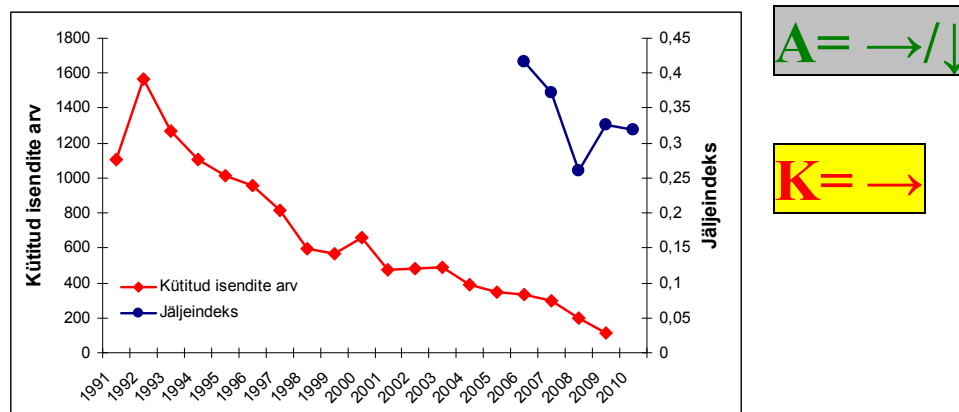

Hunting of Brown Hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Relative population density of Brown Hare (winter-time track index) in 2010.

VALGEJÄNES (*Lepus timidus*)

Valgejänesse küttimine aastatel 1991 – 2009 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

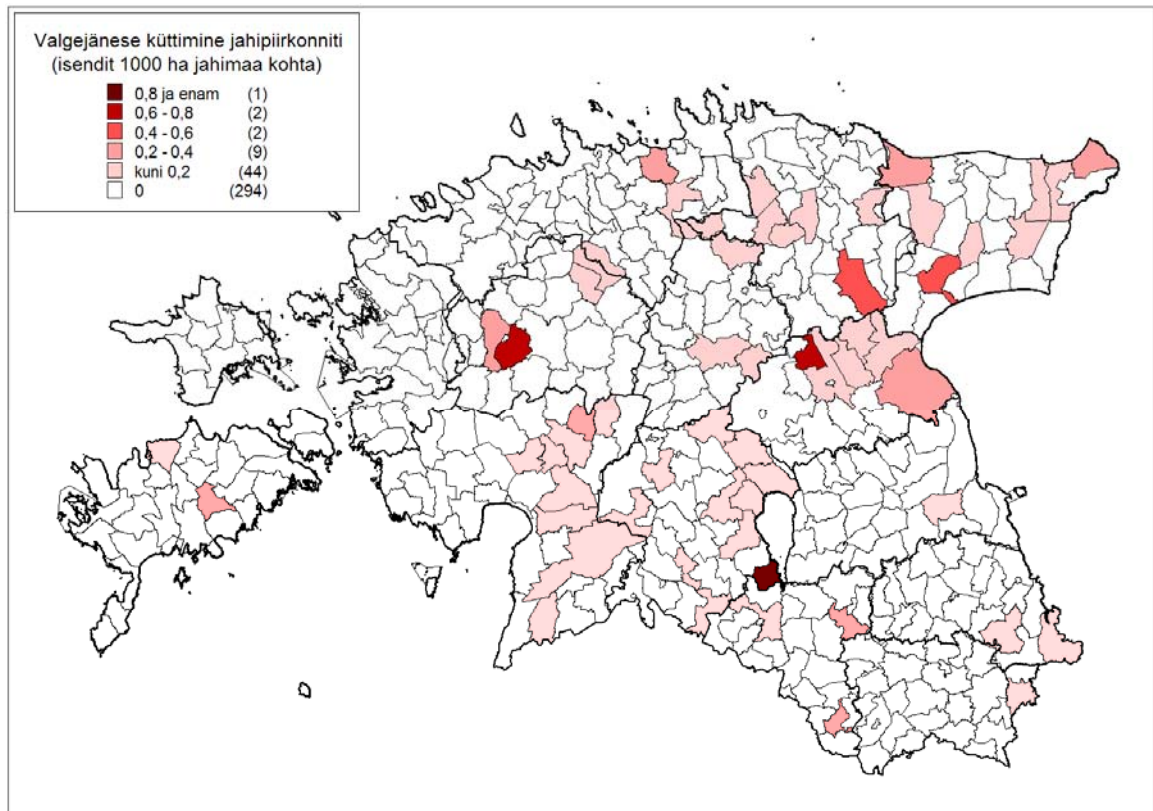
The number of Mountain Hare hunted in 1991 – 2009 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2010.

Tabel 16. Valgejänesse küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2010. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga. KTK poolne küttimissoovitus 2010. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

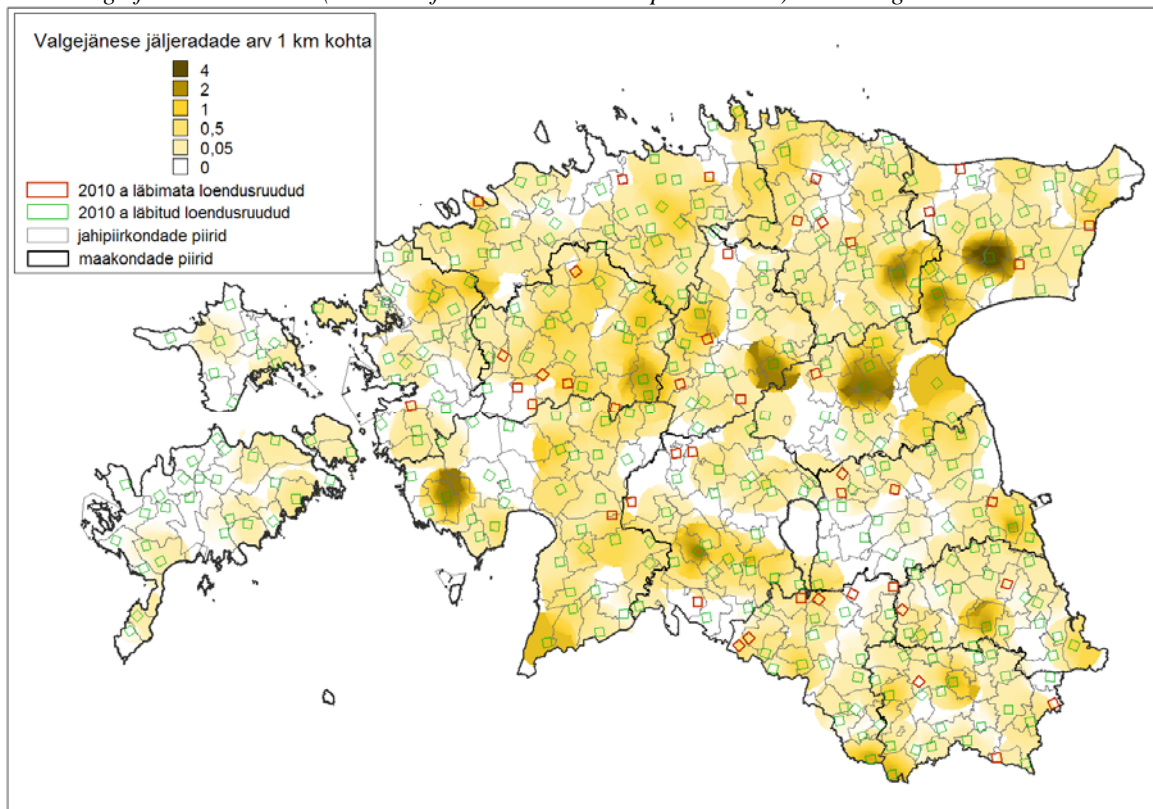
Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>			Jäljeindeksi muutus <i>Change in %</i>	Rohkuse indeks <i>Index of abundance</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>	Küttimissoovitus <i>Suggestion for quota in 2010</i>
	2007	2008	2009		2008	2009	2010				
Harjumaa	24	15	4	-73,3	0,18	0,51	0,27	-46,2	81,6	-	→
Hiiumaa	0	1	0		0,02	0,09	0,03	-70,0	60,4	-	→
Ida-Virumaa	74	37	21	-43,2	0,57	0,70	0,57	-17,5	73,3	=	→
Jõgevamaa	17	12	17	41,7	0,56	0,61	0,56	-9,4	116,3	-	→
Järvamaa	7	12	4	-66,7	0,26	0,44	0,36	-17,5	81,3	-	→
Läänemaa	3	2	0	-100,0	0,04	0,16	0,19	16,8	114,7	-	→
Lääne-Virumaa	23	34	13	-61,8	0,16	0,30	0,30	0,9	134,6	--	→
Põlvamaa	37	6	3	-50,0	0,33	0,30	0,18	-38,0	64,1	-	→
Pärnumaa	36	30	13	-56,7	0,14	0,26	0,37	40,6	122,6	--	→
Raplamaa	17	16	13	-18,8	0,40	0,49	0,75	54,2	133,1	-	→
Saaremaa	3	9	3	-66,7	0,25	0,15	0,06	-63,4	25,9	=	→
Tartumaa	1	0	1		0,26	0,21	0,25	20,0	80,8	-	→
Valgamaa	13	8	5	-37,5		0,26	0,15	-42,6	45,0	-	→
Viljandimaa	39	10	16	60,0	0,23	0,21	0,39	87,2	151,9	--	→
Võrumaa	2	4	1	-75,0	0,21	0,21	0,30	40,8	117,1	-	→
Kokku (Total)	296	196	114	-41,8	0,26	0,33	0,32	-2,4	92,6	-	→

Valgejänesse küttimine on viimasel viieteistkümnel aastal olnud pidevas languses ning jõudis 2009. aasta jahihooajal nimetatud perioodi kõige madalamale tasemele. Kokku küiti vaid 114 valgejänesest. Ka jahimeeste hinnang valgejänesse arvukuse muutustele on enamuses maakondades jätkuvalt negatiivne. Arvukuse pideva languse põhjustajateks peetakse elupaikade muutumist, kiskjate arvukuse kasvu ja erinevaid haigusi, kuid selget ja peamist põhjust ei ole võimalik välja tuua, kuna puuduvad põhjalikud sellekohased uuringud. Valgejänesse levikuala suurus on siiani jäänud stabiilseks. Arvestades väga väikseks jäänud küttimismahte, võib küttimist tervikuna pidada selle liigi arvukusdünaamikat suunava

faktorina väheoluliseks ning järgneval aastal võiks hoida liigi küttimist eelnevate aastatega sarnasel madalal tasemel.

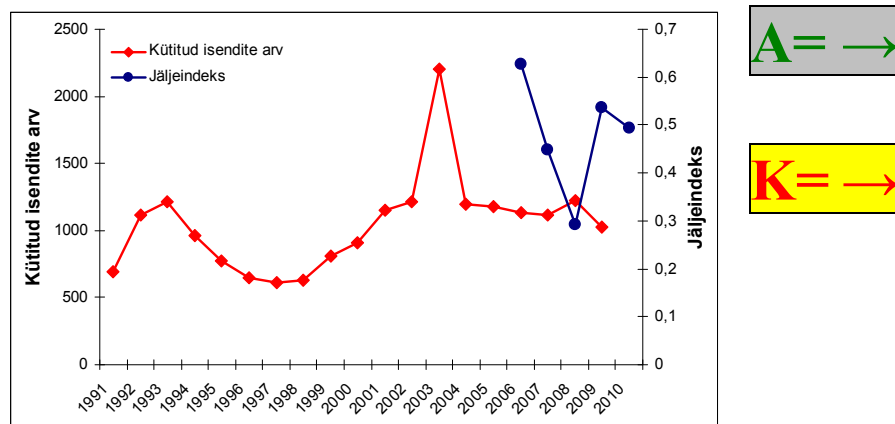

Hunting of Mountain Hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Relative population density of Mountain Hare (winter-time track index) in 2010.

METSNUGIS (*Martes martes*)

Metsnugise küttimine aastatel 1991 – 2009 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

The number of European Pine Marten hunted in 1991 – 2009 and winter track index (traks per 1 km) in 2006 - 2010.

Tabel 17. Metsnugise küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2010. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga. KTK poolne küttimissoovitus 2010. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2010
	2007	2008	2009		2008	2009	2010				
Harjumaa	36	35	40	14,3	0,16	0,84	0,41	-50,9	98,4	-	→
Hiiumaa	103	107	60	-43,9	0,38	0,65	0,19	-69,9	25,1	-	→
Ida-Virumaa	72	97	47	-51,5	0,19	0,51	0,60	17,0	136,6	+	→/↑
Jõgevamaa	53	48	29	-39,6	0,28	0,76	0,70	-8,6	172,6	=	→
Järvamaa	33	32	12	-62,5	0,21	0,37	0,35	-5,5	94,3	+	→
Läänemaa	43	55	23	-58,2	0,59	1,26	0,49	-61,2	56,6	-	→
Lääne-Virumaa	83	86	91	5,8	0,11	0,46	0,48	4,7	170,7	+	→/↑
Põlvamaa	34	50	42	-16,0	0,26	0,37	0,44	19,6	112,6	=	→
Pärnumaa	261	163	240	47,2	0,24	0,58	0,70	19,7	133,7	+	→/↑
Raplamaa	35	34	31	-8,8	0,26	0,63	0,63	0,4	129,4	=	→
Saaremaa	132	180	138	-23,3	0,58	0,26	0,22	-13,8	50,8	=	→
Tartumaa	47	30	47	56,7	0,48	0,43	0,42	-2,2	62,7	=	→
Valgamaa	51	106	85	-19,8	0,16	0,16	0,45	187,8	231,0	=	→
Viljandimaa	81	74	69	-6,8	0,22	0,44	0,69	57,6	195,4	+	→/↑
Võrumaa	55	128	68	-46,9	0,25	0,55	0,45	-17,3	85,2	=	→
Kokku (Total)	1119	1225	1022	-16,6	0,29	0,54	0,49	-7,8	103,9	=	→

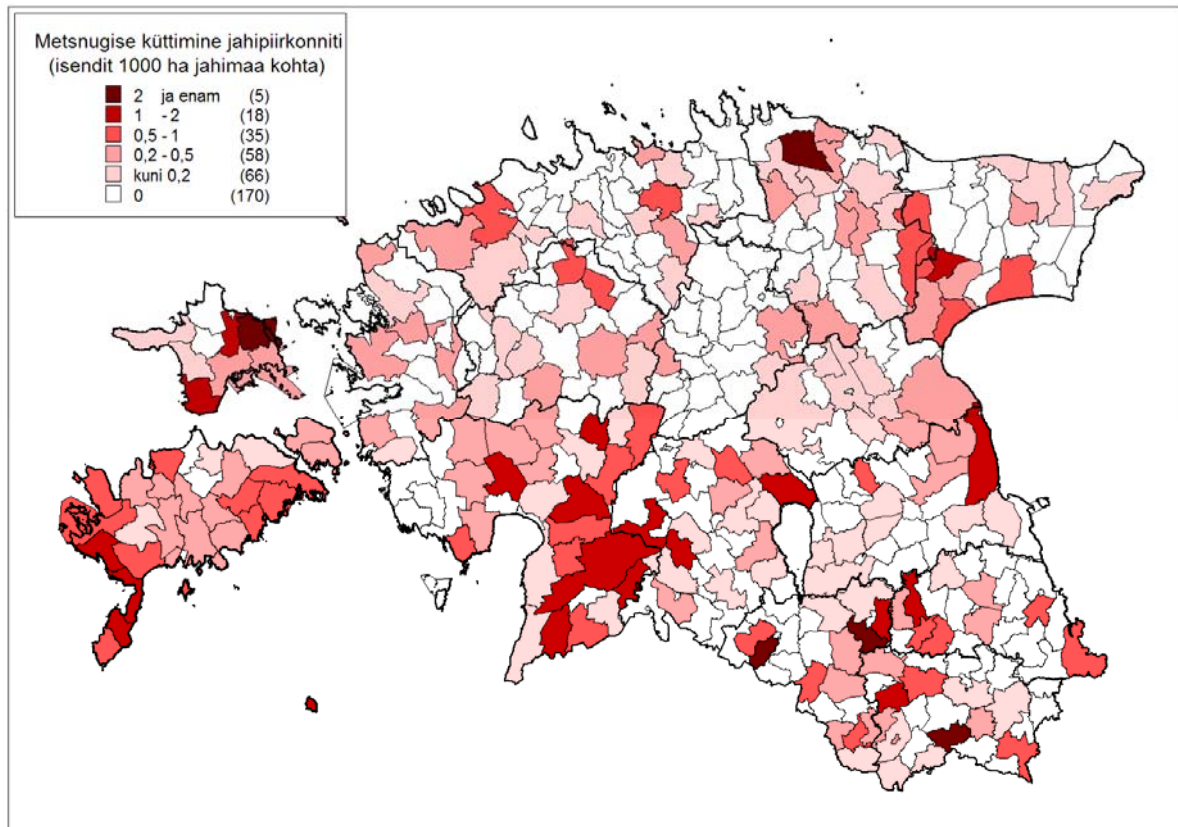
Võrreldes eelneva kahe aastaga kahanes 2009. a. kütitud metsnugiste arv (-16,5% võrreldes eelmise hooajaga). See võis olla tingitud peamiselt seoses raskete lumeoludega kahanenud jahimeeste aktiivsusest. Ruutloenduse jäljeindeks näitab suhtelist stabiilsust nii 2009 aastaga võrreldes kui ka pikemat perioodi vaadeldes. Ka jahimeeste hinnangul ei ole viimase kahe aasta jooksul olulisi muutusi asurkonna suuruses aset leidnud. Eelnimetatud andmed annavad seega tunnistust asurkonna stabiilsusest viimastel aastatel.

Metsnugise arvukuses on toimunud küll küllaltki järsud hüpped ja langused, kuid need muutused on olnud lokaalsed ja jälgitavad vaid maakonna tasemel. Selle põhjal võib oletada, et metsnugise puhul toimub tema arvukuse looduslik regulatsioon tõenäoliselt mingi epidemia kaudu, mis levib väikesel alal suhteliselt kiiresti ning muutused

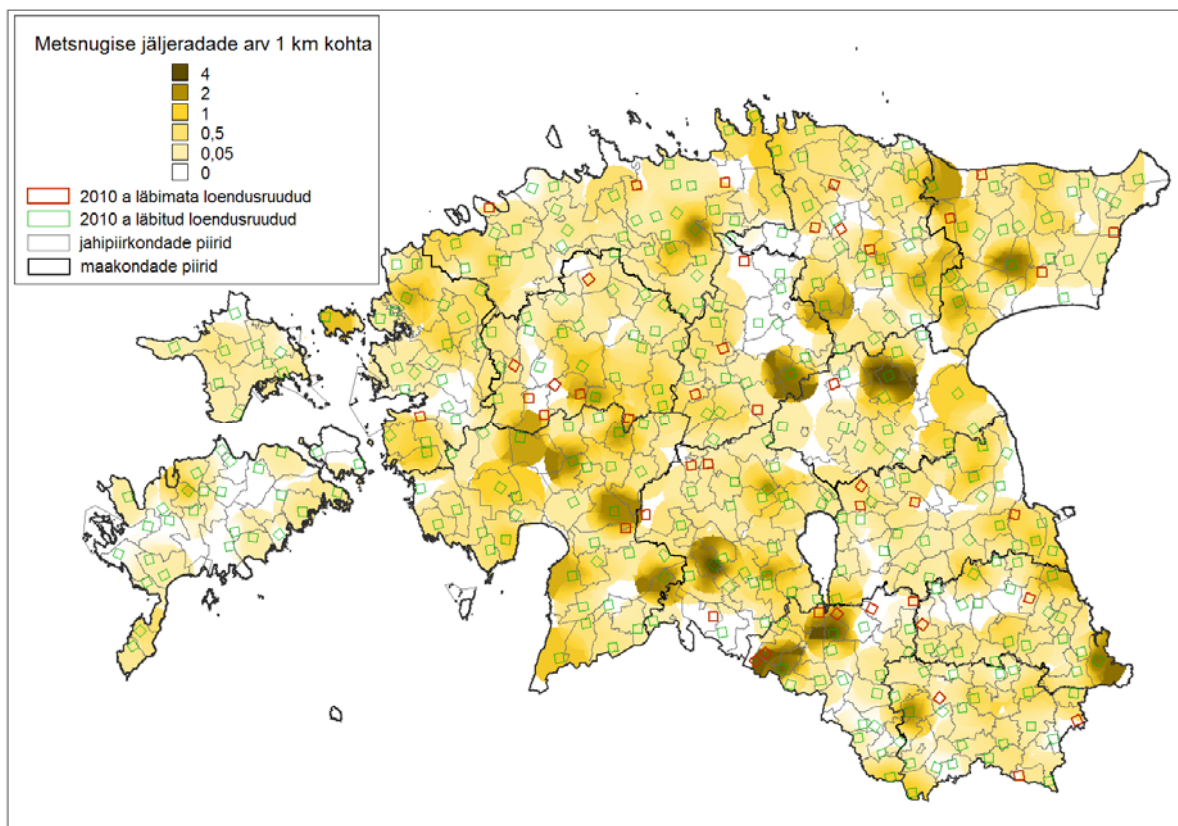
toidubaasis (hiirte arvukuse muutused) ei oma määravat rolli. Samuti lükkab see ümber ka väited, nagu tapaks nugiseid metsloomade marutauditõrje tabletid.

Metsnugise küttimist tuleks eeloleval jahihooajal jätkata eelnevate aastatega samadel põhimõtetel.

Kivinugise leviku ja asustustiheduse kohta on andmeid vähe. Ka ruutloendusel ei ole kivinugist eraldi välja toodud, kuna tema eristamine metsnugisest ei pruugi olla jälgede järgi võimalik. Siiski näitavad küttimisandmed, et kivinugis on levinud kõikidesse mandri-Eesti osadesse. Ühe kivinugise küttimine oli kirja pandud ka Saaremaalt. Möödunud hooajal küttiti kivinugiseid kokku 12, 2008 aastal 20 ja 2007 aastal vaid 2.

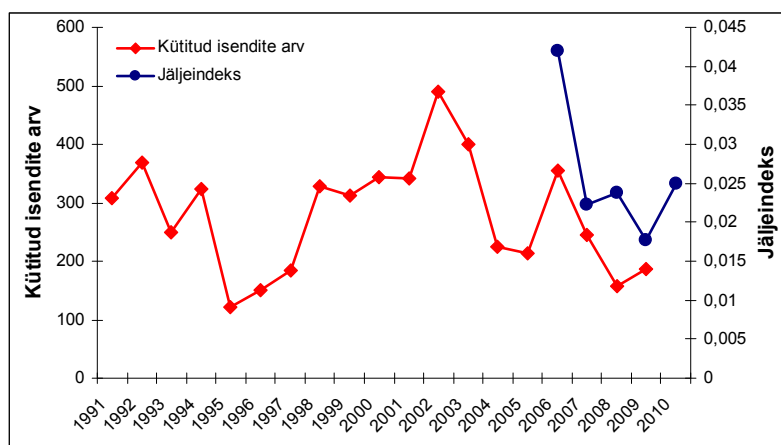

Hunting of Pine Marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Relative population density of Pine Marten (winter-time track index) in 2010.

MINK (*Nevison vison*)

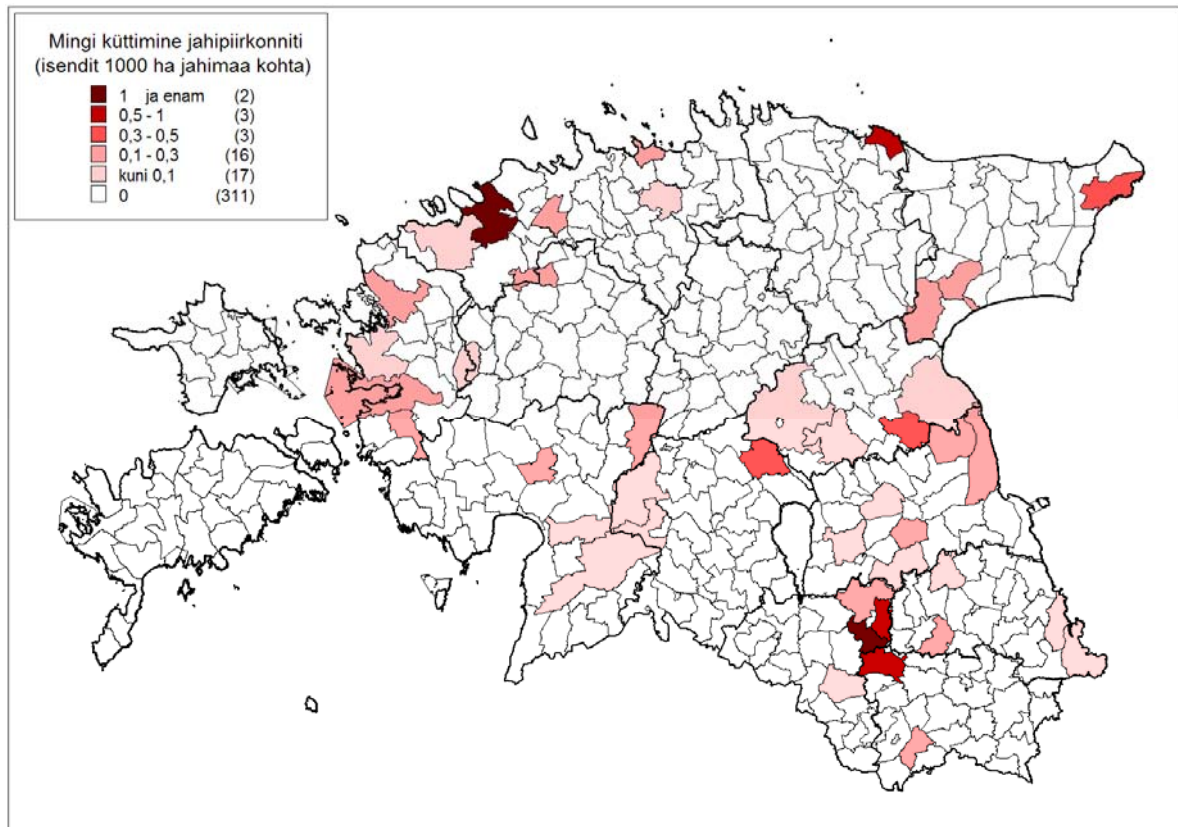
Mingi küttimine aastatel 1991 – 2009 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

The number of American Mink hunted in 1991 – 2009 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2010.

Tabel 18. Mingi küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2010 aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning KTK poolne küttimissoovitus 2010 aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

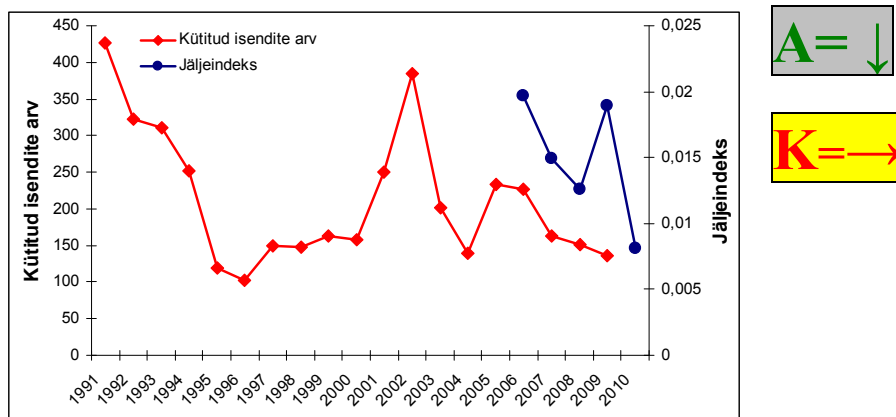
Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>			Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Rohkuse indeks <i>Index of abundance</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>	Küttimissoovitus <i>Suggestion for quota in 2010</i>
	2007	2008	2009		2008	2009	2010				
Harjumaa	58	66	75	13,6	0,026	0,016	0,034	112,8	146,7	=	→ / ↑
Hiiumaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000			=	→ / ↑
Ida-Virumaa	9	0	8		0,041	0,007	0,039	473,5	92,6	=	→ / ↑
Jõgevamaa	31	6	10	66,7	0,028	0,045	0,012	-73,4	26,0	-	→ / ↑
Järvamaa	7	0	0		0,009	0,009	0,147	1580,1	550,5	=	→ / ↑
Läänemaa	9	10	8	-20,0	0,029	0,035	0,004	-88,9	14,1	=	→ / ↑
Lääne-Virumaa	6	4	6	50,0	0,009	0,008	0,003	-59,7	17,5	-	→ / ↑
Põlvamaa	10	7	5	-28,6	0,000	0,014	0,004	-70,0	85,6	-	→ / ↑
Pärnumaa	15	8	6	-25,0	0,033	0,014	0,012	-14,3	45,2	-	→ / ↑
Raplamaa	4	2	1	-50,0	0,024	0,006	0,012	85,6	97,0	-	→ / ↑
Saaremaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000			=	→ / ↑
Tartumaa	17	15	27	80,0	0,050	0,017	0,068	310,8	115,7	-	→ / ↑
Valgamaa	22	10	19	90,0		0,000	0,004		49,0	-	→ / ↑
Viljandimaa	46	21	8	-61,9	0,037	0,018	0,016	-13,8	35,4	-	→ / ↑
Võrumaa	10	9	13	44,4	0,016	0,094	0,032	-66,6	84,6	=	→ / ↑
Kokku (Total)	244	158	186	17,7	0,024	0,018	0,025	40,4	94,2	-	→ / ↑

Kui küttimisnumbrid ja ruutloendus viitavad mingi arvukuse mõningasele tõusule viimasel aastal, siis hindavad jahimehed trendi jätkuvalt langevaks. Tõenäoliselt on üle-Eestiline arvukus suhteliselt stabiilne või isegi jätkuvalt väikeses langustrendis. Viimasel paaril aastal on umbes kolmandik kogu Eesti minkidest kütitud (kinni püütud) Harjumaalt Keila jahiseltsi maadelt, kus asub Karjanurme karusloomafarm. See viitab selgelt asjaolule, et nimetatud farm turgutab järjepidevalt selle võõrliigi looduslikku asurkonda Eestis, mis on looduskaitsest seisukohast väga kahetsusväärne. Kuna mink on meil ebasoovitav võõrliik, tuleb soovitada tema küttimist, sõltumata asurkonna seisundist, igal juhul pidevalt suurendada.

Hunting of American Mink (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

TUHKUR (*Mustela putorius*)

Tuhkru küttimine aastatel 1991 – 2009 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2010.

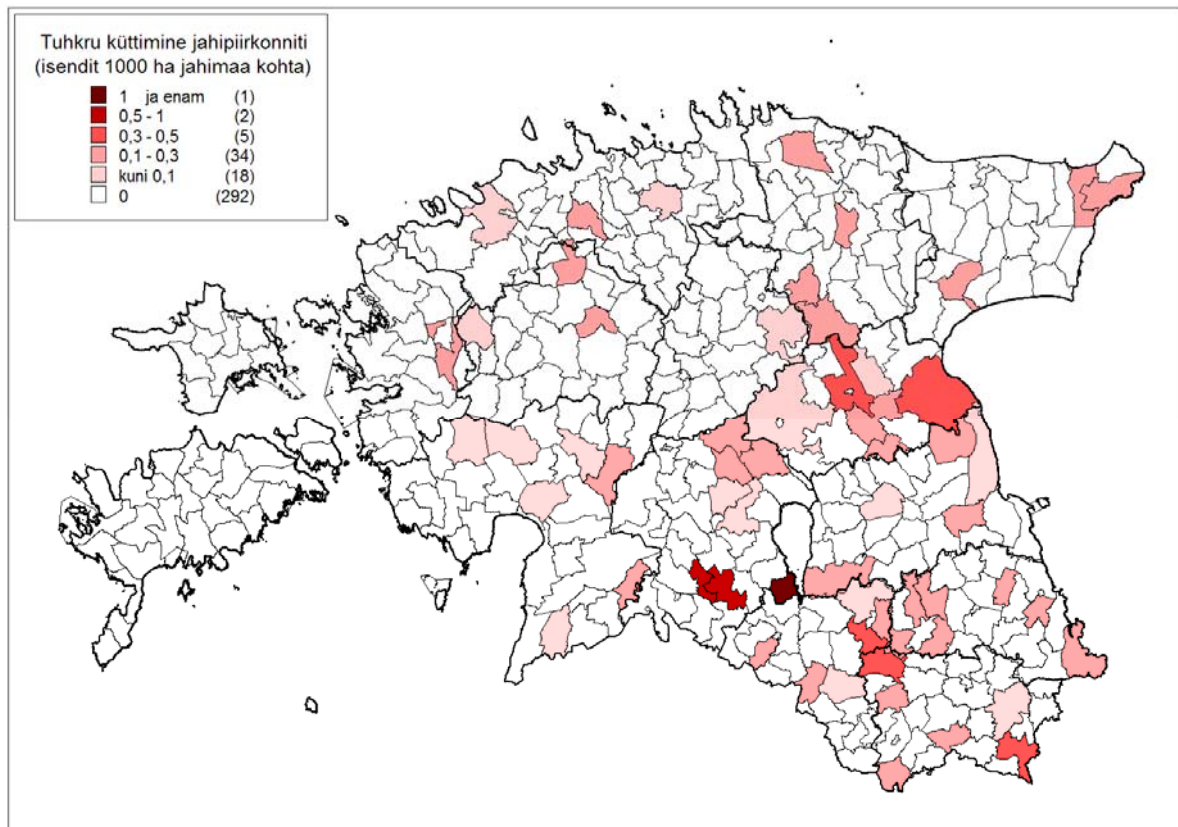
The number of European Polecat (*Mustela putorius*) hunted in 1991 – 2009 and winter track index (traks per 1 km) in 2006 - 2010.

Tabel 19. Tuhkru küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2010. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning KTK poolne küttimissoovitus 2010. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2010
	2007	2008	2009		2008	2009	2010				
Harjumaa	9	9	3	-66,7	0,000	0,000	0,000			-	→
Hiiumaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000			=	→
Ida-Virumaa	7	11	6	-45,5	0,041	0,048	0,025	-49,2		=	→
Jõgevamaa	28	43	33	-23,3	0,000	0,026	0,000			-	→
Järvamaa	4	0	1		0,009	0,000	0,000			=	→
Läänemaa	0	5	2	-60,0	0,018	0,004	0,000			=	→
Lääne-Virumaa	6	0	9		0,000	0,008	0,000			=	→
Põlvamaa	9	8	10	25,0	0,039	0,019	0,008	-55,1		=	→
Pärnumaa	17	5	9	80,0	0,005	0,011	0,000			-	→
Raplamaa	2	3	3	0,0	0,003	0,022	0,004	-82,3		-	→
Saaremaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000			=	→
Tartumaa	12	13	11	-15,4	0,021	0,010	0,003	-65,3		=	→
Valgamaa	15	12	8	-33,3		0,014	0,018	33,4		-	→
Viljandimaa	28	26	26	0,0	0,025	0,049	0,045	-8,9		=	→
Võrumaa	26	16	15	-6,3	0,008	0,072	0,016	-77,8		-	→
Kokku	163	151	136	-9,9	0,013	0,019	0,008	-57,3	48,9	=	→

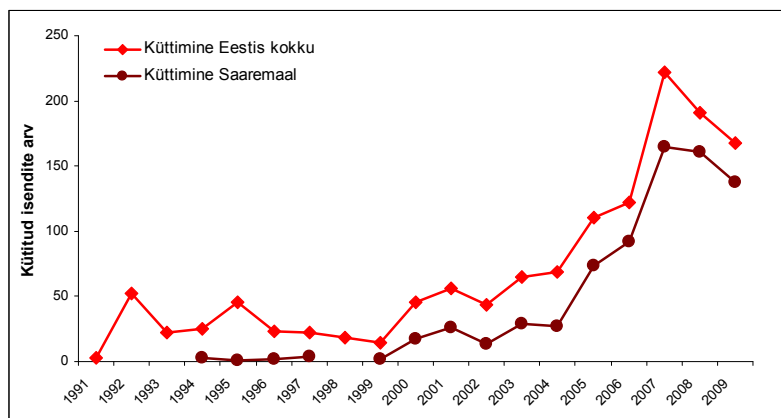
Tuhkru arvukus väljendab kõigi näitajate järgi viimastel aastatel pigem langust. Samas on tuhkru küttimismaht tagasihoidlik, mistõttu see tema arvukuse languses märkimisväärset rolli ei mängi.

Tuhkrusse tuleb kindlasti suhtuda hoopis teisiti, kui minki, kuna tegemist on meie loodusliku liigiga. Lisaks sellele on tuhkur koos metsnugise ja valgejäneseaga Loodusdirektiivi V lisa, ehk siis Euroopa tähtsusega liik. Kuna mink jagab tuhkru sarnaseid elupaiku, kütitaksegi enamust tuhkruid just mingipüüdjate poolt. Kui minke püütakse eluspüügilõksudega, ei oleks sugugi halb, kui kaaspüügina saadud tuhkruid lahti lastaks. Sellega aitaks jahimehed kaasa ühe loodusliku liigi käekäigu paranemisele võõrliigi arvelt, kuna tegemist on ikkagi küllalt suures ulatuses konkureerivate liikidega.

Hunting of European polecat (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

MÄGER (Meles meles)

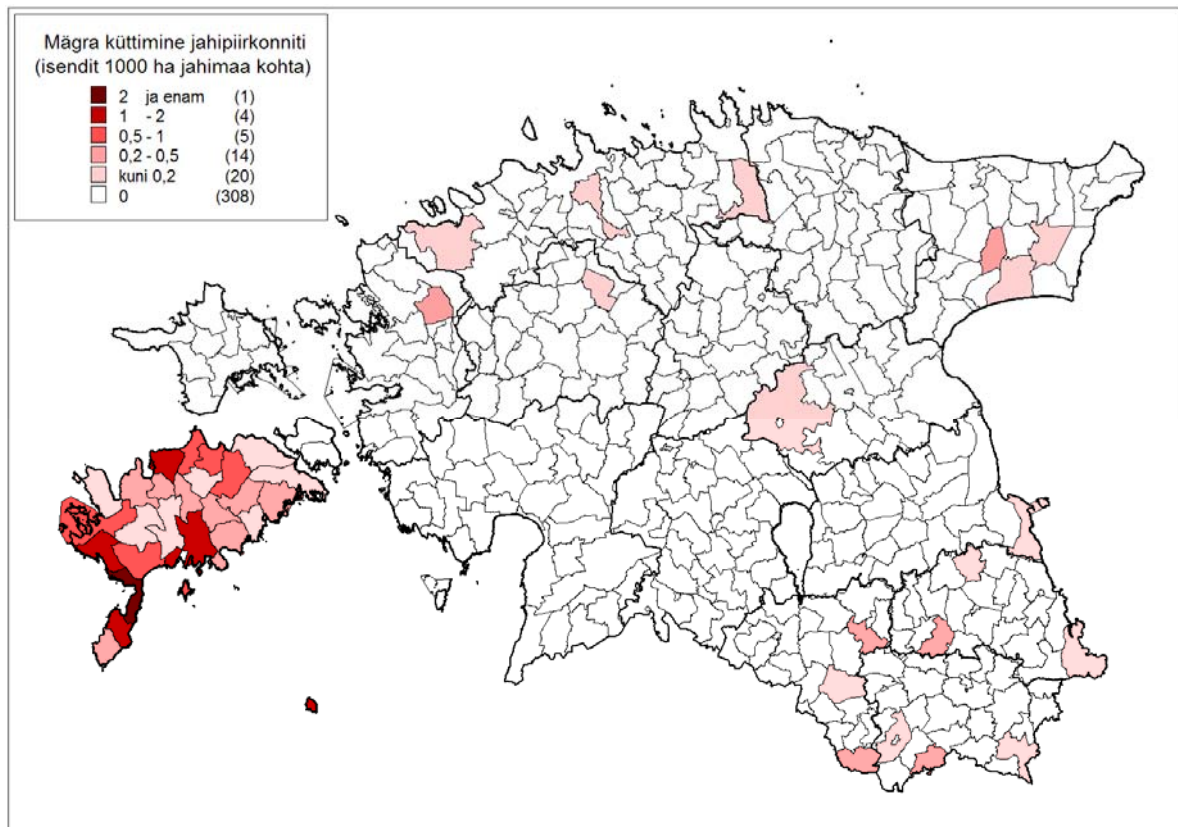
A = ?

K = →

Mägra küttimine Eestis (sealhulgas Saaremaal) ja Saaremaal eraldi aastatel 1991 -2009.

The number of Eurasian Badger huntid in Saaremaa and in Estonia (total including Saaremaa) in 1991 – 2009.

Mäger asustab kogu mandri-Eestit ja Saaremaad, Hiiumaal mäger siiani puudub. Mäger on liik, kelle asurkonna seisundi muutuste kohta meil igasugune info puudub, kuna käigusolevad seiremeetodid tema kohta andmeid ei anna. Samas ei ole meil siiani rakendatud ka liigispetsiifilist mägra seiret. Küttimisandmed väljendavad mägra seisundi muutusi vaid Saaremaal, kus viimasel aastakümnel on arvukus kiiresti suurenenud ning mägrast on saanud nuhtlusliik. Mägra küttimise mõningane vähenemine viimasel paaril aastal võib viidata sellele, et arvukuse jätkuvale tõusule on suudetud panna piir. Mandril on mägra küttimine läbi aja olnud tagasihoidlik, mistõttu see tema seisundit sisuliselt ei mõjuta. Siin on mägra arvukust piiravateks teguriteks pigem suurkiskjad ja muudatused elupaikades. Varem intensiivselt harrastatud urujaht ning viimastel aastakümnetel intensiivistunud metsaraie on muutnud elupaigana ebasobivaks paljud linnakud. Saaremaa on aga hea näide sellest, mis toimub inimese olulisel sekkumisel looduslikku tasakaalu – hundi ja ilvese ära küttimise tulemusel on mäger seal jõudsalt paljunenud ning muutunud kahjustusi tekitavaks loomaks.

Hunting of Eurasian Badger (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

JAHILINNUD

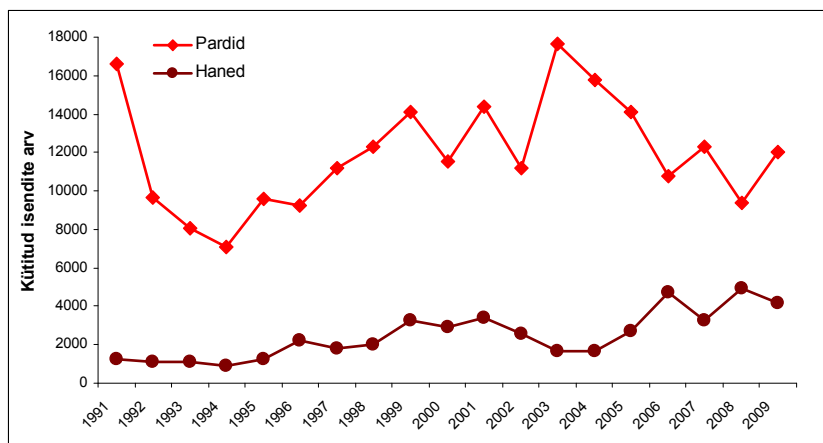
Birds

Tabel 20. Jahilindude kütmine Eestis aastatel 2002 – 2009.

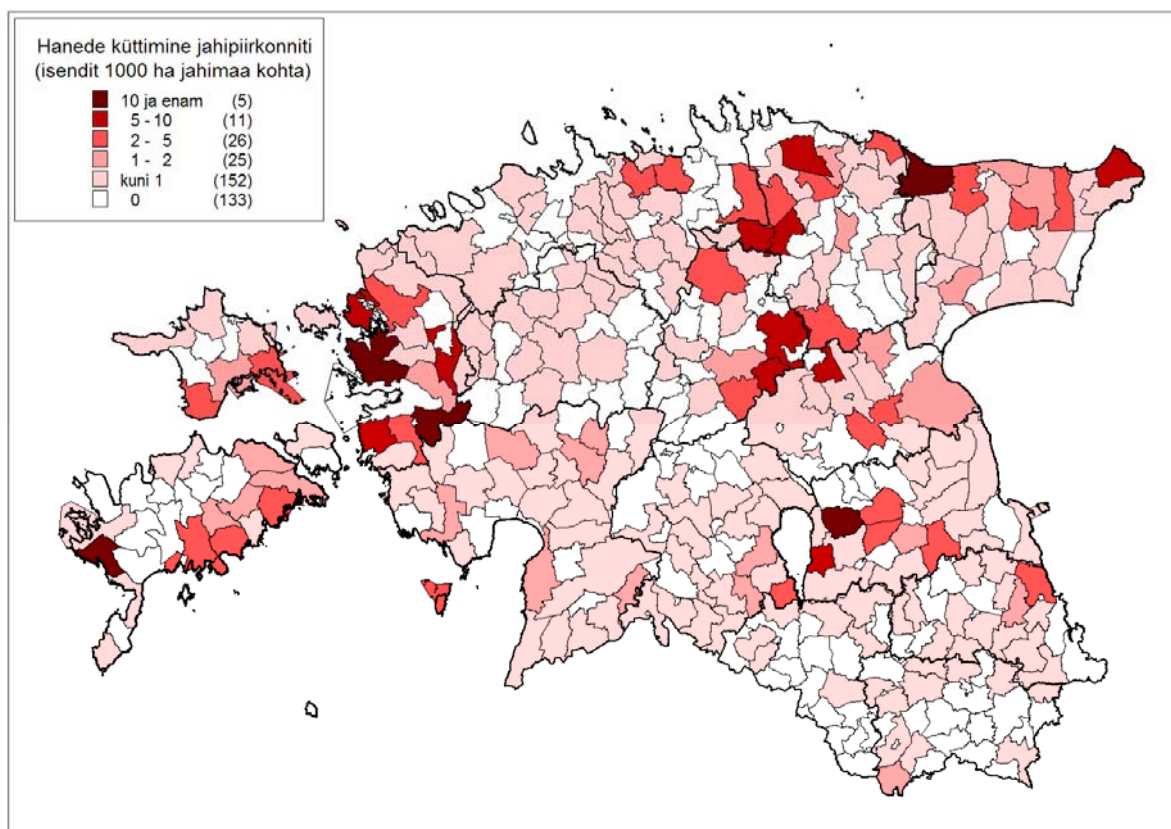
Hunting of game birds in Estonia during 2002 - 2009.

Linnuliik	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	763	411	484	726	1419	1400	1481	1487
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	226	77	90	155	448	453	846	559
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	1128	750	762	837	1529	922	1239	1005
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	280	280	292	952	919	462	1324	1085
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	0	2	2	14	84	15	9	17
Määramata hani (<i>unspecified geese</i>)	207	138	25	4	39	0	0	0
HANED KOKKU Total n of hunted geese	2604	1658	1655	2688	4438	3252	4929	4153
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	587	844	1726	1466	1027	1078	761	1255
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	83	165	341	345	158	164	55	106
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	1234	4570	2556	2166	2055	3118	1426	2341
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	6753	6321	8964	7931	4813	6204	6024	7125
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	193	334	769	754	145	364	494	558
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	103	1625	312	311	300	299	151	161
Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	219	325	458	457	100	226	275	288
Punapea-vart (<i>Anas ferina</i>)	12	35	34	19	11	6	8	45
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	15	4	7	31	10	43	21	33
Merivart (<i>Aythya marila</i>)	44	40	56	45	0	0		
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	0	3	0	0	0	3
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	21	223	205	173	3	7	11	70
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	30	10	68	1	2	1	49	3
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	75	102	88	43	91	92	94	54
Määramata part (<i>unspecified duck</i>)	1831	3063	171	400	399	0	0	0
PARDID KOKKU Total n of hunted ducks	11200	17667	15755	14145	9114	12291	9369	12042
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	93	176	55	170	70	84	57	20
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	50	96	23	111	32	41	46	13
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	1172	1034	659	750	291	1192	979	976
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	81	88	49	29	59	7	31	20
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	464	276	398	374	373	300	317	426
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	126	793	246	543	117	413	336	606
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	2190	2069	2383	1964	1740	1743	1870	2599
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	28	0	5	8	38	25	28	22
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	50	97	17	73	47	30	84	50
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	83	158	127	101	290	345	407	707
Kajakas (<i>Larus sp</i>)	45	83	74	162	173	120	233	348
Hallrastas (<i>Turdus pilaris</i>)	98	34	73	70	51	43	114	91
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	1421	1366	1942	651	642	140	56	127
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	1	23	45	39	38	25	55	88
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	13	2	11	22	244	209	175	243

Haneliste kütmine sõltub suurel määral rändeagest ilmastikust, mistõttu võivad erinevate aastate küttemahud olla kordades erinevad, ega näita hästi arvukuse trende. Siiski võib mõnede liikide küttemisandmetest välja lugeda ka asurkonna arvukuse muutusi. Nii tundub, et hästi läheb meist põhja pool pesitseval rabahanel, suur-laukhanel ja valgepõsk-laglele ja muidugi ka meie oma kormoranil. Kõiki jahilinde kütatakse meil suhteliselt väikestes kogustes võrreldes nende asurkondade suurusega, mistõttu kütmine neile märkimisväärselt mõju ei avalda. Samuti ei ole ühegi jahilinnu asurkonna seisund märkimisväärselt halvenenud, mistõttu saab jahimeestele soovitada vaid lindude kütamise jätkamist sarnaselt varasemate aastatega.

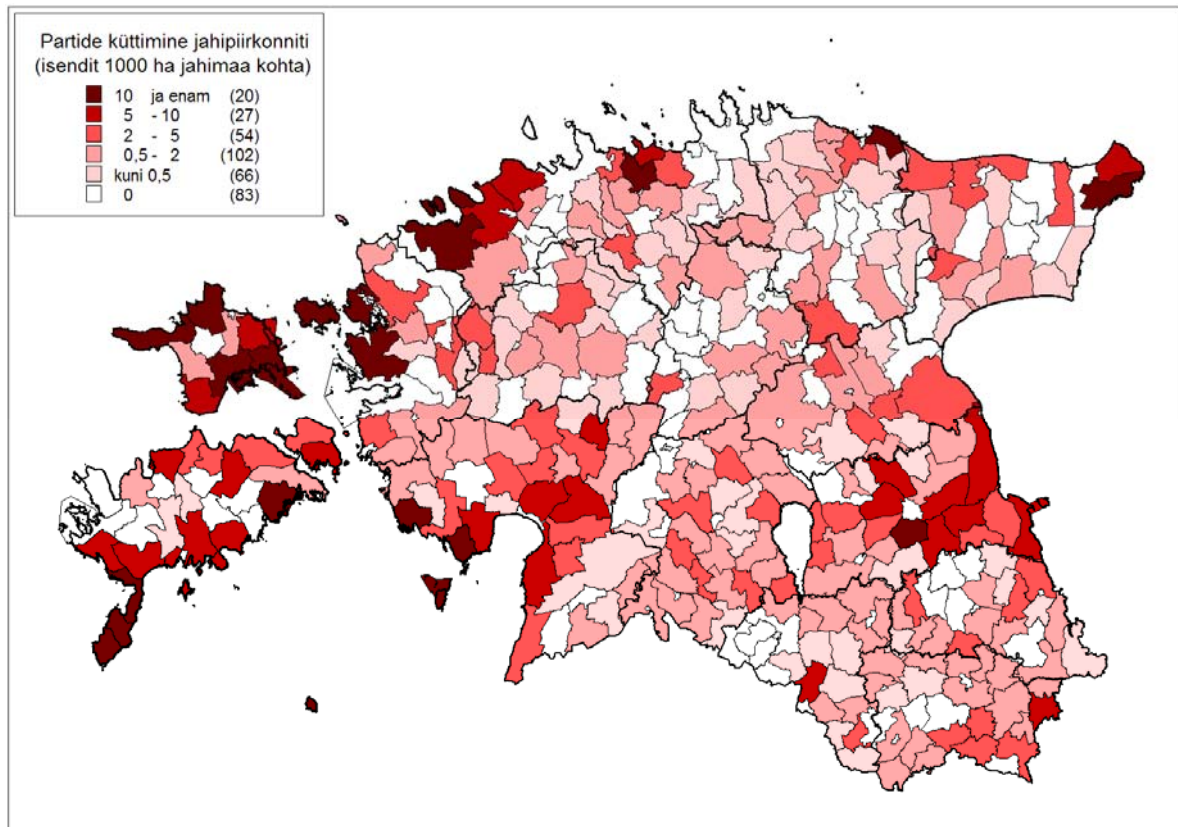

Hanede ja partide küttimine Eestis aastatel 1991 -2009.
The number of geese and ducks hunted in Estonia in 1991 – 2009.

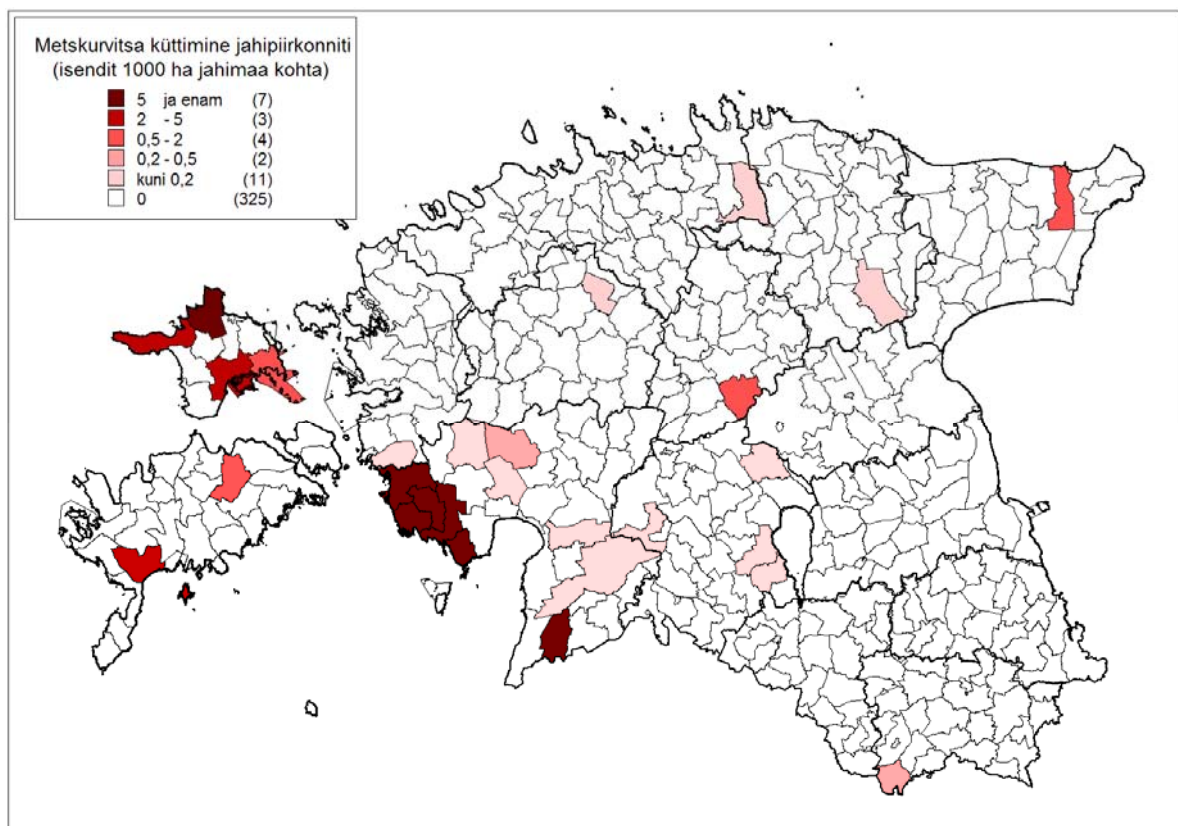

Hunting of geese (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Hanede küttimises on viimase aastakümne jooksul märgata Valgepõsk-lagle osakaalu pidevat kasvu, samuti on pidevalt suurenenud ka Eestist läbirändel olevate isendite arv ning ka arvukus pesitsusaladel (Soomes). Ka on see liik aina enam kasutamas oma rändeteedena mandri-Eestit. Seetõttu vajaks seadusandlus, mis lubab selle liigi küttimist vaid Lääne-Eesti rannikuga piirnevates maakondades, ülevaatamist.

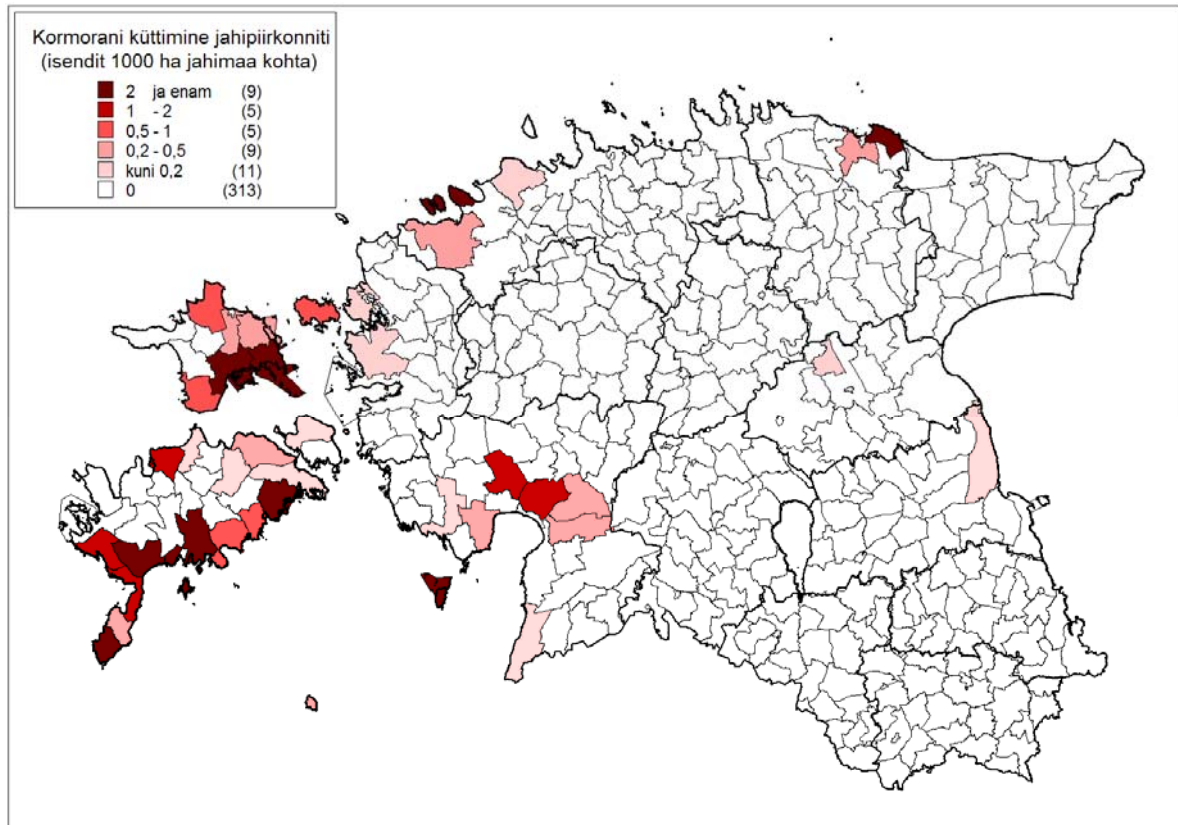

Hunting of ducks (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Hunting of Eurasian Woodcock (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Metskurvitsa kütmissstatistika ei väljenda kindlasti selle liigi arvukust ega kaart tema levikut. Nepijaht toimub peamiselt sügisrändel olevatele isenditele, mis ei ole Eesti jahimeeste hulgas populaarne. Küttemiskaart toob välja pigem need jahipiirkonnad, kes on leidnud selles ühe jahiturismi teenuse pakkumise liigi, mis põhineb Eesti jahimehe jaoks mittekasutataval, kuid samas teatud sihtrühma (peamiselt Itaalia jahimehed) selgelt huvitaval ressursil.

Hunting of Cormorant (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2009.

Kormorani arvukus on Eestis jätkuvas tõusus, kuigi arvukuse suurenemise kiirus on vähenenud. Aastal 2001 kütiti meil kormorane 42 isendit, möödunud hooajal oli see arv tõusnud juba 707-ni, ehk siis suurenenud koguni 17 korda. Kormoranide pesitsuspaaride arvukuseks hinnati möödunud aastal Eestis ligi 13 700 (jahimeeste mõistes kevadine arvukus vähemalt 27 400 isendit), mille taustal on 700 isendi kütmine sigimisjärgsest populatsioonist arvukuse piiramise mõttes täiesti tähtsusetu. Niisiis on kormorani küttemisel pigem moraalne, aga mitte tasakaalustav tähendus. Kormorani küttemist peaks siiski kindlasti suurendama, kuigi sellest ei saa kindlasti vähemalt lähiajal liigi arvukuse muutust määrav faktor.

KOKKUVÕTE

Seireandmete analüüsi tulemusel võib öelda, et ühegi meie jahiluki asurkonna seisund ei ole muutunud ebasoodsaks, mistõttu ei ole vaja ette võtta olulisi muudatusi küttimise korraldamisel. Kuid seoses möödunud raske talvega tundub märgatavalt langenud olevat metskitse arvukus, mistõttu tuleks tema kütimisega olla ettevaatlik ning küttimismahtu tuleks kindlasti vähendada, säilitades sealjuures looduslikule lähedast soolist-vanuselist struktuuri. Arvukus on langenud ka hundil, mistõttu võib ennustada ka selle liigi küttimismahu vähendamist eeloleval hooajal.

Võrreldes möödunud aastaga peaks suuremat tähelepanu pöörama metssea, rebase ja kähriku küttimisele, kuna nende liikide arvukus on endiselt kõrge.

Asurkonna sooline-vanuseline struktuur on valikulise kütimisega looduslikust seisundist selgelt paigast ära nihutatud metsseal. Hetkel on kultide osakaal asurkonnas väike ning nende keskmine vanus madal, samas on emiseid aga ebaproportsionaalselt palju. Vältimaks asurkonna struktuuri jätkuvat halvenemist, oleks vaja suuremat rõhku panna emaste sigade kütimisele ning piirata karjast eraldi elavate kultide ehk siis üksikute sigade laskmist. Emiste valikulist kütimist on kõige sobivam teha just nende kesikueas.

Põdra asurkonna majandamisel peaks paremini kinni pidama soovitatavast kütimisstruktuurist, mis on osades maakondades kaldu ühele ja teistes maakondades teisele poole.

Kõik jahipiirkonnad peaksid üritama kütida kõiki ulukeid sellises soolis-vanuselises vahekorras, mis säilitaks asurkonna struktuuri võimalikult lähedasena looduslikule. Ühe või teise soo või vanusegrupi eelistatud kütimine võib lühiajaliselt anda mingi soovitud efekti (suurem juurdekasv, suuremad trofeed vms), kuid viib pikemas perspektiivis asurkonna mandumisele. Mõistlikul määral valikuline kütimine on täiesti aktsepteeritav, kuid äärmuslik valikulise kütimise propageerimine on lühinägelik ning selline tegevus ei ole tugeva ja terve asurkonna pikaajalise säilitamise huvides.

Autorid tänavad veelkord kõiki seirematerjali kogujaid ning soovivad kõigile jahimeestele edu käimasoleval jahihooajal.

SUMMARY

Current report is a summary of different national game monitoring annual reports from the year 2009 as well as preliminary monitoring results from the year 2010. The report gives an overview of statuses and trends of all mammal game species and recommendations for hunters for ongoing hunting season.

The evaluation of population statuses and trends are mainly based on analyzed data collected using following methods:

1. Bag statistics where hunters are obliged to report the numbers of all hunted games by hunting districts including sex and age group for big games (ungulates and large carnivores).
2. Snow-track counts on permanent transects all over Estonia (342 transects in total length of 4121 km in 2010) giving a track index (tracks per 1 km) as a result.
Index of abundance based on track index indicating difference between current year (2010) track index and average of previous four years (2006 – 2009, given value of 100). Index value over 100 indicates increase and index value under 100 indicates decrease.
3. Mapping of sight and track observations of Large Carnivores all over Estonia giving a number and location of reproductive units as a result.
4. Observations of ungulates made by hunters all over Estonia giving an age and sex structure of populations as a result.
5. Aging and estimating the reproductive status of hunted large carnivores, moose and red deer based on samples collected from the hunted individuals.
6. Hunter's estimations of population numbers or trends.

Due to extraordinary snow conditions in last winter the track indexes are not usable to follow trends of species like Roe Deer, Wild Boar, Red Deer and Raccoon Dog, as their movements were strongly suppressed.

All of the mammal game species are in favorable status allowing to continue regular harvest. The abundance of Moose, Brown Bear, Lynx and Beaver are quite stabile, while Roe Deer show a remarkable and Wolf a slow decrease. Continuous increase in numbers is observed on Fox, Wild Boar, Raccoon Dog and Red Deer and therefore we recommend to intensify the hunting on them. Wolf quota should most probably be decreased as compared

to previous hunting season and hunting for Roe Deer is suggested to be remarkably reduced. For all the other games the hunting might remain at the same level as in previous hunting season.

As a result of selective hunting of Wild Boar (where single individuals (males) are preferred compared to adult females) the proportion of older males in population has decreased. Therefore to improve the population sex and age structure we suggest decrease hunting of single individuals and increase hunting of females (yearlings) from the sounders. To avoid the probable negative impacts of selective harvest on wild animal populations in future, authors recommend hunters to harvest games more or less at the same natural age and sex structure as in the population.